

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Jenni Myllylä

**Digipalvelusäädöksen vaikutukset
kuluttajansuojaan ja kuluttajan oikeuksiin
verkkoalustoilla**

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Talousoikeuden maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Jenni Myllylä		
Tutkielman nimi:	Digipalvelusäädöksen vaikutukset kuluttajansuojaan ja kuluttajan oikeuksiin verkkoalustoilla		
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Marika Salo-Lahti		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	113

TIIVISTELMÄ:

Tutkielmassa analysoidaan helmikuussa 2024 voimaan astuneen digipalvelusäädöksen vaikutuksia kuluttajansuojaan ja kuluttajien oikeuksiin verkkoalustoilla. Säädös on keskeinen osa EU:n digitaalisten palveluiden ja kuluttajansuojan sääntelykehystä. Sen tavoitteena on parantaa turvallisuutta, läpinäkyvyyttä ja kuluttajansuojaa verkkoalustoilla. Säädös asettaa verkon välityspalveluntarjoajille veloitteita niiden koosta ja tyypistä riippuen. Tiukimman sääntelyn kohteena ovat erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet, joilla on kokonsa ja asemansa vuoksi merkittävä vaikutus yhteiskuntaan.

Kuluttajansuojan toteutumista analysoidaan yleisten kuluttajaoikeudellisten periaatteiden, kuten heikomman suojan periaatteen, alaikäisten suojelun ja läpinäkyvyyden näkökulmasta. Lisäksi käsitellään kuluttajien toimintamahdollisuuksia tilanteissa, joissa heidän oikeutensa eivät toteudu asianmukaisesti verkkoalustoilla. Tutkielma sisältää suomalaisille kuluttajille suunnatun tarkistuslistan, joka auttaa kuluttajia ymmärtämään heidän oikeutensa verkkoalustoilla sekä tarjoaa konkreettisia ohjeita siitä, mihin tahoon voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa. Tutkimusmenetelmänä on käytetty oikeusdogmaattista menetelmää, jonka avulla analysoidaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Digipalvelusäädöstä analysoidaan osana EU:n digitaalisten palveluiden ja kuluttajansuojan sääntelykehystä tarkastellen sitä muun muassa suhteessa digimarkkinasäädökseen, sähköistä kaupankäyntiä koskevaan direktiiviin ja yleiseen tietosuojasetukseen. Lisäksi analysoidaan Euroopan komission verkkoalustoja vastaan käynnistämiä virallisia menettelyjä sääntelyn tarpeellisuuden havainnollistamiseksi. Keskeisenä lähdeaineistona EU-sääntelyn lisäksi ovat oikeuskirjallisuus, viranomaislähteet, säädösten valmisteluaineisto ja tieteelliset artikkelit.

Digipalvelusäädös vahvistaa kuluttajansuojaa parantamalla oikeussuojakeinojen saatavuutta ja lisäämällä alustojen läpinäkyvyyttä. Läpinäkyvyys paranee, sillä palveluehdoissa on kerrottava avoimesti alustan toimintaperiaatteista. Mainonnassa on kerrottava avoimesti siitä, miksi käyttäjä näkee tiettyä sisältöä. Verkkoalustojen on myös raportoitava esimerkiksi laittoman sisällön poistamista koskevista päätöksistään. Mahdollisuus saada asianmukaista oikeussuojaa paranee sisäistä valitusten käsittelyjärjestelmää sekä elinkeinonharjoittajan jäljitettävyyttä koskevien veloitteiden ansiosta. Kuluttajien turvallisuus paranee, sillä alustojen on puututtava laittomaan sisältöön. Ongelmia aiheuttavat kuitenkin sääntelyn monimutkaisuus, valvonnan monitahoisuus ja alaikäisten altistuminen haitalliselle sisällölle sääntelystä huolimatta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että digipalvelusäädös on askel kohti vahvempaa kuluttajansuojaa verkkoalustoilla, mutta sen todellinen vaikutus riippuu valvonnan ja sääntelyn täytäntöönpanon tehokkuudesta. Tulevaisuudessa on tarpeen seurata sääntelyn vaikuttavuutta, valvonnan tehokkuutta sekä erityisesti sitä, saavatko alaikäiset käyttäjät riittävää suojaa alustoilla.

AVAINSANAT: digipalvelusäädös, digipalveluasetus, alustatalous, verkkoalusta, kuluttajansuoja, välityspalveluntarjoaja

Sisällys

1	Johdanto	8
1.1	Tutkielman tavoite ja aiherajaus	10
1.2	Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto	13
1.3	Tutkielman rakenne	14
1.4	Verkkoalustat osana alustataloutta	17
2	Kuluttajansuoja ja digitaalisten palveluiden sääntely EU:ssa	20
2.1	Kuluttajansuojan keskeisiä periaatteita	20
2.2	Digipalvelusäädös - kohti turvallisempaa verkkoympäristöä	24
2.2.1	Tausta ja tavoitteet	26
2.2.2	Soveltamisala	30
2.2.3	Digipalvelusäädös suhteessa muuhun lainsäädäntöön	33
2.2.4	Digipalvelusäädös suhteessa digipalveluasetukseen	36
3	Digipalvelusäädöksen vaikutukset kuluttajansuojaan ja kuluttajien oikeuksiin verkkoalustoilla	40
3.1	Kaikkia välityspalveluntarjoajia koskevat velvoitteet	41
3.1.1	Yhteyspisteen tarjoaminen	41
3.1.2	Selkeät ja läpinäkyvät palveluehdot	42
3.1.3	Avoimuusraportointivelvoite	43
3.2	Verkkoalustojen ja säilytyspalveluiden yhteiset velvoitteet	45
3.2.1	Mahdollisuus ilmoittaa laittomasta sisällöstä	45
3.2.2	Perustelut palvelun käytön rajoittamisesta	46
3.2.3	Rikosepäilystä ilmoittaminen	47
3.3	Verkkoalustoja koskevat lisävelvoitteet	47
3.3.1	Sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä	48
3.3.2	Toimet väärinkäyttöksiä vastaan	50
3.3.3	Avoimuusraportointivelvoite	51
3.3.4	Harhauttamisen ja manipuloinnin kieltö	54
3.3.5	Mainonnan tunnistettavuus ja läpinäkyvyys	55

3.3.6	Alaikäisten suojelu	57
3.4	Verkon markkinapaikkoja koskevat lisävelvoitteet	61
3.4.1	Elinkeinonharjoittajan jäljitettävyys	61
3.4.2	Oikeus saada tieto laittoman tuotteen hankkimisesta	63
3.5	Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden lisävelvoitteet	65
3.5.1	Tiivistelmä palveluehdoista ja palveluehtojen kieli	65
3.5.2	Riskien arviointi ja hallinta	66
3.5.3	Erittäin suuria verkkoalustoja vastaan käynnistetyt viralliset menettelyt	68
4	Digipalvelusäädöksen valvonta ja kuluttajan toimintamahdollisuudet	75
4.1	Välityspalveluntarjoajien valvonta Suomessa	75
4.2	Tarkistuslista suomalaiselle kuluttajalle	81
4.2.1	Ovatko palveluehdot selkeät ja helposti löydettävissä?	83
4.2.2	Onnistuuko laittomasta sisällöstä ilmoittaminen, ja reagoidaanko ilmoituksiin?	85
4.2.3	Onko mainos helposti tunnistettavissa mainokseksi?	87
4.2.4	Kerrotaanko alustalla selkeästi, miksi näet tiettyä sisältöä?	89
4.2.5	Onko kohdennettu mainonta toteutettu asianmukaisesti?	90
4.2.6	Huolehditako verkkoalustalla alaikäisten turvallisuudesta ja yksityisyydestä?	92
4.2.7	Saako verkkoalustaan tarvittaessa yhteyden sähköisesti?	94
4.2.8	Saatko perustellun päätöksen sisällön rajoittamisesta?	95
4.2.9	Pystyykö alustalle tekemään valituksen sen antamasta päätöksestä?	96
4.2.10	Ilmoittaako verkon markkinapaikka laittoman tuotteen hankkimisesta?	98
4.2.11	Löytyvätkö myyjän tiedot verkon markkinapaikalta?	99
5	Johtopäätökset	100
	Lähteet	106

Kuvat

Kuva 1.	Overview of the Database	50
----------------	--------------------------	----

Kuviot

Kuvio 1.	DSA:n velvoitteiden kohdistuminen erilaisiin palveluihin	29
Kuvio 2.	Gatekeeper Designations	35

Taulukot

Taulukko 1.	Euroopan komission nimeämät erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet	23
Taulukko 2.	Digipalveluasetuksen (DSA) velvoitteet ja valvonta.	74

Säädösluettelo

Digimarkkinasäädös (DMA)	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/1925 kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (annettu 14. päivänä syyskuuta 2022)
Digipalvelusäädös (DSA)	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065 digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (annettu 19. päivänä lokakuuta 2022)
Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (annettu 8. päivänä kesäkuuta 2000)
Euroopan unionin perusoikeuskirja	Euroopan unionin perusoikeuskirja (2000/C364/01, 18.12.2000)

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT)	Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus, konsolidoitu toisinto (EUVL C 202/1, 7.6.2016)
Kuluttajaoikeusdirektiivi (CRD)	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta (2011/83/EU) (annettu 25. päivänä lokakuuta 2011)
Kuluttajansuojalaki	20.1.1978/38
Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta	12.1.2024/18
Omnibus- direktiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/2161 neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 98/6/EY, 2005/29/EY sekä 2011/83/EU muuttamisesta unionin kuluttajansuojasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan parantamisen ja nykyaikaistamisen osalta. (annettu 27. päivänä marraskuuta 2019)
Oikeudenkäymiskaari	1.1.1734/4
Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (annettu 11. päivänä toukokuuta 2005)
Yleinen tietosuojasetus (GDPR)	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja

direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016)

1 Johdanto

Digitalisaation nopea kehitys on muuttanut merkittävästi Euroopan unionin taloutta sekä kuluttajien tapaa käyttää palveluita.¹ Erilaisia digitaalisia palveluita käytetään viestintään, tiedonhakuun, elokuvien katseluun, ostosten tekoon ja moniin muihin tarkoituksiin. Digitalisaation nopean kehityksen myötä erilaisten verkkoalustojen ja verkkoyhteisöjen lisääntynyt käyttö on helpottanut rajat ylittävää kaupankäyntiä ja uusien yritysten pääsyä markkinoille.² Ne ovat tuoneet uusia mahdollisuuksia, mutta aiheuttaneet samalla merkittäviä riskejä niin yhteiskunnalle kuin kuluttajillekin.³

Vaikka EU:ssa on toteutettu riskien suhteen erilaisia kohdennettuja toimenpiteitä, digitaalisiin palveluihin on katsottu liittyvän vielä paljon puutteita.⁴ Ensinnäkin huoli kohdistuu suuriin, portinvartijoina toimiviin verkkoalustoihin, jotka asemansa ansiosta sanelevat digitaalisen talouden pelisäännöt.⁵ Toiseksi riskit liittyvät laittoman sisällön ja disinformaation leviämiseen verkkoalustoilla⁶. Erityisenä huolenaiheena ovat alaikäiset, jotka ovat alttiita haitalliselle sisällölle ja sen aiheuttamille terveys- ja kehityshaitoille⁷.

Riskeihin on pyritty vastaamaan EU:ssa digipalvelusäädöspaketilla, johon kuuluvat Digipalvelusäädös eli Digital Services Act (DSA) ja Digimarkkinasäädös eli Digital Markets Act (DMA)⁸. Digipalvelusäädös keskittyy erityisesti turvallisen verkkoympäristön luomiseen sekä perusoikeuksien, kuten kuluttajansuojan korkean tason, turvaamiseen.⁹ Digimarkkinasäädöksen tavoitteena puolestaan on turvata oikeudenmukaiset ja kilpailulliset digitaaliset markkinat¹⁰.

---

¹ DSA johdantokappale (1).

² European Commission, n.d.

³ DSA johdantokappale (1).

⁴ European Commission, n.d.

⁵ European Commission, n.d.

⁶ DSA johdantokappale (9).

⁷ DSA johdantokappale (81).

⁸ European Commission, n.d.

⁹ DSA johdantokappaleet (3) ja (9).

¹⁰ DMA johdantokappale (7).

Digipalvelusäädös on tullut kokonaisuudessaan sovellettavaksi helmikuussa 2024¹¹. Se on asettanut uusia velvoitteita erilaisille verkon välityspalveluille ja verkkoalustoille, kuten verkon markkinapaikoille, sosiaalisen median alustoille, sisällönjakopalveluille, sovelluskaupoille sekä hotelli- ja matkavaraussivustoille¹². Velvoitteet riippuvat palvelun koosta, luonteesta ja tyypistä¹³. Välityspalveluntarjoajien tulee muun muassa tarjota käyttäjille yhteyspiste käyttäjien yhteydenottoja varten (artikla 12), antaa käyttäjille perusteltu päätös heidän toimittamansa sisällön poistamisesta tai muusta sisällön rajoittamisesta (artikla 17) sekä tarjota sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä käyttäjien tekemille valituksille (artikla 20). Näiden ja monien muiden velvoitteiden lisäksi erittäin suurilla verkkoalustoilla ja hakukoneilla, joilla on yli 45 miljoonaa käyttäjää EU:ssa (artikla 33)¹⁴, on lisävelvoitteita koskien esimerkiksi niiden palveluihin liittyvää riskien arviointia ja hallintaa¹⁵.

Digipalvelusäädöksen tarpeellisuus korostuu monella tavalla. Ensinnäkin aiempi, sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi (2000/31/EY) on tullut sovellettavaksi yli kaksikymmentä vuotta sitten. Tämän jälkeen digitalisaatio on kehittynyt merkittävästi.¹⁶ Lisäksi EU:n jäsenvaltiot ovat pyrkineet omilla kansallisilla sääntelytoimillaan vastaamaan digitaalisissa palveluissa ilmenneisiin haasteisiin, minkä on katsottu olevan haitallista sisämarkkinoille¹⁷. Tällaiset säännöt aiheuttavat epävarmuutta, rajoittavat digitaalisten palveluiden saatavuutta ja aiheuttavat hämmennystä käyttäjissä ja yrityksissä.¹⁸ Sääntelyn yhtenäistämisen myötä yritykset pääsevät paremmin markkinoille ja palvelun käyttäjät, kuten kuluttajat, saavat enemmän valinnanvaraa¹⁹.

---

¹¹ Euroopan komissio, n.d.

¹² European Commission, n.d.

¹³ DSA johdantokappaleet (40) ja (41).

¹⁴ DSA johdantokappale (76).

¹⁵ DSA III luku, jakso 5.

¹⁶ DSA johdantokappale (1).

¹⁷ DSA johdantokappale (2).

¹⁸ Euroopan komissio, 2016, COM (2016) 288 final, s.4 – 5.

¹⁹ DSA johdantokappale (2).

Myös useita erittäin suuria verkkoalustoja, kuten TikTokia, Metaa, ja Temua vastaan käynnistetyt viralliset menettelyt havainnollistavat käytännön tasolla uuden, yhtenäisen sääntelyn tarvetta. Tapauksissa ovat nousseet esiin esimerkiksi puutteet palveluntarjoajien järjestelmiään koskevien riskien arvioinnissa. Palvelut saattavat aiheuttaa käyttäjissään riippuvuutta, mikä saattaa olla haitallista erityisesti alaikäisten terveydelle ja kehitykselle. Lisäksi alaikäiset saattavat päästä käsiksi laittomaan sisältöön, eikä aiemmin laittomaksi todettuja tuotteita tai laittomia tuotteita myyviä tahoja välttämättä saada pysyvästi hädetyksi alustoilta. Nämä ovat merkittäviä ongelmia kaikkien kuluttajien kannalta.

Digipalvelusäädös on merkittävä askel kohti turvallisempaa verkkoympäristöä. Se asettaa palveluntarjoajille uusia velvoitteita laittoman sisällön ja disinformaation kitkemiseksi, mikä parantaa kuluttajien turvallisuutta. Se parantaa verkkoalustojen läpinäkyvyyttä, minkä ansioista kuluttajat saavat kattavammin tietoa päätöksentekoaan varten. Kuluttajilla on myös enemmän oikeussuojakeinoja ja muita toimintamahdollisuuksia käytettävissään. Myönteisestä kehityksestä huolimatta herää kuitenkin kysymys muun muassa siitä, riittääkö sääntely käytännössä suojaamaan kuluttajia riittävällä tasolla. Erityisesti huoli liittyy alaikäisiin käyttäjiin, jotka altistuvat edelleen laittomalle sisällölle. Lisäksi, vaikka digipalvelusäädös on lisännyt kuluttajien oikeussuojakeinoja, herää kysymys siitä, onko valvonnan monitahoisuus kuluttajansuojan kannalta tarkoituksenmukaista ja tehokasta. Asetuksen monimutkaisuus ja valvonnan jakautuminen monen tahon kesken voi vaikeuttaa sen hahmottamista, mitkä ovat kuluttajan oikeudet verkkoalustoilla ja mihin tahoon kuluttaja voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa.

1.1 Tutkielman tavoite ja aiherajaus

Tutkielman tutkimusongelmana on selvittää, miten digipalvelusäädös vaikuttaa kuluttajansuojaan ja kuluttajan oikeuksiin verkkoalustoilla. Tutkimusongelmaan haetaan vastauksia seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Millaisia kuluttajan kannalta keskeisiä velvoitteita digipalvelusäädös asettaa verkkoalustoille?
2. Miten digipalvelusäädöksen velvoitteet parantavat tai heikentävät kuluttajan turvallisuutta, oikeuksia ja kuluttajansuojaa verkkoalustoilla?
3. Millaisia oikeussuojakeinoja kuluttajalla on käytettävissään verkkoalustoilla?
4. Miten digipalvelusäädöksessä toteutuvat yleiset kuluttajaoikeudelliset periaatteet, kuten heikomman suojan periaate, alaikäisten suojelu ja läpinäkyvyys?

Tutkielmassa analysoidaan digipalvelusäädöksen verkkoalustoja koskevien velvoitteiden vaikutuksia kuluttajansuojaan. Kuluttajansuojan toteutumista analysoidaan yleisten kuluttajaoikeudellisten periaatteiden, kuten heikomman suojan periaatteen, alaikäisten suojelun ja läpinäkyvyyden näkökulmasta. Lisäksi tutkielmassa jäsenellään digipalvelusäädöksen monimutkaista ja pirstaleista sääntelyä johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi siten, että asetuksesta tuodaan esille kuluttajan kannalta keskeisimmät kohdat. Lisäksi tutkielmassa esitetään, millaisia keinoja kuluttajilla on käytettävissään tilanteessa, jossa heidän oikeutensa eivät toteudu alustalla asianmukaisesti. Lisäksi tutkielma sisältää suomalaisille kuluttajille suunnatun tarkistuslistan, joka auttaa kuluttajaa arvioimaan omien oikeuksien toteutumista verkkoalustoilla sekä ohjaa, mihin tahoon kuluttaja voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa.

Aiheen valinta perustuu sen ajankohtaisuuteen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen. Digitaalisten palveluiden käyttö on kasvanut merkittävästi viime vuosikymmeninä ja jatkaa yhä kasvuaan. Tämä korostaa tarvetta suojella kuluttajia digitaalisessa ympäristössä samalla tavoin kuin perinteisissä toimintaympäristöissä. Sääntelyn monimutkaisuus voi kuitenkin heikentää kuluttajien mahdollisuuksia selvittää heidän oikeuksiaan verkkoalustoilla. Tutkielma tarkastelee digipalveluasetuksen vaikutuksia kuluttajansuojaan ja tarjoaa konkreettisia ohjeita kuluttajille heidän oikeuksiensa turvaamiseksi. Lisäksi se lisää kuluttajien tietoisuutta siitä, miten he voivat itse vaikuttaa

verkkoturvallisuuteen esimerkiksi tekemällä ilmoituksen havaitsemastaan laittomasta sisällöstä. Siten tutkielma edistää myös digipalvelusäädöksen tavoitetta luoda turvallisempi verkkoympäristö, jossa kuluttajansuoja ja kuluttajien oikeudet toteutuvat asianmukaisesti.

Tutkielma on rajattu tarkastelemaan digipalvelusäädöksen vaikutuksia kuluttajansuojaan ja kuluttajien oikeuksiin verkkoalustoilla, koska verkkoalustoilla tapahtuvat muutokset ovat kuluttajien näkökulmasta konkreettisimpia ja näkyvimpiä. Vaikka myös digipalvelusäädöspakettiin kuuluvalla digimarkkinasäädöksellä, joka rajoittaa suurten portinvartijayritysten vaikutusvaltaa ja edistää kilpailua digitaalisilla markkinoilla, voi olla välillisiä vaikutuksia kuluttajansuojaan, sen yksityiskohtaisempi käsittely on rajattu tutkielman ulkopuolelle. Digimarkkinasäädöstä käsitellään vain siltä osin, kuin se on tarpeellista digitaalista verkkoympäristöä ja kuluttajansuojaa koskevan sääntelyn kokonaiskuvan muodostamiseksi. Rajaus mahdollistaa digipalvelusäädöksen syvällisemmän tarkastelun ja on perusteltu erityisesti, sillä digipalvelusäädöksen vaikutukset kuluttajansuojaan ovat suuremmat.

Oikeudellisessa tutkimuksessa on tärkeää luoda edellytyksiä jatkokeskustelulle²⁰. Tämän tutkielman tarkoituksena on herättää keskustelua siitä, ovatko digipalvelusäädöksen velvoitteet riittäviä kuluttajansuojan korkean tason turvaamiseksi. Lisäksi tutkielma pyrkii avaamaan keskustelua siitä, onko näin monimutkainen sääntely ja erityisesti monitahoinen valvontajärjestelmä kuluttajien oikeuksien ja sääntelyn tehokkuuden kannalta tarkoituksenmukainen.

---

²⁰ Husa ja muut, 2008, s.28.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto

Tutkimusmenetelmä on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen tutkimus, joten se perustuu voimassa olevien oikeuslähteiden analysointiin²¹. Lainopillisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja tulkita oikeusjärjestykseen kuuluvia normeja sekä systematisoida voimassa olevaa oikeutta. Tämä tarkoittaa oikeuden jäsentämistä selkeään ja loogiseen kokonaisuuteen, jotta sääntöjen tulkinta ja soveltaminen helpottuvat.²² Moderni lainoppi tulkitsee ja systematisoi voimassa olevia oikeuden sääntöjä sekä perustelee tulkintakannanoton vallitsevasta oikeuslähteopista ja tulkintateoriasta johdettujen perusteiden avulla. Yksittäisen lainsäännöksen tulkitseminen edellyttää säännöksen asettamista osaksi laajempaa, toisten oikeussääntöjen muodostamaa asiakokonaisuutta eli tulkintakontekstia.²³ Tässä tutkielmassa digipalvelusäädöstä tarkastellaan osana laajempaa oikeudellista kehystä, johon kuuluvat keskeisesti EU:n kuluttajaoikeutta sekä EU:n digitaalista verkkoympäristöä koskeva sääntely. Sääntelykehikon kokonaiskuvan muodostamiseksi tutkielmassa tarkastellaan digipalvelusäädöstä erityisesti suhteessa sähköistä kaupankäyntiä koskevaan direktiiviin, digimarkkinasäädökseen ja yleiseen tietosuojasetukseen. Systematisoinnin avulla voidaan luoda kokonaiskuva oikeudellisista järjestelyistä sekä niiden keskinäisistä suhteista, mikä helpottaa oikeusjärjestykseen perehtyjää – tässä tutkielmassa erityisesti kuluttajaa – ymmärtämään ja hyödyntämään voimassa olevia säännöksiä.²⁴ Tutkielmassa pyritään systematisoimaan monimutkaista EU-sääntelyä siten, että kuluttajan olisi sen avulla mahdollisimman helppo ymmärtää oikeutensa erilaisilla verkkoalustoilla.

Oikeusdogmatiikassa lait tai muut säädökset ovat tärkeimpiä oikeuslähteitä. Ne eivät kuitenkaan yksinään riitä selventämään säädöstekstiä, joka on tyypillisesti hyvin moniselitteistä ja epätäsmällistä. Siksi on tärkeää hyödyntää apuna myös erilaista

---

²¹ Husa ja muut, 2008, s.20.

²² Husa ja muut, 2008, s.20.

²³ Siltala, 2001, s. 22 – 23

²⁴ Husa ja muut, 2008, s.20.

säädösten valmisteluaineistoa, oikeustapauksia sekä oikeuskirjallisuutta.²⁵ Tässä tutkielmassa keskeisimpänä tarkastelun kohteena on digipalvelusäädös, jonka kuluttajiin kohdistuvia vaikutuksia analysoidaan systemaattisesti. Säädöksen merkityksen ja sen taustalla vaikuttavien periaatteiden ymmärtämiseksi hyödynnetään säädösten valmisteluaineistoa, komission tiedonantoja, viranomaislähteitä sekä oikeuskirjallisuutta.

Tulkintakäytäntöjä ei voida kuitenkaan täysin ymmärtää pelkästään säädöstekstien tai valmisteluaineistojen perusteella²⁶. Tämän vuoksi tutkielmassa tarkastellaan myös Euroopan komission alustoja vastaan käynnistämiä virallisia menettelyjä. Näiden tapausten avulla havainnollistetaan alustoilla ilmenneitä ongelmia sekä sitä, miten asetusta sovelletaan käytännön tasolla. Lisäksi tieteelliset artikkelit täydentävät analyysiä tarjoamalla eri näkökulmia sääntelyn vaikutusten arviointiin. Näin varmistetaan, että tutkielma pohjautuu laajaan ja monipuoliseen aineistoon.

Tutkielman laatimisessa on hyödynnetty tekoälyä (ChatGPT-3 ja 4) erilaisten näkökulmien kartoittamisessa, aineiston hankinnan tukena sekä työn viimeistelyssä. Tekoäly on auttanut tekstin jäsentämisessä ja tutkielman rakenteen selkeyttämisessä. Kaikki tekoälyn tuottamat ehdotukset ja lähteet on tarkistettu huolellisesti ja niitä on arvioitu kriittisesti työn tieteellisten vaatimusten ja tutkimusetiikan periaatteiden mukaisesti. Tekoälyn rooli on ollut avustava, ja tutkielman sisältö ja johtopäätökset perustuvat täysin tutkielman laatijan omaan analyysiin ja pohdintaan.

1.3 Tutkielman rakenne

Tutkielman ensimmäisessä luvussa tarkastellaan tutkielman taustaa ja tavoitteita sekä esitellään tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja metodi. Luvussa määritellään tutkimuksen rajaus ja lähdeaineisto sekä perustellaan tutkimusaiheen ajankohtaisuus ja

---

²⁵ Husa ja muut, 2008, s. 32 – 33.

²⁶ Husa ja muut, 2008, s.28

merkitys. Koska tutkielman tarkastelun kohteena ovat alustatalouteen keskeisesti kuuluvat verkkoalustat, luvussa avataan alustatalouden ja verkkoalustojen käsitteet. Lisäksi käsitellään alustatalouteen liittyviä haasteita.

Toinen luku käsittelee kuluttajansuojaa ja digitaalisten palveluiden sääntelyä Euroopan unionissa. Tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva sääntelykehikosta, jonka osaksi digipalvelusäädös kuuluu. Lisäksi esitellään yleiset ja tutkielman kannalta keskeiset kuluttajaoikeudelliset periaatteet, kuten heikomman suojan, alaikäisten suojelun sekä läpinäkyvyyden periaatteet. Luvussa kuvataan digipalvelusäädöksen tausta ja tavoitteet, soveltamisala sekä sen asema suhteessa muuhun kuluttajansuojaa ja digitaalisia palveluita koskevaan sääntelyyn. Lisäksi avataan tutkielman aiheen kannalta keskeinen välityspalveluntarjoajan käsite sekä esitellään digipalvelusäädöksen soveltamisalan piiriin kuuluvat erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet.

Kolmannessa luvussa analysoidaan digipalvelusäädöksen verkkoalustoille asettamia velvoitteita kuluttajansuojan näkökulmasta. Tarkastelu keskittyy erityisesti siihen, miten velvoitteet vaikuttavat kuluttajansuojaan, kuluttajien oikeuksiin ja kuluttajien turvallisuuteen verkkoalustoilla. Analyysi perustuu edellä mainittuihin kuluttajaoikeudellisiin periaatteisiin. Luku on jäsennetty siten, että se selkeyttää digipalvelusäädöksen monimutkaista ja hajanaista rakennetta. Kaikki luvussa tarkasteltavat velvoitteet koskevat verkkoalustoja. Luvun rakenne on toteutettu siten, että se etenee kaikkia toimijoita koskevien kevyimpien velvoitteiden käsittelystä tiukimpiin, erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita koskeviin velvoitteisiin. Tämä lähestymistapa havainnollistaa myös velvoitteiden jakautumista alustojen koon, luonteen ja toiminnan laajuuden mukaisesti. Erityisen suuria verkkoalustoja ja hakukoneita käsittelevässä alaluvussa tarkastellaan myös Euroopan komission käynnistämiä virallisia menettelyjä muun muassa TikTokia, Metaa ja Temua vastaan. Näiden tapausten käsittely havainnollistaa verkkoalustoilla esiintyviä ongelmia ja sääntelyn tarpeellisuutta sekä tarjoaa käytännön esimerkkejä kuluttajansuojan toteutumista koskevan analyysin tueksi.

Neljännessä luvussa tarkastellaan digipalvelusäädöksen valvontaa sekä suomalaisten kuluttajien toimintamahdollisuuksia tilanteissa, joissa heidän oikeutensa eivät toteudu asianmukaisesti verkkoalustoilla. Luvussa esitellään, miten digipalvelusäädöksen valvonta on Suomessa jakautunut ja mihin kuluttaja voi olla yhteydessä kohdatessaan ongelmia verkkoalustalla. Luvussa arvioidaan myös valvonnan jakautumiseen liittyviä haasteita kuluttajansuojan toteutumisen näkökulmasta. Lisäksi luku sisältää suomalaisille kuluttajille suunnatun tarkistuslistan, joka auttaa kuluttajaa tarkistamaan, toteutuvatko hänen oikeutensa verkkoalustoilla ja mikäli eivät, mitkä ovat toimintamahdollisuudet ongelmatilanteissa.

Viidennessä luvussa esitetään tutkimuksen johtopäätökset. Luvussa kootaan yhteen tutkielman keskeiset havainnot ja arvioidaan digipalvelusäädöksen vaikutuksia kuluttajansuojaan. Lisäksi luvussa pohditaan sääntelyn kehittämistarpeita ja jatkotutkimusaiheita. Luvussa käsitellään myös tutkielmaan liittyviä rajoitteita.

Tutkielmassa esiintyy useita käsitteitä, joiden määrittely on oleellista aiheen ymmärtämiseksi. Digipalvelusäädös sisältää käsitteitä, jotka eivät välttämättä ole lukijalle ennestään tuttuja, minkä vuoksi niiden selventäminen on tärkeää säädöksen sisällön ja merkityksen ymmärtämiseksi. Tällaisia käsitteitä ovat muun muassa *välityspalveluntarjoaja, verkkoalusta, verkon markkinapaikka, erittäin suuri verkkoalusta tai hakukone, kuluttaja, palvelun vastaanottaja ja laitton sisältö*. Myös *alustatalous* on keskeinen käsite, sillä tutkielman tarkastelun kohteena olevat verkkoalustat sisältyvät keskeisesti alustatalouden ilmiöön. Käsitteet määritellään ja avataan tarkemmin niissä luvuissa, joissa niiden tarkastelu tukee parhaiten aiheen käsittelyä.

1.4 Verkkoalustat osana alustataloutta

Alustatalous on käsitteenä moninainen. Sillä viitataan kuitenkin digitaaliseen verkkoympäristöön perustuvaan arvonluontiin ja arvoa tuottavaan vuorovaikutukseen²⁷. Jakamistalous puolestaan on alustatalouden osa-alue, jossa verkkoalustat mahdollistavat taloudellisia ja sosiaalisia yhteistoiminnan muotoja ja arvonluontitapoja, ja joissa käyttäjät voivat hankkia tai tarjota resursseja toisilleen. Jakamistaloudessa kuluttajat voivat hankkia resursseja suoraan toisilta kuluttajilta sen sijaan, että asioisivat elinkeinonharjoittajien kanssa.²⁸ Jakamistalous perustuu siten nimenomaan käyttäjien väliseen resurssien vaihdantaan²⁹. Alustatalous laajempänä käsitteenä sen sijaan kattaa kaikki datavetoiseen alustainfrastruktuuriin perustuvat liiketoimintamallit, kuten markkinointi-, haku- ja sovellusalustat.³⁰ Käsitteiden sekavuutta lisää se, että jakamistaloudesta käytetään usein synonyymeina tai rinnakkaistermeinä muita lähikäsitteitä³¹. Tämä vaikeuttaa käsitteiden tarkkaa määrittelyä ja erottelua

Myös verkkoalustan (digital platform) käsite on usein väljästi määritelty. Monissa digitaalisia alustoja koskevissa tutkimuksissa käsitettä ei täsmennetä tarkasti, vaan sen sisältöä havainnollistetaan esimerkkien kautta.³² Yleisimmillään verkkoalustalla tarkoitetaan markkinapaikkaa, jossa eri käyttäjäryhmät, kuten ostajat ja myyjät, kohtaavat vaihtaakseen tavaroita, palveluita tai tietoa. Markkinapaikka voi olla joko fyysinen tai digitaalinen.³³ Verkkoalustojen kirjo on kuitenkin laaja, ja niiden koko ja tyyppi vaihtelevat. Verkkoalustat voivat olla verkkomainonta-alustoja, markkinapaikkoja,

---

²⁷ Päläs & Peltonen, 2021, s.2, alaviite 3. Ks. myös COM (2016) 288 final.

²⁸ Päläs & Peltonen, 2021, s.2.

²⁹ Päläs & Peltonen (2021, 25. helmikuuta, s.2, alaviite 5) viittaavat seuraaviin: Botsman – Rogers 2010, Lahti – Selosmaa 2013, s. 13 ja Mäenpää – Faehnle 2017.

³⁰ Päläs & Peltonen (2021, 25. helmikuuta, s.3, alaviite 6) viittaavat seuraaviin: Andersson Schwarz – Larsson 2019, s. 6 ss: esimerkkeinä alustoista mainitaan Booking.com, Hotels.com, Rahalaitos.fi, Bing, Yahoo, Google ja Google Play.

³¹ Päläs (2019, s. 3 – 4 ja alaviite 5) viittaa Botsmaniin, 2013: Jakamistalouden lähikäsitteitä ovat esimerkiksi vertaistalous, yhteiskuluttaminen ja yhteistyötalous. Lisäksi Päläs & Määttä (2019, s. 4. alaviite 5) viittaavat Faehnleen ym. 2016, s.2 – 3: Jakamistalouden ulottuvuuksia ovat solidaarisuustalous, osallisuustalous, saatavuustalous, keikkatalous, alustatalous, kansalaistalous ja kiertotalous.

³² Nooren ja muut, 2018, s. 267.

³³ Martens, 2016, s.10.

hakukoneita, sosiaalisen median ja luovan sisällön kauppvoja, sovelluksen jakelualustoja, viestintäpalveluja, maksujärjestelmiä ja vuorovaikutustalouden alustoja. Verkkoalustoja ovat esimerkiksi Googlen AdSense, DoubleClick, eBay, Amazon, Google- ja Bing-hakukoneet, Facebook, YouTube, Google Play, App Store, Facebook Messenger, PayPal, Zalando ja Uber.³⁴

Verkkoalustat ovat keskeisiä EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden innovoinnin ja kasvun kannalta. Niiden myötä tiedonsaanti on helpottunut ja monet markkinat ovat tehostuneet, sillä tavaroiden ja palveluiden ostajat ja myyjät löytävät helpommin toisensa.³⁵ Niihin liittyy kuitenkin haasteita erityisesti kuluttajien kannalta. Haasteet liittyvät vastuutahon määrittämiseen virheellisiä tai turvallisuuden suhteen puutteellisia tuotteita koskien, vastapuolen tunnistamiseen alustalla (onko kyseessä alusta itse vai toinen käyttäjä) sekä kuluttajaoikeudellisen aseman hahmottamiseen – eli onko vastapuolena yksityishenkilö vai elinkeinonharjoittaja.³⁶ Aseman tunnistamisella on merkitystä, sillä kuluttajansuojasääntely, joka perustuu heikomman osapuolen suojaamiseen, ei pääsääntöisesti sovellu yksityishenkilöiden välisiin oikeustoimiin.³⁷

Alustojen kautta toimivien osapuolten aseman oikeudellinen määrittely voi olla haastavaa, sillä myyjinä voi esiintyä useita erilaisia toimijoita, kuten yrityksiä, yksityishenkilöitä, yhdistyksiä tai itse alustayrityksiä. Lisäksi käyttäjät voivat toimia alustoilla samanaikaisesti sekä tarjoajina että kuluttajina. Koska roolit sekä rajanveto ammatillisen ja ei-ammattillisen toiminnan välillä on epäselvä, kuluttajansuojasääntelyn soveltuminen alusta- ja jakamistalouteen on nähty ongelmallisena myös kansainvälisellä tasolla.³⁸ Euroopan komissio on myös todennut, että hyötyäkseen parhaalla mahdollisella tavalla alustatalouteen liittyvistä hyödyistä ja tukeakseen alustayritysten

---

³⁴ Euroopan komissio, 2016, COM (2016) 288 final, s.16.

³⁵ Euroopan komissio, 2016, COM (2016) 288 final, s.16.

³⁶ Savolainen, 2021.

³⁷ Savolainen, 2021.

³⁸ Päläs & Peltonen, 2021, s. 5.

kasvua, Euroopan sisämarkkinoilla ei tulisi olla 28:aa erilaista verkkoalustaa koskevaa säännöstöä.³⁹

---

³⁹ Euroopan komissio, 2016, COM (2016) 288 final, s.4 – 5.

2 Kuluttajansuoja ja digitaalisten palveluiden sääntely EU:ssa

EU:n kuluttajansuojalainsäädäntö on vuosikymmenten aikana muodostunut monimutkaiseksi kokonaisuudeksi. EU:ssa ei ole vastaavaa yksittäistä kuluttajansuojasäädöstä kuin Suomessa, vaan EU:n normit ovat koskeneet esimerkiksi markkinointia, tiettyjä kulutushyödykkeitä ja erilaisia jakelukanavia, kuten etämyyntiä. Toisaalta sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi (2005/29/EY) sekä kuluttajaoikeusdirektiivi (CRD) (2011/83/EU) ovat osoituksia siitä, että sääntely on kehittynyt vähitellen kokonaisvaltaisempaan suuntaan.⁴⁰ Digipalvelusäädös on tullut täydentämään EU:n kuluttajansuojaa tietyiltä osin.⁴¹

Euroopan unionin perusoikeuskirjan (2000/C 364/01) mukaan kuluttajansuojan korkea taso on turvattava unionin politiikoissa (artikla 38). Vastaavasti SEUT 12 artiklassa todetaan, että kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset on otettava huomioon määriteltäessä ja toteutettaessa unionin muita politiikkoja ja toimenpiteitä. SEUT 169 artiklan 1 kohdassa puolestaan määrätään, että unionin tulee edistää kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaa, pyrkien näin varmistamaan kuluttajansuojan korkean tason.

2.1 Kuluttajansuojan keskeisiä periaatteita

Ennen keskeisten kuluttajansuojaa koskevien periaatteiden käsittelemistä on keskeistä avata kuluttajan käsite. EU:n kuluttajansuojaa koskevissa säännöksissä kuluttajalla viitataan yleensä luonnolliseen henkilöön, jonka toiminta ei liity kuluttajan omaan yritystai elinkeinotoimintaan, tai että vallitsevana tarkoituksena ei ainakaan ole oma yritys- tai elinkeinotoiminta⁴². Käsitteen määrittelyssä on kuitenkin jonkin verran eroavaisuuksia

---

⁴⁰ Norio, 2019, s.12.

⁴¹ Lindroos-Hovinheimo, 2020, s.61.

⁴² Peltonen & Määttä, 2015, s. 2.

säädösten välillä⁴³. Suomen kuluttajansuojalaissa kuluttajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaan (KSL 1 luku 4 §).

Kuluttajan käsite on määritelty myös digipalvelusäädöksessä, jossa sillä tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka toimii muussa kuin elinkeino- tai ammattitoiminnassaan. Lisäksi säädöksessä puhutaan palvelun vastaanottajasta. Palvelun vastaanottaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, joka käyttää välityspalvelua tiedon hakemiseen tai sen saataville saattamiseen (artikla 3.) Käsitteiden keskeinen ero on siinä, että kuluttaja on aina luonnollinen henkilö, kun taas palvelun vastaanottaja voi olla sekä luonnollinen henkilö että oikeushenkilö. Tässä tutkielmassa kuluttajalla tarkoitetaan verkkoalustan käyttäjää, joka toimii muussa kuin ammattitoiminnassaan.

Kuluttajaoikeudessa on kyse heikompaa osapuolta, eli kuluttajaa suojaavasta lainsäädännöstä.⁴⁴ Käsitteiden heikommasta osapuolesta on katsottu vastaavan EU:n kuluttaja- käsitettä⁴⁵. Kuluttajan katsotaan olevan elinkeinonharjoittajaan nähden heikommassa asemassa, sillä elinkeinonharjoittajalla on yleensä kuluttajaa enemmän tietoa, se määrittelee sopimusehdot ja lisäksi päättää mitä millekin kohderyhmälle tarjoaa. Vaikka digitalisaatio onkin lisännyt kuluttajien toimintamahdollisuuksia ja kuluttajat pystyvät esimerkiksi vertailemaan tuotteita sekä seuraamaan muiden kuluttajien antamaa palautetta, perusasetelma kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä ei ole merkittävästi muuttunut.⁴⁶

Lainsäädännön keinot ja painopisteet kuluttajan suojaamiseksi voivat vaihdella, mutta keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa, että kuluttajat voivat hankkia turvallisia ja tarpeisiinsa sopivia tuotteita kohtuullisin ehdoin, ja että he saavat asianmukaista

---

⁴³ Peltonen & Määttä, 2015, s. 2.

⁴⁴ Peltonen & Määttä, 2015, s. 1 – 2.

⁴⁵ Peltonen & Määttä (2015, s. 2, alaviite 3) viittaavat asiaan C-243/08 Pannon GSM, 4.6.2008, ECLI:EU:C:2009:350 ja julkisasiamies Pedro Cruz Villalónin ratkaisuehdotukseen asiassa C-110/14 Costea, 23.4.2015, ECLI:EU:C:2015:538, kohta 29.

⁴⁶ Peltonen & Määttä, 2015, s. 1 – 2.

oikeusturvaa ongelmatilanteissa.⁴⁷ Se, miten kuluttajia suojataan, riippuu siitä, millaiseksi kuluttaja ja hänen toimintatapansa mielletään. Pohjoismainen kuluttajakäsitys perustuu ajatukseen passiivisesta kuluttajasta, jonka perehtyminen markkinointi-informaatioon on passiivista eikä kovin perusteellista. Euroopan unionissa kuluttaja on nähty aktiivisena kuluttajana, joka on hyvin informoitu, etsii itse parhaat tarjoukset ja tekee omat parhaaksi katsomansa kulutus päätökset. Nykyinen näkemys EU:ssa korostaa valistunutta, kohtuullisen tarkkaavaista ja huolellista keskivertokuluttajaa.⁴⁸

Euroopan unionin kuluttajaoikeudessa on ollut pitkään vallalla ajatus siitä, että aktiivista kuluttajaa voidaan suojata tarjoamalla hänelle mahdollisimman paljon kuluttajan tarpeita vastaavaa informaatiota, jotta kuluttaja voi tehdä itsenäisiä kulutusvalintoja. Kyse on elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvollisuuteen perustuvasta suojasta, joka voi kuitenkin olla ongelmallista etenkin heikommassa asemassa olevien kuluttajien kannalta.⁴⁹ Esimerkiksi erityisen haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat, kuten alaikäiset tai vanhukset, eivät välttämättä ymmärrä kaikkea saamaansa informaatiota tehdäkseen tarpeisiinsa nähden parhaita kulutusvalintoja. Toisaalta Norio (2019, s. 8) on myös nostanut esiin näkemyksen, jonka mukaan kuluttajaa voidaan suojata myös kieltämällä elinkeinonharjoittajaa toteuttamasta kuluttajan kannalta haitallisimpia toimia. Tämä mahdollistaa heikomman suojaamisen, mutta herättää samalla kysymyksen vahvempien kuluttajien ylisuojelusta: kielletäänkö elinkeinonharjoittajilta sellaisia toimia, joista vahvemmat kuluttajat voisivat jopa hyötyä.⁵⁰

Kuluttajansuojan yhtenä keskeisenä periaatteena on läpinäkyvyys, jolla tarkoitetaan sitä, että kuluttajalle on annettava tiedot ymmärrettävässä muodossa sekä kerrottava avoimesti sopimuksen sisällöstä, kuten hinnasta ja muista sopimusehdoista.⁵¹ Myös

---

⁴⁷ Norio, 2019, s.9.

⁴⁸ Norio, 2019, s. 7 – 8.

⁴⁹ Norio, 2019, s. 8.

⁵⁰ Norio, 2019, s. 8.

⁵¹ Peltonen & Määttä, 2015, s.2.

alaikäisen suojelu on tärkeä osa Euroopan Unionin toimintapolitiikkaa⁵². Tästä esimerkkinä on vuonna 2022 uudistettu eurooppalainen *Parempi internet lapsille*-strategia (Better Internet for Kids, BIK+), joka on osa Euroopan nuorison teemavuotta 2022 (European Year of Youth 2022). Strategia pyrkii takaamaan lapsille turvallisen digitaalisen ympäristön suojelemalla heitä haitalliselta ja laittomalta sisällöltä, toiminnalta ja riskeiltä verkossa. Strategian tavoitteena on edistää nuorten kuluttajien hyvinvointia tarjoamalla ikätasoon sopivia verkkoympäristöjä, jotka on suunniteltu lasten edut huomioiden. Lisäksi lapsille pyritään antamaan riittävät taidot ja valmiudet tehdä harkittuja päätöksiä sekä ilmaista itseään turvallisesti ja vastuullisesti verkossa. Lapsille halutaan myös antaa parempi mahdollisuus vaikuttaa digitaaliseen ympäristöön erilaisilla lapsilähtöisillä toimilla, jotka tukevat innovatiivisia ja luovia, turvallisia digitaalisia kokemuksia.⁵³

Lisäksi kuluttajansuojaa koskeva yhteistyöverkosto (Consumer Protection Cooperation, CPC) hyväksyi vuonna 2022 viisi keskeistä periaatetta, joiden tavoitteena on suojella alaikäisiä. Näiden periaatteiden mukaan lasten erityiset haavoittuvuudet on otettava huomioon suunniteltaessa mainontaa tai markkinointitekniikoita. Verkkopalveluntarjoajien ei esimerkiksi tule suunnitella tai käyttää käyttöliittymiään tavalla, joka harhauttaa tai painostaa lapsia tekemään tiettyjä päätöksiä. Mainonnan tarkoitus on ilmaista selkeästi ja lapsille ymmärrettävässä muodossa. Lisäksi lasten iästä ja hyväuskoisuudesta johtuvaa haavoittuvuutta ei saa hyväksikäyttää, eikä lapsia saa profiloida mainontatarkoituksiin. Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi personoitu markkinointi voi olla sopimatonta lasten erityisen haavoittuvuuden vuoksi.⁵⁴

Myös Euroopan komission kuluttajia koskevassa toimintaohjelmassa (New Consumer Agenda) esitellään visio EU:n kuluttajapolitiikasta vuosille 2020 – 2025. Yksi sen painopisteistä liittyy tiettyjen, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien

---

⁵² DSA johdantokappale (71).

⁵³ European Commission, n.d.c.

⁵⁴ European Commission, 2022.

kuluttajaryhmien suojeluun, sillä esimerkiksi lapset, vanhukset tai vammaiset voivat tarvita tietyissä tilanteissa erityistä suojaa.⁵⁵ Lapset katsotaan haavoittuvaisiksi kuluttajiksi erityisesti siksi, koska heillä on rajalliset kognitiiviset taidot esimerkiksi kaupallisen ja ei-kaupallisen materiaalin erottamisessa.⁵⁶

2.2 Digipalvelusäädös - kohti turvallisempaa verkkoympäristöä

Digipalvelusäädös eli Digital Services Act (DSA) on osa EU:n digipalvelusäädöspakettia, johon kuuluu lisäksi digimarkkinasäädös eli Digital Markets Act (DMA).⁵⁷ Keskeisenä osana EU:n laajempaa, vuosille 2020 – 2030 asettamaa digitaalistrategiaa⁵⁸ säädöspaketti modernisoi ja yhtenäistää EU:n digitaalisia palveluita koskevaa sääntelyä⁵⁹. Digitaalisilla palveluilla tarkoitetaan laajaa joukkoa erilaisia verkkopalveluita, kuten verkon infrastruktuuria tarjoavia palveluita, verkkosivustoja ja erilaisia verkkoalustoja.⁶⁰

Säädösten avulla halutaan luoda turvallisempi verkkoympäristö, varmistaa perusoikeuksien toteutuminen digitaalisessa ympäristössä sekä mahdollistaa tasapuoliset toimintaedellytykset innovaation, kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi niin Euroopan sisämarkkinoilla kuin globaalisti.⁶¹ Digimarkkinasäädöksen asettaessa velvoitteita erityisesti portinvartijoina toimiville yrityksille, digipalvelusäädöksen merkittävimmät velvoitteet koskevat erityisesti erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita. Digipalvelusäädös on astunut voimaan 17. helmikuuta 2024 alkaen. Sitä

---

⁵⁵ European Commission, 2020.

⁵⁶ Ministry of Industry and Trade, 2022.

⁵⁷ European Commission, n.d.

⁵⁸ Strategian keskiössä on turvallinen digitaalinen verkkoympäristö, oikeudenmukainen kilpailu digimarkkinoilla sekä Euroopan digitaalisen suvereniteetin vahvistaminen vihreän ja digitaalisen siirtymän mukaisesti. Strategiaan liittyy keskeisesti digipalvelusäädöspaketin lisäksi esimerkiksi datan ja tekoälyn sääntely, kuten data-asetus ja tekoälyasetus. Tärkeitä ovat myös kyberturvallisuus sekä verkkoinfrastruktuurin turvallisuus. Ks. esim. Petit ja muut 2024.

⁵⁹ Petit ja muut, 2024.

⁶⁰ European Commission, n.d.

⁶¹ European Commission. n.d.

ennen, vuoden 2023 elokuun lopusta lähtien digipalvelusäädös on koskenut erittäin suuria verkkoalustoja ja erittäin suuria hakukoneita.⁶²

Erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet ovat digipalvelusäädöksen soveltamisalaan kuuluvia, Euroopan komission nimeämiä alustoja, joilla on yli 45 miljoonaa kuukausittaista käyttäjää EU:n alueella (Artikla 33, kohdat 1 ja 4). Koska erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet aiheuttavat pienempiin toimijoihin verrattuna merkittävämpiä yhteiskunnallisia riskejä⁶³ ja niillä on erityinen vaikutus talouteen ja yhteiskuntaan⁶⁴, niille on asetettu muita alustoja tiukemmat velvoitteet⁶⁵. Alla olevasta taulukosta 1 ilmenevät kaikki tällä hetkellä (2.3.2025) nimetyt 25 erittäin suurta verkkoalustaa ja hakukonetta. Ajantasaisen listauksen voi tarkistaa [Euroopan komission sivuilta](#).

Taulukko 1. Euroopan komission nimeämät erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet (European Commission, 2025).

Erittäin suuret verkkoalustat	AliExpress, Amazon Store, Shein, Temu, Zalando, Facebook, Instagram, LinkedIn, Pinterest, Snapchat, TikTok, X (entinen Twitter), Wikipedia, Youtube, Pornhub, XNXX, XVideos, Stripchat, App Store, Google Play, Booking.com, Google Shopping
Erittäin suuret hakukoneet	Google Search, Bing

⁶² European Commission, n.d.a.

⁶³ DSA johdantokappale (76).

⁶⁴ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, johdantokappale (53).

⁶⁵ DSA johdantokappale (76).

2.2.1 Tausta ja tavoitteet

Digipalvelusäädöksen keskeisenä tavoitteena on luoda turvallinen, ennustettava ja luotettava verkkoympäristö puuttamalla verkossa tapahtuvan laittoman sisällön ja disinformaation levittämiseen sekä näistä aiheutuviin yhteiskunnallisiin riskeihin. Säädös korostaa perusoikeuksien, kuten sananvapauden, tiedonvälityksen vapauden sekä korkeatasoisen kuluttajansuojan turvaamista. Lisäksi sen avulla on tarkoitus tukea innovointia.⁶⁶ Digipalvelusäädöksen avulla on haluttu yhdenmukaistaa välityspalvelujen⁶⁷ tarjoamiseen liittyvät säännöt ja edistää sisämarkkinoiden sujuvuutta (artikla 1). Säädös asettaa erilaisia huolellisuusvelvoitteita verkkoalustoille niiden koosta, luonteesta ja tyypistä riippuen⁶⁸. Säädöksen avulla halutaan parantaa palveluntarjoajien läpinäkyvyyttä, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että käyttäjillä on selkeä käsitys siitä, kenen kanssa he ovat alustalla vuorovaikutuksessa ja miten palveluita heille tarjotaan.⁶⁹

Vaikka digipalvelusäädöksellä pyritään puuttumaan laittoman sisällön levittämiseen, siinä ei määritellä tarkasti, mitä laitton sisältö on. Asetuksen asettamat velvollisuudet koskevatkin erityisesti alustojen menettelytapoja kuten sitä, millaiset palveluehdot palveluntarjoajalla tulee olla, miten niiden on reagoitava käyttäjien tekemiin ilmoituksiin laittomasta sisällöstä tai käyttäjien valitukseen poistetusta sisällöstä, miten yhteistyö viranomaisten kanssa on järjestettävä sekä miten on ilmoitettava esimerkiksi siitä, miten käyttäjille tulee näkyviin mainoksia tai suositteluja.⁷⁰ Esimerkkeinä laittomasta sisällöstä mainitaan kuitenkin laitton vihapuhe, terroristinen sisältö, laitton syrjivä sisältö, lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävät kuvat, yksityisten kuvien luvaton jakaminen, verkkoahdistelu, vaatimustenvastaisten tai väärennettyjen tuotteiden myynti, kuluttajansuojalainsäädännön vastaisten tuotteiden myynti tai palvelujen tarjoaminen, tekijänoikeudella suojatun aineiston luvaton käyttö, majoituspalvelujen laitton

---

⁶⁶ DSA johdantokappaleet (3) ja (9).

⁶⁷ Kts. tämän tutkielman luku "2.2.2 Soveltamisala", jossa avataan välityspalveluntarjoajan käsite.

⁶⁸ DSA johdantokappaleet (40) ja (41).

⁶⁹ Riikonen, 2024.

⁷⁰ Riikonen, 2024.

tarjoaminen tai elävien eläinten laitton myynti.⁷¹ Käytännössä kaikki mikä on laitonta verkon ulkopuolella, on sitä myös verkossa⁷². Laittoman sisällön tarkemman määritelmän puuttuminen digipalvelusäädöksestä on herättänyt huolta, sillä käsite on keskeinen koko säädöksen logiikan kannalta. Koska laittoman ja selkeästi laittoman sisällön määritelmät perustuvat muihin säädöksiin, niiden tulkinta voi aiheuttaa haasteita niin kuluttajille kuin palveluntarjoajillekin.⁷³

Digipalvelusäädöksen taustalla vaikuttaa muun muassa Euroopan parlamentin, neuvoston, ja komission tammikuussa 2023 antama julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista (2023/C 23/01). Komission ja EU:n jäsenvaltioiden tulee huomioida periaatteet toimissaan.⁷⁴ Julistuksen mukaan digitalisaation nopean etenemisen vuoksi EU:ssa olisi täsmennettävä, kuinka verkon ulkopuolella sovellettavia arvoja ja perusoikeuksia tulisi soveltaa myös digitaalisessa ympäristössä. Digitalisaatio ei saisi heikentää ihmisten oikeuksia ja se, mikä on laitonta verkon ulkopuolella, on laitonta myös verkossa.⁷⁵ Julistuksessa on sitouduttu varmistamaan reiluun kilpailuun perustuva digitaalinen ympäristö, jossa perusoikeudet, käyttäjien oikeudet ja kuluttajansuoja toteutuvat. Siinä sitoudutaan myös määrittelemään huolellisesti erityisesti suurten verkkoalustojen ja portinvartijoiden vastuut.⁷⁶ Lisäksi julistuksessa on luvattu ryhtyä lisätoimenpiteisiin tuotteiden jäljitettävyyden parantamiseksi sekä siihen, että digitaalisilla sisämarkkinoilla tarjotaan ainoastaan turvallisia ja EU:n lainsäädännön mukaisia tuotteita.⁷⁷

Julistuksessa nostetaan esiin myös esimerkiksi tekoälyn ja algoritmien rooli. Kaikkien tulisi voida hyötyä algoritmi-, ja tekoälyjärjestelmistä tekemällä omia tietoon perustuvia päätöksiä siten, että terveys, turvallisuus ja perusoikeudet ovat turvatut.⁷⁸ Lisäksi

---

⁷¹ DSA johdantokappale (12).

⁷² European Council, n.d.

⁷³ Lindroos-Hovinheimo, 2020, s.56.

⁷⁴ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, johdantokappale (12).

⁷⁵ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, johdantokappale (3).

⁷⁶ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, III luku, 11 kohta, a alakohta.

⁷⁷ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, V luku, 16 kohta.

⁷⁸ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, III luku, 9 kohta.

etenkin erittäin suurten verkkoalustojen tulisi tukea vapaata demokraattista keskustelua verkossa. Koska erittäin suurilla verkkoalustoilla on merkittävä rooli yleisen mielipiteen ja keskustelun muokkaamisessa, niiden tulisi lieventää riskejä, joita niiden palveluissa aiheutuu esimerkiksi disinformaatiokampanjoiden seurauksena.⁷⁹ Julistuksessa on sitouduttu myös edistämään lasten turvallisuutta digitaalisessa ympäristössä suojelemalla lapsia ja nuoria haitalliselta ja laittomalta sisällöltä, manipuloinnilta ja väärinkäytöltä sekä etenkin kaupallisessa tarkoituksessa tehdyttä laittomalta jäljittämislaitteita, profiloinnilta ja kohdentamislaitteita.⁸⁰

Digipalvelusäädöksen taustalla on vaikuttanut tarve uudistaa sääntelyä, sillä aiempi digitaalisia palveluita koskenut sääntely on peräisin yli kahdenkymmenen vuoden takaa. Digipalvelusäädöksen kannalta keskeinen direktiivi on vuonna 2000 annettu sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi (2000/31/EY) eli E-Commerce Directive⁸¹. Sen tavoitteena on ollut varmistaa toimivat digitaalisten palveluiden sisämarkkinat, laittoman verkkosisällön tehokas poistaminen sekä riittävä tiedotus ja läpinäkyvyys kuluttajille. Direktiivin vaikuttavuuden arvioinneissa on kuitenkin todettu, että vaikka sääntely on edistänyt digitaalisten sisämarkkinoiden kasvua ja helpottanut uusien palveluntarjoajien tuloa markkinoille, sen alkuperäisiä tavoitteita ei ole täysin saavutettu.⁸² Digitaalitalouden nopea kehitys ja uusien palveluntarjoajien mukaantulo ovat luoneet uusia haasteita, joita jäsenvaltiot ovat ratkoneet vaihtelevin tavoin. Tämä on paitsi vaikeuttanut direktiivin alkuperäisten tavoitteiden saavuttamista myös lisännyt oikeudellista hajanaisuutta EU:n alueella. Direktiivin jälkeen digitaalinen toimintaympäristö on muuttunut, ja verkkoalustojen yleistymisen myötä erilaiset riskit sekä informaation epäsymmetria ovat lisääntyneet. Tämä koskee erityisesti erittäin

---

⁷⁹ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, IV luku 15 kohta.

⁸⁰ Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio, 2023, V luku, 22 kohta, alakohdat c ja d.

⁸¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/31/EY) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä").

⁸² Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s.7.

suuria verkkoalustoja. Riskien on katsottu liittyvän esimerkiksi algoritmiseen päätöksentekoon sekä verkkomainontajärjestelmiin.⁸³

Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin riittämättömyyttä ja uuden sääntelyn tarpeellisuutta havainnollistaa digipalvelusäädöksestä järjestetty julkinen kuuleminen ennen sen voimaan astumista. Kuulemisessa sidosryhmien oli mahdollista kertoa näkemyksiään digitaalisiin palveluihin ja verkkoalustoihin liittyvistä kokemuksista. Suurin osa kuulemiseen vastanneista kertoi nähneensä verkossa haitallista ja laitonta sisältöä sekä haitallisia ja laittomia tavaroita ja palveluita. Laittomasta sisällöstä alustoille ilmoittaneista henkilöistä suurin osa oli tyytymätön saamiinsa vastauksiin sekä ilmoitusmekanismien tehottomuuteen. Lisäksi palveluntarjoajien toimintaperiaatteet ja toteutetut toimenpiteet koettiin ristiriitaisina.⁸⁴ Hieman alle 2900:a vastauksesta 66 %:a tuli EU:n kansalaisilta, ja 8 %:a muilta kuin EU:n kansalaisilta. Loput vastaukset tulivat muilta sidosryhmiltä, kuten erilaisilta järjestöiltä, viranomaisilta ja yrityksiltä.⁸⁵ Merkittävä vastausprosentti kansalaisilta viittaa siihen, että kuluttajat pitävät verkkoturvallisuutta ja alustojen vastuullisuutta tärkeänä kysymyksenä. Lisäksi luvut osoittavat, että ongelmat alustoilla ovat olleet ilmeisiä.

Käyttäjien kokemukset verkkoalustoilla korostavat uuden sääntelyn tarpeellisuutta, eikä sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi ei mitä ilmeisimmin riittänyt takaamaan riittävää turvallisuutta ja kuluttajansuojaa alustoilla. Kuulemisen perusteella sidosryhmät ovatkin olleet hyvin yksimielisiä siitä, että palveluntarjoajat tarvitsevat EU:n alueella yhdenmukaiset ja selkeät velvoitteet. Yhteisiä velvoitteita pidetään tärkeänä erityisesti siksi, että laittomaan sisältöön voitaisiin reagoida mahdollisimman nopeasti, ja että oikeudellinen selkeys verkkoalustojen käyttäjille lisääntyisi. Lisäksi verkon markkinapaikkoihin liittyen nostettiin esiin tarve kohdennettummille toimenpiteille, kuten myyjien tunnistamiselle.⁸⁶

---

⁸³ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s. 8.

⁸⁴ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s. 8.

⁸⁵ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s. 9.

⁸⁶ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s. 9.

2.2.2 Soveltamisala

Digipalvelusäädös on asetus, joten se on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä kaikissa jäsenvaltioissa.⁸⁷ Asetusta sovelletaan EU:n sisämarkkinoilla toimiviin välityspalveluihin riippumatta siitä, ovatko ne sijoittuneet EU:n alueelle vai sen ulkopuolelle (artikla 1). Kaikki digipalvelusäädöksen soveltamisalaan kuuluvat palvelut ovat välityspalveluja⁸⁸. Ne jaotellaan asetuksessa kolmeen kategoriaan: pelkkä siirtotoiminta, välimuistiin tallentaminen ja säilytyspalvelut (artikla 3). Pelkkää siirtotoimintaa on esimerkiksi internetyhteyksien tarjoaminen loppukäyttäjille⁸⁹. Välimuistiin tallentaminen kattaa muun muassa sisällönjakeluverkot, käänteiset välityspalvelimet sekä sisällön sovituksen tekevien välityspalvelinten tarjoamisen.⁹⁰ Säilytyspalveluiksi luetaan muun muassa pilvipalvelut, verkkosäilytys, hakukonemainontapalvelut sekä palvelut, jotka mahdollistavat tiedostojen ja sisällön jakamisen verkossa.⁹¹ Verkkoalustat kuuluvat säilytyspalveluiden alaluokkaan⁹².

Kuluttajan kannalta alaluokkien välisten erojen hahmottaminen voi olla haastavaa. Eri palvelut saattavat myös kuulua samanaikaisesti useampaan kategoriaan. Tämä voi vaikeuttaa sen hahmottamista, mitkä veloitteet ja oikeussuojakeinot koskevat mitään palvelua. Koska erilaisilla välityspalvelujen tarjoajille asetetut huolellisuusveloitteet riippuvat välityspalvelun tyypistä, koosta ja luonteesta⁹³, jaottelun ymmärtäminen on tärkeää. Suomen liikenne- ja viestintävirasto Traficom on laatinut seuraavalla sivulla olevan digipalvelusäädöksen kategorialuokitteluun pohjautuvan esityksen (kuvio 1), joka havainnollistaa hyvin sitä, millaiset toimijat kuuluvat digipalvelusäädöksen soveltamisalan piiriin ja miten veloitteiden määrä riippuu alustan tyypistä ja luonteesta.

---

⁸⁷ Koskinen, 2024.

⁸⁸ Traficom, 2024.

⁸⁹ Traficom, 2024.

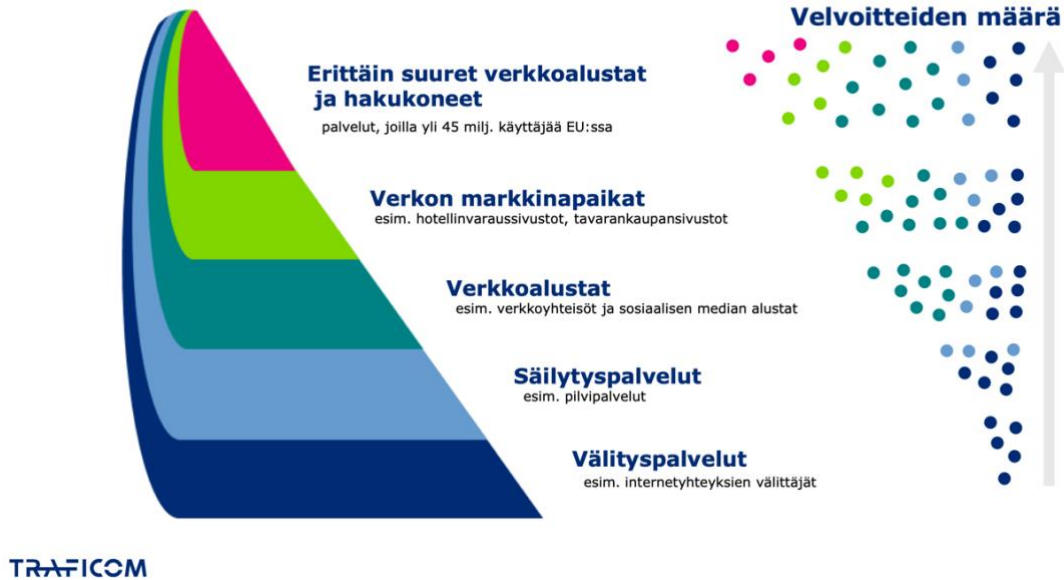
⁹⁰ DSA artikla 3; DSA johdantokappale (29).

⁹¹ DSA artikla 3; DSA johdantokappale (29).

⁹² DSA johdantokappale (13).

⁹³ DSA johdantokappale (41).

DSA:n velvoitteiden kohdistuminen erilaisiin palveluihin

Kuvio 1. DSA:n velvoitteiden kohdistuminen erilaisiin palveluihin (Traficom, 2024b).

Kuvio 1 havainnollistaa, miten digipalvelusäädöksen velvoitteet kohdistuvat erilaisiin välityspalveluihin. Palvelut on jaoteltu viiteen alaluokkaan: välityspalvelut, säilytyspalvelut, verkkoalustat, verkon markkinapaikat sekä erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet⁹⁴. Kuvion rakenne kuvaa palvelutyypin luokittelua ja velvoitteiden määrän kasvua siirryttäessä luokissa ylöspäin. Alimmalla portaalla ovat välityspalvelut, kuten verkkoinfrastruktuuria tarjoavat palvelut. Niihin kohdistuvat kevyimmät velvoitteet. Ylimpänä ovat erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet, jotka ovat tiukimpien velvoitteiden alaisia. Jos välityspalveluntarjoaja tarjoaa palveluita, jotka kuuluvat luonteensa ja kokonsa puolesta useisiin eri kategorioihin, sen tulee noudattaa kaikkia näihin palveluihin soveltuvia asetuksen mukaisia velvoitteita⁹⁵. Digipalvelusäädös kohdistuu siis internetin välityspalveluihin ulottuen internetin eri kerroksiin⁹⁶. Kuvion pisteet edustavat velvoitteiden määrää, ja niiden lukumäärä kasvaa kategorioita ylöspäin

⁹⁴ Riikonen, 2024.

⁹⁵ DSA johdantokappale (41).

⁹⁶ Riikonen, 2024.

edetessä. Pisteiden värit vastaavat palveluluokkia: tummansininen viittaa välityspalveluihin, vaaleansininen säilytyspalveluihin, turkoosi verkkoalustoihin ja niin edelleen. Kategorioissa ylöspäin siirryttäessä edellisen kategorian velvoitteet siirtyvät mukana seuraavalle tasolle, ja niiden lisäksi lisätään uusia velvoitteita. Esimerkiksi säilytyspalveluihin sovelletaan sekä niille että välityspalveluille asetettuja velvoitteita. Verkkoalustoja koskevat puolestaan kaikkien alempien kategorioiden velvoitteet sekä verkkoalustojen omat erityiset velvoitteensa.

Seuraavat esimerkit havainnollistavat digipalvelusäädöksen käytännön soveltamista. Digipalvelusäädöstä sovelletaan esimerkiksi tilanteissa, joissa yritys myy tuotteitaan verkon markkinapaikan, kuten eBayn tai Tori.fi:n kautta. Sen sijaan, jos yritys myy tuotteitaan omassa verkkokaupassaan omalla palvelimellaan, säädöstä ei sovelleta.⁹⁷ Tämä havainnollistaa digipalvelusäädöksen velvoitteiden piiriin kuuluvien palveluiden välittäjäluonnetta: alustat toimivat välittäjinä, jotka mahdollistavat esimerkiksi tuotteiden tai palveluiden myymisen alustallaan. Verkkoalustoilla tapahtuva yksityishenkilöiden välinen kauppa ei kuitenkaan kuulu säädöksen piiriin⁹⁸. Lisäksi yksityishenkilöiden väliset viestintäpalvelut, kuten sähköposti tai yksityisviestipalvelut on rajattu digipalvelusäädöksen verkkoalustoja koskevan soveltamisalan ulkopuolelle. Sen sijaan verkkoalustoja koskevia velvoitteita voidaan soveltaa esimerkiksi julkisiin ryhmiin tai avoimiin kanaviin, joissa sisältöä voidaan jakaa rajattomalle yleisölle ilman, että käyttäjä voi määrittellä vastaanottajia.⁹⁹ Säädöksen verkkoalustoja koskeva sääntely ei puolestaan ulotu palveluihin, joissa tietojen jakaminen yleisölle on vain liitännäinen ominaisuus. Esimerkkinä tästä toimii verkkosanomalehden kommenttiosio, joka on selvästi toissijainen toiminto suhteessa palvelun päätarkoitukseen, eli uutisten julkaisemiseen.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Riikonen, 2024.

⁹⁸ Traficom, 2023.

⁹⁹ DSA johdantokappale (14). Ratkaisevana tekijänä tehdyssä rajauksessa on digipalvelusäädöksessä käytetty ilmaisu ”tietojen levittäminen yleisölle”. Jotta verkkoalustan säännökset soveltuisivat, tietojen levittämisen olisi tapahduttava rajattomalle määrälle yleisöä. Sähköpostissa ja yksityisviestipalveluissa tietojen levittäminen tapahtuu henkilöiden välillä, ja viestin lähettäjä määrittelee vastaanottajien määrän. Viestintä tapahtuu siis rajatulle, viestin lähettäjän määrittelemälle yleisölle (DSA johdantokappale (14.)

¹⁰⁰ DSA johdantokappale (13).

2.2.3 Digipalvelusäädös suhteessa muuhun lainsäädäntöön

Koska digipalvelusäädös on yleissäädös, ovat erityissäädökset (*lex specialis*) normihierarkiassa sen yläpuolella. Digipalvelusäädöstä sovelletaan siis niiltä osin, kuin erityissääntelystä ei löydy tarkempia säännöksiä. Esimerkki tällaisesta erikoissääntelystä on asetus verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta.¹⁰¹ Digipalvelusäädös on yleissäädös,¹⁰² eikä sen soveltaminen saa vaikuttaa muihin olemassa oleviin kuluttajansuojaa koskeviin EU-säädöksiin, joita ovat erityisesti:

- Asetus (EU) 2019/1020 markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta.
- Asetus (EU) 2017/2394 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten yhteistyöstä.
- Direktiivi 2001/95/EY yleisestä tuoteturvallisuudesta.
- Direktiivi 2005/29/EY sopimattomista kaupallisista menettelyistä.
- Direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista.
- Direktiivi 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista.¹⁰³

Digipalvelusäädös ei saa myöskään vaikuttaa muihin säädöksiin, jotka sääntelevät tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista, muita välityspalveluntarjoamiseen sisämarkkinoilla liittyviä näkökohtia tai jotka täydentävät digipalvelusäädöksessä vahvistettuja sääntöjä. Tällaisia säädöksiä ovat erityisesti:

- Direktiivi 2010/13/EU audiovisuaalisista mediapalveluista, mukaan lukien videonjakoalustoja koskevat erityissäännökset.

---

¹⁰¹ Lindroos-Hovinheimo, 2020, s.61.

¹⁰² Lindroos-Hovinheimo, 2020, s.61.

¹⁰³ DSA johdantokappale (10). Huom. Osaan mainituista säädöksistä on tullut muutoksia digipalvelusäädöksen voimaantulon jälkeen. Esimerkiksi yleistä tuoteturvallisuutta koskeva direktiivi (2001)/95/EY on kumottu yleistä tuoteturvallisuutta koskevalla asetuksella (EU) 2023/988).

- Asetus (EU) 2019/1148 räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä.
- Asetus (EU) 2019/1150 oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten.
- Asetus (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta.
- Asetus (EU) 2021/1232 tilapäisestä poikkeuksesta direktiivin 2002/58/EY tiettyihin säännöksiin siltä osin kuin on kyse teknologioista, joita numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalvelujen tarjoajat käyttävät henkilötietojen ja muiden tietojen käsittelyyn verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi.
- Direktiivi 2002/58/EY sähköisen viestinnän tietosuojasta.
- Asetus sähköisestä todistusaineistosta rikosoikeudellisissa asioissa koskevista eurooppalaisista esittämistä- ja säilyttämismääräyksistä.
- Direktiivi yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä.¹⁰⁴

Digipalvelusäädös ei saa vaikuttaa myöskään henkilötietojen suojaa koskevaan unionin lainsäädäntöön, erityisesti yleiseen tietosuoja-asetukseen (GDPR) (EU) 2016/679.¹⁰⁵ Digipalvelusäädös ei syrjäytä yleistä tietosuoja-asetusta, vaan molempia sovelletaan yhtä aikaa. Keskeistä on se, missä roolissa verkkoalusta on missäkin henkilötietojen käsittelyä koskevassa tilanteessa. Joissakin tilanteissa se voi toimia esimerkiksi rekisterinpitäjänä, ja joissakin henkilötietojen käsittelijänä.¹⁰⁶ Eräs selkeä digipalvelusäädöksen yhtymäkohta tietosuoja-asetukseen löytyy alaikäisiä koskevasta sääntelystä: muita henkilötietoja ei tule käsitellä sen selvittämiseksi, onko alustajan käyttäjä alaikäinen. Tässä on yhteys GDPR:n tietojen minimoinnin periaatteeseen, jonka mukaisesti ei tulisi kerätä turhaan ylimääräisiä henkilötietoja.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ DSA johdantokappale (10).

¹⁰⁵ DSA johdantokappale (10).

¹⁰⁶ Pirttisalo, 2024.

¹⁰⁷ Pirttisalo, 2024.

Digipalvelusäädös ei korvaa myöskään sähköistä kaupankäyntiä koskevaa direktiiviä (2000/31/EY), vaan sitä sovelletaan direktiivin kansallisen täytäntöönpanon lisäksi.¹⁰⁸ Digipalvelusäädökseen on kuitenkin sisällytetty sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin vastuuvapautussäännöt sen turvaamiseksi, että välityspalvelut voivat edelleen menestyä markkinoilla.¹⁰⁹ Sähköistä kaupankäyntiä koskevassa direktiivissä vahvistettuja välityspalvelujen vastuuta koskevia sääntöjä pidetään digitaalitalouden perustana ja keskeisinä perusoikeuksien toteutumisen kannalta verkkoympäristössä. Sääntöjen sisällyttäminen digipalveluasetukseen on katsottu olevan tarpeellista oikeudellisen hajanaisuuden välttämiseksi sekä tosiasiallisen yhdenmukaistamisen varmistamiseksi koko unionin alueella.¹¹⁰ Keskeinen digipalvelusäädöksen kanssa yhteensovitettava direktiivi on myös ollut Omnibus- direktiivi (EU) 2019/2161¹¹¹. Sillä on muutettu neljää EU:n kuluttajansuojadirektiiviä säätämällä tarkemmin direktiivien rikkomuksia koskevista seuraamuksista, parantamalla kuluttajien oikeussuojakeinoja ja poistamalla säännöksissä olevia puutteita ja epä johdonmukaisuuksia.¹¹²

Digipalvelusäädös ei saa etusijaa suhteessa Suomen kuluttajansuojalakiin. Alustojen ja niillä toimivien elinkeinonharjoittajien on siten noudatettava myös kuluttajansuojalakia. Sen keskeisiä säännöksiä ovat esimerkiksi etämyyntiä (KSL 6 luku), sopimatonta kaupallista menettelyä (KSL 2 luku), kohtuuttomia sopimusehtoja (KSL 3 luku) ja virhevastuuta (KSL luvut 5, 5a, 8 ja 12) koskevat säännökset. Nämä pohjautuvat muun kuluttajansuojasääntelyn ohella vahvasti EU sääntelyyn. Kuluttaja-asiamiehen näkökulmasta digipalvelusäädös asettaa lisävelvoitteita ainoastaan verkkoalustoille, ja nämä velvoitteet asettuvat ikään kuin pisteiksi kuluttajansuojalainsäädännön kehikon päälle.¹¹³ Suomessa digipalvelusäädöksen täytäntöönpano on edellyttänyt myös

---

¹⁰⁸ Sitra, 2022, s.23.

¹⁰⁹ European Commission, 2024g.

¹¹⁰ Euroopan komissio, 2020, COM (2020) 825 final, s.3.

¹¹¹ Lindroos-Hovinheimo, 2020, s.61.

¹¹² Oikeusministeriö, 2022.

¹¹³ Rosendahl, 2024.

kansallista lainsäädäntöä viranomaisten tehtävistä ja seuraamusmaksuista.¹¹⁴ Suomessa täytäntöönpanolaki on laki verkon välityspalveluntarjoajien valvonnasta (18/2024), joka sisältää säännökset seuraamuksista, joita alustoille voidaan määrätä niiden rikkoessa asetuksen säännöksiä.¹¹⁵ EU:n jäsenvaltioiden onkin itse säädettävä niiden toimivaltaan kuuluvien välityspalveluntarjoajien rikkomuksista aiheutuvista seuraamuksista (artikla 52).

2.2.4 Digipalvelusäädös suhteessa digipalveluasetukseen

Digipalveluasetuksen lisäksi EU:n digipalvelusäädöspakettiin kuuluu 2. toukokuuta 2023 sovellettavaksi tullut digimarkkinasäädös (DMA). Se asettaa digimarkkinoilla toimiville portinvartijayrityksille¹¹⁶ säännöt, jotka mahdollistavat oikeudenmukaisemmat ja kilpailullisemmat digimarkkinat.¹¹⁷ Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta (kuvio 2) käyvät ilmi kaikki tällä hetkellä nimetyt (10.11.2024) seitsemän portinvartijayritystä sekä niiden tarjoamat 24 ydinalustapalvelua, jotka kuuluvat digimarkkinasäädöksen piiriin.

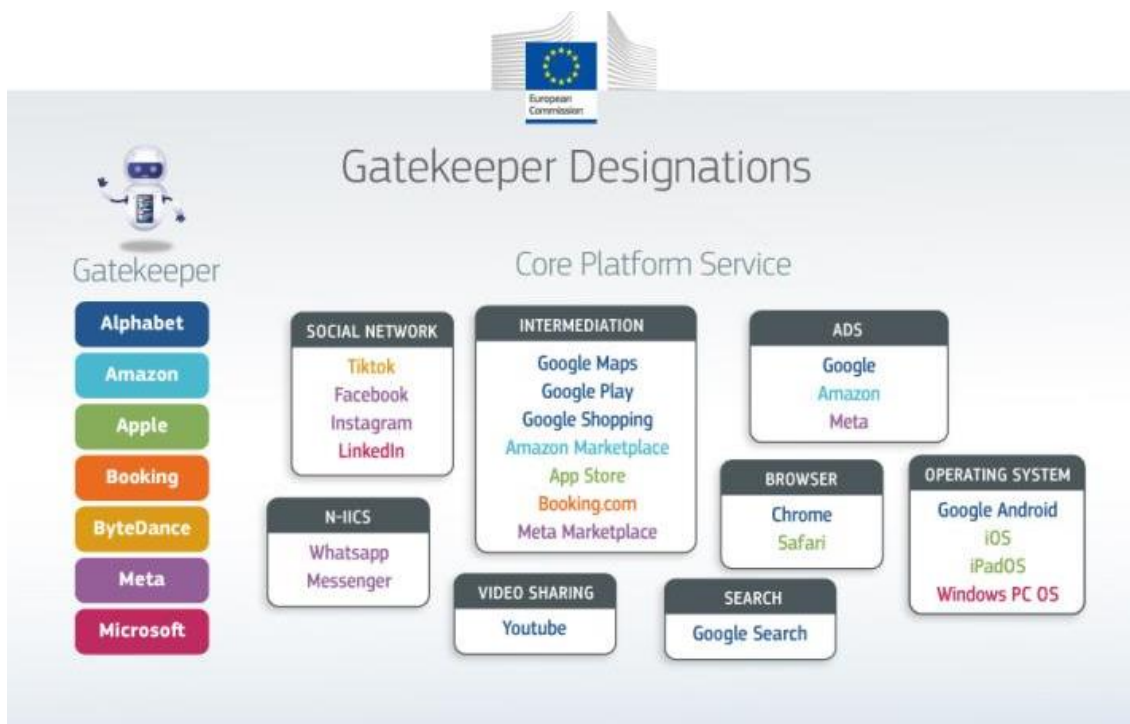
---

¹¹⁴ Koskinen, 2024.

¹¹⁵ Sillstén, 2024.

¹¹⁶ Portinvartijalla tarkoitetaan digimarkkinasäädöksessä yritystä, jolla on merkittävä vaikutus EU:n sisämarkkinoihin, joka tarjoaa ydinalustapalvelua, joka on tärkeä yhdysväylä yrityskäyttäjille loppukäyttäjien tavoittamiseksi, ja jolla on toiminnassaan vakiintunut ja kestävä asema tai ennakoitavissa että tällainen asema on tulevaisuudessa (artikla 3).

¹¹⁷ DMA johdantokappale (7).

Kuvio 2. Gatekeeper Designations (European Commission n.d.e).

Kuviosta 2 käyvät ilmi Euroopan komission nimeämät portinvartijat (Gatekeepers) sekä niiden tarjoamat ydinalustapalvelut (Core Platform Services). Kuvio jakautuu kahteen pääosioon: vasemmalla puolella ovat nimetyt portinvartijayritykset ja oikealla puolella niiden tarjoamat ydinalustapalvelut. Kyseessä olevan portinvartijan ydinalustapalvelut on kirjoitettu kuvion laatikoihin saman värisellä tekstillä, kuin ne ovat kuvion vasemman laidan Gatekeeper- otsikon alla. Esimerkiksi portinvartijayritys Applen ydinalustapalveluita ovat sovelluskauppa AppStore, verkkoselain Safari sekä käyttöjärjestelmät iOS ja iPadOS. Portinvartijoiksi on nimetty tällä hetkellä (10.11.2024) seitsemän merkittävää toimijaa: Alphabet (Google), Amazon, Apple, Booking, ByteDance, Meta ja Microsoft.

Verrattaessa portinvartijoita koskevaa kuviota 2 aiemmin esitettyyn luetteloon erittäin suurista verkkoalustoista ja hakukoneista¹¹⁸, voidaan havaita, että useat toimijat löytyvät molemmilta listauksilla. Kyseiset alustat on nimetty sekä digipalvelusäädöksen piiriin

¹¹⁸ Ks. tämän tutkielman luku "2.2. Digipalvelusäädös – kohti turvallisempaa verkkoympäristöä" jossa on esitetty listaus erittäin suurista verkkoalustoista kuviossa (Taulukko 1).

kuuluviiksi erittäin suuriksi verkkoalustoiksi ja hakukoneiksi että digimarkkinasäädöksen soveltamisalaan kuuluviiksi portinvartijayrityksiksi. Näihin toimijoihin kohdistuvat molempien asetusten velvoitteet. Esimerkiksi portinvartijayritys Applen sovelluskauppa AppStore on sekä digimarkkinasäädöksen mukainen ydinalustapalvelu että digipalvelusäädöksen mukainen erittäin suuri verkkoalusta. Samoin portinvartijaksi nimetyn Metan ydinalustapalvelut Facebook ja Instagram ovat myös erittäin suuria verkkoalustoja. Molempien asetusten sääntelyn piiriin kuuluvat lisäksi Booking.com, Google Search, Google Shopping, Amazon, TikTok, YouTube ja LinkedIn.

Digipalvelusäädös ja digimarkkinasäädös eroavat toisistaan painopisteidensä osalta. Digipalvelusäädöksen päätavoitteena on kuluttajien suojeleminen haitalliselta sisällöltä ja disinformaation leviämiseltä asettamalla erityyppisille välityspalveluntarjoajille vastuuta lisääviä sääntöjä.¹¹⁹ Digimarkkinasäädös taas keskittyy oikeudenmukaisen ja kilpailukykyisen digitaalisen markkinan edistämiseen asettamalla erityisiä velvollisuuksia markkinoita hallitseville portinvartijayrityksille.¹²⁰ Näin ollen digipalvelusäädös painottaa erityisesti turvallista verkkoympäristöä, kun taas digimarkkinasäädös pyrkii parantamaan kilpailua markkinoilla.

Vaikka digipalvelusäädöksen vaikutukset kuluttajiin ovat suurempia, on myös digimarkkinasäädöksellä merkitystä kuluttajien kannalta. Esimerkiksi Norio (2019, s.15) on nostanut esiin, että vaikka lainsäädännössä ei suoranaisesti olisikaan kyse kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisestä suhteesta, se saattaa silti hyödyttää kuluttajia. Tästä toimii Norion (2019, s.15) mukaan esimerkkeinä kilpailulaki (948/2011) sekä laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnasta (1061/1978). Näistä ensimmäisen tarkoituksena on turvata terve ja toimiva kilpailu estämällä vahingolliset kilpailunrajoitukset. Toiseksi mainitun lain avulla puolestaan halutaan ensisijaisesti turvata asianmukainen menettely elinkeinonharjoittajien välillä, mutta jonka perusteella elinkeinonharjoittajalle annettu kielto saattaa parantaa välillisesti myös kuluttajien

---

¹¹⁹ European Commission, n.d.a.

¹²⁰ European Commission, n.d.b.

asemaa.¹²¹ Sama ajatus sopinee myös digimarkkinasäädökseen: vaikka sen ensisijainen tarkoitus on parantaa kilpailua markkinoilla, se vaikuttaa samalla välillisesti myös kuluttajiin. Digimarkkinasäädöksen myötä kuluttajilla on enemmän ja parempia palveluita valittavanaan, paremmat mahdollisuudet vaihtaa palveluntarjoajaa halutessaan, suora pääsy palveluihin sekä reilummat hinnat¹²².

---

¹²¹ Norio. 2019. s.15.

¹²² European Commission, n.d.b.

3 Digipalvelusäädöksen vaikutukset kuluttajansuojaan ja kuluttajien oikeuksiin verkkoalustoilla

Tässä luvussa analysoidaan kuluttajan kannalta keskeisimpiä digipalvelusäädöksen verkkoalustoille asettamia velvoitteita yleisten kuluttajaoikeudellisten periaatteiden, kuten läpinäkyvyyden, heikomman suojan ja alaikäisten suojaamisen näkökulmista. Kaikki säädöksen tuomat muutokset eivät välttämättä näy verkkoalustojen käyttäjille konkreettisesti, mutta ne parantavat alustojen turvallisuutta ja läpinäkyvyyttä sisältä käsin¹²³.

Digipalvelusäädöksessä verkkoalustalla tarkoitetaan palvelua, joka tallentaa ja levittää tietoa yleisölle käyttäjän pyynnöstä (artikla 3, i kohta). Verkkoalustoja ovat esimerkiksi sosiaalisen median alustat ja verkkoyhteisöt, kuten suomi24.fi, Facebook ja vauva.fi.¹²⁴ Niitä ovat myös sovelluskaupat ja yhteistyötalouden alustat¹²⁵ sekä verkon markkinapaikat eli alustat, jotka mahdollistavat kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen kaupankäynnin. Verkon markkinapaikoilla myyjä ja alusta sopivat siitä, että myyjä voi tarjota alustan kautta tuotteitaan tai palveluitaan. Esimerkkinä tällaisista alustoista ovat matka- ja hotellivaraussivustot.¹²⁶

Kuten tutkielmassa on aiemmin esitetty¹²⁷, välityspalveluntarjoajille asetettujen velvoitteiden määrä riippuu palveluntarjoajan tyypistä, koosta ja luonteesta. Tässä luvussa velvoitteita käsitellään edeten kevyimmistä, kaikkia välityspalveluntarjoajia koskevista velvoitteista tiukimpiin, erittäin suuria verkkoalustoja koskeviin velvoitteisiin. Kunkin välityspalveluntarjoajaluokan velvoitteita käsitellään omissa alaluvuissaan. Joitakin velvoitteita tarkastellaan myös muiden alustatyyppien kohdalla silloin, kun se parantaa esityksen johdonmukaisuutta ja vähentää tarpeettomia väliotsikoita.

---

¹²³ Kuluttajaliitto, 2024.

¹²⁴ Traficom, 2023.

¹²⁵ Euroopan komissio, n.d.

¹²⁶ Traficom, 2023.

¹²⁷ Ks. tämän tutkielman luku ”2.2.2 Soveltamisala”.

3.1 Kaikkia välityspalveluntarjoajia koskevat velvoitteet

Kaikkien välityspalveluntarjoajien on niiden koosta tai muodosta riippumatta noudatettava tässä alaluvussa esiteltyjä velvoitteita. Käsitellyt velvoitteet koskevat siten myös verkkoalustoja. Lisäksi verkkoalustoja, verkon markkinapaikkoja sekä erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita koskevat tietyt erityisvelvoitteet, joita käsitellään tarkemmin myöhemmissä luvuissa. On tärkeää myös huomioida, että pien- ja mikroyritykset¹²⁸ on vapautettu tietyistä velvoitteista. Mahdollisesta vapautuksesta on mainittu kyseistä välityspalveluntarjoajaluokkaa käsittelevässä luvussa.

3.1.1 Yhteyspisteen tarjoaminen

Digipalvelusäädöksen 12 artiklan mukaan kaikkien välityspalveluntarjoajien on tarjottava yhteyspiste, jonka kautta käyttäjät voivat viestiä alustojen kanssa suoraan, nopeasti, sähköisesti ja käyttäjäystävällisesti. Sen mukaan yhteyspiste ei saa perustua pelkästään automatisoitujen järjestelmien käyttöön. Tämä tarkoittaa, että alustan kautta täytyy saada yhteys ihmiseen, eikä esimerkiksi pelkän chatbot- palvelun käyttäminen ole sallittua. Lisäksi 11 artikla velvoittaa välityspalveluntarjoajia ylläpitämään yhteyspistettä myös viranomaisviestintää varten.

Velvoite tarjota yhteyspiste käyttäjien yhteydenottoja varten vahvistaa kuluttajansuojaa, sillä kuluttajat voivat entistä helpommin ottaa yhteyttä palveluntarjoajiin esimerkiksi ongelmatilanteissa. Tämä mahdollistaa muun muassa paremman reklamointimahdollisuuden tuotteista tai avun saamisen palvelun käyttöön liittyvissä

---

¹²⁸ Komission suosituksen (2003/361/EY) 2 artiklan mukaan pienyritys on yritys, jossa on enintään 50 työntekijää, ja jonka vuosittainen liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa. Mikroyritys on yritys, jossa on enintään 10 työntekijää ja liikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa.

ongelmissa. Koska alustan kautta on saatava yhteys todelliseen henkilöön, kuluttajilla on paremmat mahdollisuudet suojata oikeuksiaan ja saada asiansa hoidetuksi. Esimerkiksi chatbot-palvelut voivat toisinaan olla rajoittuneita, eivätkä ne pysty tarjoamaan yhtä tasokasta palvelua kuin ihmiset. Toinen kysymys on se, kuinka laadukasta asiakaspalvelua yhteyspisteen kautta vastaava henkilö tarjoaa. Joka tapauksessa yhteyden saaminen oikeaan ihmiseen on tehty aiempaa helpommaksi. Myös viranomaisille tarkoitettu yhteyspiste voi välillisesti edistää kuluttajien oikeuksia tarjoamalla kanavan, jonka kautta viranomaiset voivat tehokkaasti valvoa asetuksen noudattamista ja puuttua mahdollisiin sääntöjenvastaisuuksiin.

3.1.2 Selkeät ja läpinäkyvät palveluehdot

Välityspalveluntarjoajien palveluehtojen on oltava selkeät ja läpinäkyvät. Artiklan 14 mukaan palveluehtojen tulee olla laadittu käyttäjäystävällisellä ja ymmärrettävällä kielellä, ja niiden tulee olla julkisesti saatavilla helppokäyttöisessä ja koneluettavassa muodossa. Merkittävistä ehtojen muutoksista on ilmoitettava palvelun käyttäjille. Lisäksi, mikäli palvelu on suunnattu ensisijaisesti alaikäisille tai sitä käyttävät pääasiassa alaikäiset, ehtojen ja rajoitusten on oltava esitetty sellaisessa muodossa, että alaikäiset voivat ne ymmärtää (artikla 14.)

Digipalvelusäädöksen 14 artikla edellyttää, että palveluehtoihin sisällytetään selkeät ja yksityiskohtaiset tiedot mahdollisista rajoituksista, joita alustat asettavat käyttäjien toimittamalle sisällölle. Artiklan mukaan rajoituksia tulee soveltaa ja valvoa huolellisesti, objektiivisesti ja oikeasuhtaisesti siten, että kaikkien osapuolten edut, palvelun käyttäjien perusoikeudet mukaan lukien, otetaan asianmukaisesti huomioon. Ehdoissa on myös määriteltävä sisällön moderoinnissa ¹²⁹ käytettävät toimintaperiaatteet,

---

¹²⁹ Sisällön moderoinnilla tarkoitetaan välityspalvelujen tarjoajien automatisoituja ja ei-automatisoituja toimia, joilla pyritään havaitsemaan, tunnistamaan ja käsittelemään laitonta tai palveluehtojen vastaista sisältöä esimerkiksi sen poistamiseksi, näkyvyyden rajoittamiseksi tai käyttäjän tilin sulkemiseksi (DSA artikla 3, t kohta). Ks. myös tämän tutkielman luku ”3.2.2 Perustelut palvelun käytön rajoittamisesta”, jossa käsitellään tarkemmin sisällön moderointia.

menettelytavat, välineet ja toimenpiteet, kuten algoritmien pohjalta tehtävät päätökset sekä ihmisen suorittama arviointi. Lisäksi ehdoissa on kuvailtava käytössä oleva sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä ja siihen liittyvät menettelytavat (14 artikla.)

Edellä kuvatut velvoitteet parantavat palveluntarjoajien läpinäkyvyyttä ja vahvistavat siten kuluttajansuojaa ja kuluttajan oikeuksia. Velvoitteet myös ehkäisevät alustojen mielivaltaa ja syrjiviä käytäntöjä, sillä alustojen on toimittava objektiivisesti ja kerrottava jo ehdoissaan, millä perusteella alustalle toimitettua sisältöä rajoitetaan. Selkeät tiedot sisällön moderoinnista ja käyttäjien oikeussuojakeinoista parantavat kuluttajien mahdollisuuksia arvioida palvelun luotettavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Tämä tarjoaa kuluttajille paremmat edellytykset tehdä tietoon perustuvia päätöksiä esimerkiksi sen suhteen, haluavatko he käyttää kyseistä palvelua.

Myös alaikäiset on erityisen haavoittuvana kuluttajaryhmänä huomioitu aiempaa paremmin, sillä palveluehdot tulee esittää siten, että alaikäisen on mahdollista ymmärtää niiden sisältö. Tämä parantaa alaikäisten mahdollisuuksia ymmärtää käyttämäänsä palvelua sekä käyttää palveluita turvallisesti. Toisaalta se ei kuitenkaan yksinään riitä turvaamaan riittävää alaikäisiä koskevan kuluttajansuojan tasoa, sillä velvoite ei itsesään takaa, että kaikki alaikäiset lukisivat ehtoja tai luettuaan ne ymmärtäisivät täysin niiden merkitystä.

3.1.3 Avoimuusraportointivelvoite

Digipalvelusäädöksen 15 artiklan mukaan kaikkien välityspalveluntarjoajien on julkaistava vähintään kerran vuodessa koneluettavassa muodossa ja helposti saatavilla oleva raportti koskien kaikkea niiden tekemää sisällön moderointia. Raportissa on kerrottava viranomaisilta tulleiden määräysten lukumäärä laittoman sisällön tyyppin mukaan jaoteltuna. Lisäksi on kerrottava tiedot palveluntarjoajan omasta aloitteesta toteutetusta sisällön moderoinnista. Raportissa on eriteltävä, onko kyse ollut laittomasta vai palveluehtojen vastaisesta sisällöstä, miten sisältö on havaittu ja miten sisältöä on

rajoitettu. Siihen on myös sisällytettävä tieto automatisoitujen välineiden hyödyntämisestä sisällön moderoinnissa. Kaikkien välityspalveluntarjoajien tulee myös kertoa sisäisen valitusten käsittelyjärjestelmän kautta saapuneiden valitusten lukumäärä. Verkkoalustojen on tämän lisäksi raportoitava valitusten perusteista, valitusten johdosta tehdyistä päätöksistä, valitusten käsittelyn mediaaniajasta sekä sellaisten tapausten lukumäärästä, joissa päätös on peruutettu (artikla 15.)

Pien- ja mikroyritykset on vapautettu raportointivelvollisuudesta, mikäli ne eivät ole erittäin suuria verkkoalustoja (15 artikla). Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden on toimitettava raportit puolen vuoden välein, ja raporttiin on sisällytettävä edellä käsiteltyä enemmän informaatiota, kuten esimerkiksi tieto palvelun kuukausittaisista käyttäjämääristä (Artikla 42). Käyttäjämäärien raportoinnilla todennäköisesti tavoitellaan sitä, että sen myötä on mahdollista arvioida, onko kyseessä erittäin suuri verkkoalusta tai hakukone¹³⁰.

Automatisoitujen välineiden käyttöä koskevat tiedot ovat tärkeitä kuluttajille, sillä automatisointi voi vaikuttaa siihen, kuinka tarkasti ja oikeudenmukaisesti päätökset tehdään. Raportoinnin avulla kuluttajat saavat tärkeää tietoa siitä, millä perusteella alustalla esiintyvää sisältöä moderoidaan ja millaisia toimenpiteitä palveluntarjoajat ilmoitusten johdosta toteuttavat. Tämä tarjoaa kuluttajille välineitä arvioida palveluiden turvallisuutta ja luotettavuutta. Samalla raportointi estää alustoja tekemästä mielivaltaisia päätöksiä, koska palveluntarjoajat joutuvat perustelemaan toimenpiteensä. Viranomaismääräyksiä koskeva raportointi parantaa kuluttajien mahdollisuuksia arvioida, kuinka hyvin palvelu noudattaa lainsäädäntöä ja kuinka tehokkaasti se reagoi laittoman sisällön poistamiseen. Lisäksi valitusten käsittelyjärjestelmästä annettavat tiedot auttavat kuluttajia ymmärtämään, kuinka heidän valituksensa tulevat huomioiduiksi.

---

¹³⁰ Sillstén, 2024.

3.2 Verkkoalustojen ja säilytyspalveluiden yhteiset veloitteet

Tässä luvussa käsiteltävät veloitteet kohdistuvat sekä säilytyspalveluntarjoajiin että verkkoalustoihin. Säilytyspalvelulla tarkoitetaan palvelua, joka tallentaa käyttäjän pyynnöstä tämän toimittamia tietoja (artikla 3, g kohta, iii alakohta). Säilytyspalvelut tunnetaan myös hosting-palveluina, joihin kuuluvat esimerkiksi pilvipalvelut, verkkosäilytyspalvelut ja hakukonemainontapalvelut sekä muut palvelut, jotka mahdollistavat tiedon ja sisällön jakamisen.¹³¹ Verkkoalustat muodostavat säilytyspalveluiden alaluokan ja eroavat muista säilytyspalveluista siten, että ne eivät ainoastaan tallenna käyttäjien toimittamaa sisältöä, vaan myös levittävät sitä julkisesti saataville käyttäjän pyynnöstä.¹³² Seuraavaksi tarkastellaan veloitteita, jotka koskevat sekä säilytyspalveluntarjoajia että verkkoalustoja.

3.2.1 Mahdollisuus ilmoittaa laittomasta sisällöstä

Digipalvelusäädöksen 16 artiklan mukaan kaikilla yksityishenkilöillä ja yhteisöillä tulee olla mahdollisuus ilmoittaa sähköisesti palveluntarjoajalle sisällöstä, jonka he katsovat olevan laitonta. Ilmoitukseen on pystyttävä sisällyttämään perustelut sille, miksi ilmoittaja pitää sisältöä laittomana sekä tieto sisällön sijainnista. Artikla edellyttää, että väärinkäytösten ehkäisemiseksi ilmoittajaa tulisi pyytää antamaan henkilötietonsa tiettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Mikäli ilmoituksen tehnyt käyttäjä on kertonut palveluntarjoajalle henkilötietonsa, palveluntarjoajan tulee myös vahvistaa ilmoitus vastaanotetuksi ilmoituksen tehneelle käyttäjälle, tiedottaa tehdystä päätöksestä sekä kertoa tarjolla olevista muutoksenhakumahdollisuuksista (artikla 16.) Tämä parantaa kuluttajien toimintamahdollisuuksia ja turvallisuutta. Turvallisuus paranee, sillä kuluttajat voivat ilmoituksen tekemällä edistää laittoman sisällön poistamista verkkoalustalta. Lisäksi kuluttajien tietoisuus käytettävissä olevista

---

¹³¹ Traficom, 2024d.

¹³² Traficom, 2024.

oikeussuojakeinoista paranee, sillä verkkoalustan on annettava käyttäjälle selkeät tiedot käytettävissä olevista muutoksenhakumahdollisuuksista. Tämä parantaa kuluttajien mahdollisuuksia hyödyntää oikeussuojakeinojaan.

3.2.2 Perustelut palvelun käytön rajoittamisesta

Artiklan 17 mukaisesti palveluntarjoajalla on oikeus asettaa palvelun käyttäjälle rajoituksia, mikäli käyttäjän toimittama sisältö on laitonta tai ristiriidassa palvelun ehtojen kanssa. Näihin toimenpiteisiin voi kuulua sisällön poistaminen, pääsyn estäminen sisältöön tai sisällön näkyvyyden rajoittaminen esimerkiksi alentamalla sen sijoittumista palvelussa. Lisäksi palveluntarjoaja voi keskeyttää, lopettaa tai rajoittaa rahasuorituksia, jotka liittyvät käyttäjän toimintaan palvelussa. Palvelun tarjoaminen voidaan myös keskeyttää tai lopettaa joko osittain tai kokonaan, tai käyttäjän tili voidaan sulkea tilapäisesti tai pysyvästi (artikla 17.) Edellä mainituilla toimenpiteillä tarkoitetaan sisällön moderointia.

Palvelun käyttäjän, jonka palvelun käyttöä on rajoitettu, on oikeus saada perustelut rajoittamisen syystä. Kun kyseessä on laitton sisältö, perusteluissa tulee olla viittaus oikeudelliseen perusteeseen, jonka perusteella sisältö on laitonta (artikla 17.) Sisällön ollessa yhteensopimatonta ehtojen kanssa, tulee perusteluissa olla viittaus siihen palveluehtojen kohtaan, joita käyttäjän epäillään rikkoneen¹³³. Perusteluissa on kerrottava käyttäjälle hänen käytettävissään olevista oikeussuojakeinoista päätöksen suhteen (artikla 17). Poikkeuksellisesti perusteluvollisuutta ei ole, jos valvonta- tai hallintoviranomainen on määrännyt sisältöä rajoitettavaksi¹³⁴ tai mikäli kyseessä on harhauttavan suurivolyymisen kaupallisen sisällön levittäminen tarkoituksellisella manipuloinnilla, kuten esimerkiksi valetilien tai bottien (palvelun epäaito käyttö) välityksellä¹³⁵.

---

¹³³ DSA artikla 17; Sillstén, 2024.

¹³⁴ Sillstén, 2024.

¹³⁵ DSA johdantokappale (55).

Palveluntarjoajien mahdollisuus rajoittaa toimitettua sisältöä parantaa kuluttajien turvallisuutta verkkoalustoilla, sillä se mahdollistaa lainvastaisen tai palveluehtojen kanssa ristiriidassa olevan sisällön poistamisen tai muun rajoittamisen. Velvollisuus antaa perusteltu päätös rajoittamisesta puolestaan pienentää riskiä siitä, että kuluttajat ja muut palvelun käyttäjät joutuisivat verkkoalustojen mielivaltaisten toimenpiteiden kohteeksi. Näin myös kuluttajan perusoikeudet toteutuvat paremmin. Lisäksi kuluttajat saavat paremmin tietoa käytettävissään olevista oikeussuojakeinoista, mikä parantaa heidän mahdollisuuksiaan hyödyntää niitä tarvittaessa.

3.2.3 Rikosepäilystä ilmoittaminen

Digipalvelusäädöksen 18 artikla edellyttää, että palveluntarjoajan on tehtävä viranomaiselle ilmoitus epäillessään, että on tapahtunut, tapahtumassa tai todennäköisesti tapahtumassa ihmisen henkeä, terveyttä tai turvallisuutta uhkaava rikos. Ilmoitus on tehtävä kyseessä olevan jäsenvaltion kansalliselle lainvalvonta- tai oikeusviranomaiselle (artikla 18.) Suomessa ilmoitus on tehtävä poliisille¹³⁶.

Velvoite parantaa kuluttajien turvallisuutta, sillä rikosepäilyn tullessa viranomaisen tietoon, sen on mahdollista puuttua vaaratilanteisiin nopeammin. Tällä tavoin voidaan ehkäistä rikoksia ja vakavien vaaratilanteiden kärjistymistä.

3.3 Verkkoalustoja koskevat lisävelvoitteet

Tässä alaluvussa tarkasteltavia velvoitteita sovelletaan kaikkiin verkkoalustoihin pien- ja mikroyrityksiä lukuun ottamatta. On kuitenkin huomattava, että myös pien- ja

---

¹³⁶ Sillstén, 2024.

mikroyritys¹³⁷ voi täyttää erittäin suuren verkkoalustan kriteerit. Mikäli kyseessä on pien- tai mikroyritys, joka on samalla erittäin suuri verkkoalusta tai hakukone, sitä koskevat myös verkkoalustoja koskevat lisävelvoitteet (19 artikla).

Verkkoalusta on säilytyspalveluiden alaluokaksi katsottava palvelu, joka tietojen tallentamisen lisäksi levittää sitä julkisesti saataville käyttäjän pyynnöstä.¹³⁸ Verkkoalustoja ovat esimerkiksi sosiaalisen median alustat ja erilaiset verkkoyhteisöt, kuten suomi24.fi, Facebook ja vauva.fi.¹³⁹ Myös sovelluskaupat ja yhteistyötalouden alustat katsotaan verkkoalustoiksi.¹⁴⁰ Verkkoalustoja ovat lisäksi verkon markkinapaikat eli sellaiset alustat, jossa kuluttajat ja elinkeinonharjoittajat voivat käydä kauppaa keskenään.¹⁴¹

3.3.1 Sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä

Digipalvelusäädöksen 20 artiklan mukaan verkkoalustan on järjestettävä käyttäjilleen maksuton, sähköinen ja tehokas sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä. Sen mukaan käyttäjän tulee voida valittaa valitusjärjestelmän kautta alustalle sen tekemästä päätöksestä, joka koskee käyttäjän tekemää ilmoitusta laittomasta tai ehtojenvastaisesta sisällöstä. Lisäksi sen kautta tulee voida valittaa päätöksestä, jonka perusteella verkkoalusta on rajoittanut käyttäjän toimittamaa sisältöä.

Valitusten käsittelyjärjestelmään tulee tarjota pääsy vähintään kuusi kuukautta siitä lähtien, kun alusta on ilmoittanut päätöksestä käyttäjälle. Palveluntarjoajan tulee käsitellä valitukset oikea-aikaisesti, huolellisesti ja ei-mielivaltaisesti. Niitä ei saa käsitellä pelkästään automatisoitujen välineiden avulla, vaan päätös tulee tehdä aina pätevän

---

¹³⁷ Komission suosituksen (2003/361/EY) 2 artiklan mukaan pienyritys on yritys, jossa on enintään 50 työntekijää, ja jonka vuosittainen liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa. Mikroyritys on yritys, jossa on enintään 10 työntekijää ja liikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa.

¹³⁸ Traficom, 2023.

¹³⁹ Traficom, 2023.

¹⁴⁰ Euroopan komissio, n.d.

¹⁴¹ Traficom 2023.

henkilöstön valvonnassa (artikla 20.) Valitusten käsittelyjärjestelmän tulee mahdollistaa käyttäjille riittävän täsmällisten ja perusteltujen valitusten tekeminen, eikä valitukselta saa edellyttää muotovaatimuksia tai oikeudellisten selvitysten laatimista¹⁴². Kun valituksen perustelut ovat riittävät, verkkoalustan tulee peruuttaa alkuperäinen päätöksensä ilman aiheetonta viivytystä. Valitusta koskevasta päätöksestä tulee antaa tieto käyttäjälle ilman aiheetonta viivästystä sekä kertoa mahdollisuudesta tuomioistuimen ulkopuoliseen riidanratkaisuun ja muihin muutoksenhakukeinoihin (artikla 20.)

Verkkoalustojen tarjoajien tulee varmistaa, että heidän verkkorajapinnallaan on helposti saatavilla tiedot mahdollisuudesta tuomioistuimen ulkopuoliseen riidanratkaisuun. Palvelun käyttäjillä tulee olla oikeus valita riitojen käsittelemiseksi mikä tahansa digipalvelusäädöksen 21 artiklan 3 kohdan mukainen tuomioistuinten ulkopuolinen riidanratkaisuelin, mutta he voivat myös milloin tahansa käynnistää menettelyn myös tuomioistuimessa (artikla 21.) Suomeen ei olla toistaiseksi perustamassa tuomioistuimen ulkopuolista riidanratkaisuelintä, mutta käyttäjä voi aina saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi riita-asiana¹⁴³. Suomessa riita-asian voi laittaa vireille toimittamalla kirjallisen haastehakemuksen käräjäoikeudelle (OK 5:1§).

Tuomioistuimen ulkopuolisen riidanratkaisuelimen ratkaistessa riidan, palvelun käyttäjä ei joudu maksamaan riidanratkaisusta aiheutuneita kustannuksia siinäkään tapauksessa, että tapaus ratkaistaisiin verkkoalustan hyväksi. Tämä edellyttää kuitenkin, että palvelun käyttäjä ei ole toiminut ilmeisen vilpillisessä mielessä. Jos riita ratkaistaan palvelun käyttäjän hyväksi, verkkoalusta vastaa kaikista riidanratkaisuelimen perimistä maksuista ja korvaa käyttäjälle muut kohtuulliset asian käsittelyyn liittyvät kulut (artikla 21, 5 kohta.)

Velvoite järjestää maksuton sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä parantaa kuluttajansuojaa. Ensinnäkin se helpottaa päätökseensä tyytymättömien kuluttajien

---

¹⁴² Sillstén, 2024.

¹⁴³ Sillstén, 2024.

valitusmahdollisuuksia, joten kuluttajilla on käytettävissään aiempaa parempia oikeussuojakeinoja. Merkittävää on myös se, että kuluttajilta ei edellytetä oikeudellisia perusteita tai muotovaatimuksia valituksissaan. Tämä helpottaa omien oikeuksien puolustamista etenkin sellaisten kuluttajien kohdalla, joilla ei ole varaa tai halukkuutta palkata asiantuntijaa perusteluiden laatimiseen. Erityisen tärkeää on myös se, että kuluttaja ei joudu maksamaan tuomioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisuprosessissa syntyviä kustannuksia. Tämä madaltaa kuluttajan kynnystä käynnistää riidanratkaisuprosessi, sillä käytännössä taloudellista riskiä ei ole. Kuluttajien oikeusturva toteutuu paremmin.

3.3.2 Toimet väärinkäytöksiä vastaan

Palvelun käyttäjä voi myös menettää oikeuksiaan, mikäli hän toistuvasti lisää alustalle ilmeisen laitonta sisältöä tai tekee alustalle ilmeisen perusteettomia ilmoituksia. Ilmeisellä laittomuudella ja perusteettomuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa maallikon on mahdollista ymmärtää sisältö laittomaksi tai ilmoitus perusteettomaksi ilman sisällön tarkempaa analysointia.¹⁴⁴ Digipalvelusäädöksen 23 artikla edellyttää, että verkkoalustan tulee keskeyttää palvelun tarjoaminen kohtuulliseksi ajaksi käyttäjälle, joka toistuvasti toimittaa ilmeisen laitonta sisältöä. Myös ilmoitusten tai valitusten käsittely tulee keskeyttää, mikäli käyttäjä tekee niitä ilmeisen perusteettomasti (artikla 23.) Kuluttajat saavat veloitteen ansiosta parempaa suojaa haitalliselta sisällöltä, sillä toistuvasti laitonta sisältöä toimittavien käyttäjien oikeus palvelun käyttöön voidaan keskeyttää. Tämä vähintäänkin hankaloittaa laittoman sisällön levittämistä alustoilla. Toisaalta ongelmallista on se, että laitonta sisältöä toimittava käyttäjä, jonka pääsy palveluun estetään, saattaa luoda palveluun uuden tilin sisällön toimittamisen jatkamiseksi. Esimerkiksi verkon markkinapaikka Temun osalta on oltu huolissaan siitä,

---

¹⁴⁴ Sillstén, 2024.

saadaanko laittomia tuotteita tai niitä toimittaneita tahoja tosiasiasa hädettyä alustoilta tehokkaasti¹⁴⁵.

Digipalvelusäädöksen 23 artikla edellyttää myös, että verkkoalustan on palvelun tarjoamisen keskeyttämistä koskevassa päätöksenteossaan otettava huomioon laittoman sisällön luonne, väärinkäytön vakavuus, seuraukset ja tehtyjen valitusten määrä. Lisäksi sen mukaan verkkoalustan on sisällytettävä ehtoihinsa esimerkkejä asioista, joita se ottaa huomioon arvioidessaan, onko jokin käyttäytyminen väärinkäyttöä, sekä määrittäessään keskeytyksen keston. Tämän ansioista kuluttajilla on paremmat mahdollisuudet arvioida myös oman toimintansa vaatimustenmukaisuutta alustoilla. Avoimet ja selkeät säännöt luovat ennakoitavuutta ja varmistavat, että kuluttajat tietävät, millä perusteilla heidän toimintaansa arvioidaan.

3.3.3 Avoimuusraportointivelvoite

Aiemmin mainittujen, kaikkia välityspalveluntarjoajia koskevien avoimuusraportointivelvoitteiden lisäksi verkkoalustoja koskevat tietyt lisävelvoitteet. Kuten aiemmin todettu, digipalvelusäädöksen 15 artiklan mukaan verkkoalustojen on raportoitava saapuneiden valitusten lukumäärän lisäksi valitusten perusteista, valitusten johdosta tehdyistä päätöksistä, valitusten käsittelyn mediaaniajasta sekä sellaisten tapausten lukumäärästä, joissa päätös on peruutettu. Lisäksi 24 artiklan mukaan niiden on raportoitava tuomioistuimen ulkopuolisissa riidankäsittelyelimissä käsitellyistä riidoista ja niiden ratkaisuista. Lisäksi verkkoalustojen on raportoitava palvelun tarjoamisen sekä ilmoitusten ja valitusten käsittelyn keskeytyksistä sekä julkaistava verkkorajapinnallaan kuuden kuukauden välein tieto palvelun kuukausittaisista käyttäjämääristä (artikla 24).

---

¹⁴⁵ Ks. tämän tutkielman luku ”3.5.3 Erittäin suuria verkkoalustoja vastaan käynnistetyt viralliset menettelyt”, jossa käsitellään tarkemmin Temussa ja muilla erittäin suurilla verkkoalustoilla ilmenneitä ongelmia.

Verkkoalustojen on tallennettava kaikki sisällön moderointia¹⁴⁶ koskevat päätöksensä perusteluineen (statement of reasons) ja ilman aiheetonta viivästystä (artikla 24) Euroopan komission ylläpitämään [Transparency Database](#)- avoimuustietokantaan¹⁴⁷. Alla esitetty kuva (kuva 1) on yhteenveto avoimuustietokantaan tallennetuista päätöksistä edeltävän puolen vuoden (180 päivän) ajalta¹⁴⁸, kun tietokannan tarkasteluajankohta on ollut 27.11.2024.

Kuva 1. Overview of the Database (European Commission, n.d.d).

Kuvasta 1 ilmenee alustalle toimitettujen sisällön moderointia koskevien päätösten lukumäärän lisäksi aktiivisten alustojen määrä. Lisäksi kuviossa on listattuna eniten ilmoitetut rikkomustyyppit sekä eniten käytetyt keinot sisällön rajoittamiseksi. Kuviosta ilmenee myös se, kuinka monta prosenttia sisällön moderointia koskevista päätöksistä on tehty täysin automatisoitujen välineiden avulla.

Kuva 1 osoittaa, kuinka avoimuustietokantaan on kertynyt huomattava määrä päätöksiä. Kuuden kuukauden tarkastelujakson aikana tietokantaan on toimitettu yli 9,5 miljardia

¹⁴⁶ Sisällön moderoinnilla tarkoitetaan välityspalvelujen tarjoajien automatisoituja ja ei-automatisoituja toimia, joilla pyritään havaitsemaan, tunnistamaan ja käsittelemään laitonta tai palveluehtojen vastaista sisältöä esimerkiksi sen poistamiseksi, näkyvyyden rajoittamiseksi tai käyttäjän tilin sulkemiseksi (DSA artikla 3, t kohta).

¹⁴⁷ DSA johdantokappale (66).

¹⁴⁸ European Commission, n.d.d.

päätöstä 95:ä verkkoalustalta. Tämä tarkoittaa keskimäärin noin 100 miljoonaa päätöstä puolessa vuodessa alustaa kohden, mikä vastaa lähes 600 000:a päätöstä päivässä alustaa kohden. Määrä on merkittävä, ja se korostaa erityisen hyvin digipalvelusäädöksen tarpeellisuutta, sillä laitonta ja palveluehtojen vastaista sisältöä on alustoilla huomattavan paljon.

Huomionarvoista on myös se, että yli puolet päätöksistä on tehty täysin automatisoitujen välineiden avulla. Tämä osoittaa teknologian merkittävän roolin sisällön moderoinnissa. Kuluttajien näkökulmasta automatisoitujen päätösten määrä saattaa herättää huolen siitä, kuinka mahdolliset automatisoitujen järjestelmien tekemät virheet tulevat huomioituksi päätöksenteossa. Automatisoitujen välineiden käyttö kuitenkin mahdollistaa valtavien datamäärien käsittelyn ja sen myötä tehokkaamman päätöksenteon. Tämä parantaa kuluttajien turvallisuutta alustoilla, sillä laitonta ja ehtojen sisältöjen vastaista sisältöä voidaan poistaa tehokkaammin. On hyvin epätodennäköistä, että mikään alusta pystyisi käsittelemään 600 000:a päätöstä tehokkaasti ilman automatisoituja välineitä. Mikäli päätöksenteko perustuisi vain ihmisten tekemiin päätöksiin, laittoman sisällön poistaminen alustoilta kestäisi todennäköisesti kauemmin, mikä puolestaan heikentäisi kuluttajien turvallisuutta alustalla.

Kuvan 1 perusteella eniten raportoituja rikkomuksia ovat alustapalvelun laajuuden ylitykset (scope of platform service¹⁴⁹), vaaralliset tai laittomat tuotteet sekä laitton tai haitallinen puhe. Keskeisimpiä sisällön rajoitustoimenpiteitä puolestaan ovat pääsyn estäminen sisältöön ja sisällön poistaminen. Näiden tietojen raportointivelvollisuus avoimuustietokantaan auttaa kuluttajia seuraamaan, millaisia ongelmia alustoilla ilmenee, ja miten ongelmiin on puututtu sisältöä rajoittamalla. Kuluttajat saavat paremmin tietoa päätöksentekonsa tueksi esimerkiksi harkitessaan, haluavatko käyttää

---

¹⁴⁹ Sisältö voi olla esimerkiksi palveluehtojen vastaista, kuten käy ilmi esimerkiksi seuraavista päätöksistä: Google Shopping: <https://transparency.dsa.ec.europa.eu/statement/31172041668> (noudettu 13.1.2025) ja TikTok: <https://transparency.dsa.ec.europa.eu/statement/31172038769> (noudettu 13.1.2025).

palvelua. Toisaalta herää kysymys siitä, kuinka moni kuluttaja on kiinnostunut perehtymään tietokantaan tai on ylipäättään tietoinen sen olemassaolosta.

Yleinen avoimuusraportointivelvoite ja velvoite toimittaa sisällön moderointia koskevat päätökset avoimuustietokantaan parantavat alustojen läpinäkyvyyttä ja kuluttajansuojaa. Kuluttajat saavat kattavammin perusteltua tietoa siitä, millä perusteella alustoille tehdään valituksia, kuinka paljon valituksia on tullut ja kuinka kauan valitusten käsittelyssä on kulunut aikaa. Tämä parantaa kuluttajien mahdollisuutta arvioida sitä, kuinka tehokkaasti alusta suojaa heitä haitalliselta sisällöltä. Lisäksi se kiinnittää kuluttajan huomion alustalla ilmeneviin riskeihin, mikä tukee kuluttajia tekemään parempia päätöksiä esimerkiksi palvelun käyttämisen suhteen.

Alustojen avoimuusraportointia koskien on esitetty myös kriittisiä näkemyksiä erityisesti sen vaikutuksesta verkkoalustojen turvallisuuteen. Esimerkiksi pohjoismainen mediayhtiö Schibsted, joka omistaa suomalaisen markkinapaikka Tori.fi:n, on tuonut esiin huolen avoimuusraportoinnin mahdollisista hyödyistä rikollisille. Avoimuus julkaistujen ilmoitusten poistamisen syistä voi antaa huijareille hyödyllistä tietoa, ja esimerkiksi tiedot ennen julkaisua tarkastetun sisällön määrästä ja tyyppistä voivat auttaa huijareita mukauttamaan toimintatapojaan siten, että ne välttävät jatkossa kyseisten asioiden valvonnan. Näin avoimuusraportointi saattaa kääntyä alkuperäistä tarkoitustaan vastaan ¹⁵⁰ Käytännössä rikolliset voivat paremmin suunnitella toimintaansa siten, että eivät jää kiinni rikoksista alustalla.

3.3.4 Harhauttamisen ja manipuloinnin kieltö

Digipalvelusäädöksen 25 artiklan mukaan verkkoalustoja koskee harhauttamisen ja manipuloinnin kieltö eli pimeiden kaavojen (dark patterns) kieltö. Verkkoalustat eivät saa suunnitella verkkorajapintojaan siten, että ne harhauttavat, manipuloivat tai muuten haittaavat palvelun käyttäjien kykyä tehdä vapaita ja tietoon perustuvia päätöksiä

---

¹⁵⁰ Wikström, 2024.

(artikla 25.) Verkkoalustan tarjoajan on syytä tarkistaa, millainen näkymä sivustolla on näkyvissä kuluttajille. Kaikkien valintojen tulee olla kuluttajille näkyvissä, eivätkä ne saa olla piilotettuna käyttöasetuksiin tai rästittuna etukäteen palveluntarjoajan haluamalla tavalla. Valinnat tulee jättää kuluttajan itse tehtäväksi, ja kuluttajaa tulee ohjata tekemään valintansa itse.¹⁵¹ Velvoite on kuluttajan kannalta merkittävä, sillä se tukee kuluttajan mahdollisuutta tehdä omaehtoisia valintoja saamansa tiedon perusteella ilman päätöksenteon harhauttamista tai manipulointia.

3.3.5 Mainonnan tunnistettavuus ja läpinäkyvyys

Digipalvelusäädöksen 26 artiklan 1 kohdan mukaan kaikkien verkkoalustoilla esitettävien mainosten tulee olla selkeästi tunnistettavissa mainoksiksi. Alustalla on ilmoitettava, kenen puolesta mainos esitetään tai kuka mainoksen on maksanut, mikäli maksaja on eri taho kuin se, jonka puolesta mainos esitetään. Käyttäjille tulee kertoa tärkeimmät parametrit, joiden perusteella mainoksen vastaanottaja määritetään, ja miten parametreja voi muuttaa (artikla 26.) Piilomainonta on jo aiemmin kielletty kuluttajansuojalaissa (KSL 2 luku 4 §), mutta digipalvelusäädös tarkentanut sääntelyä, sillä sen myötä alustat ovat velvollisia käyttämään myös selkeitä merkintöjä, kuten laputusta tai tägejä, joiden avulla käyttäjät voivat helposti tunnistaa kaupallisen sisällön ja sen esittäjän.¹⁵²

Säädöksen 26 artiklan 2 alakohta edellyttää, että käyttäjille tulee tarjota mahdollisuus ilmoittaa, onko heidän toimittamansa sisältö kaupallista viestintää tai sisältääkö se sellaista. Vastaanottaessaan ilmoituksen verkkoalustan tulee varmistaa, että myös muut palvelun käyttäjät voivat ymmärtää, että kyseessä on kaupallinen viestintä tai yhteistyö (artikla 26, 2 kohta.) Esimerkiksi Instagramissa sisällöntuottajalla tulee olla toiminto, jonka kautta hän voi ilmoittaa Instagramille, että tietty julkaisu on kaupallista toimintaa.

---

¹⁵¹ Rosendahl, 2024.

¹⁵² DSA artikla 26, 1 kohta, a alakohta; Rosendahl, 2024.

Alustan on sen jälkeen varmistettava, että muut Instagramin käyttäjät voivat helposti tunnistaa kaupallisen sisällön selkeiden merkintöjen, kuten laputuksen tai tägien avulla.

Digipalvelusäädöksen 26 artikla kieltää myös erityisten henkilötietoryhmien hyödyntämisen mainonnassa. Sen mukaan verkkoalustat eivät saa profilointiin perustuvassa mainonnassaan hyödyntää henkilötietoja, jotka perustuvat GDPR:n mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin. Tällaisia henkilötietoja ovat rotu tai etninen alkuperä, poliittiset mielipiteet, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, geneettisten tai biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten sekä seksuaalinen käyttäytyminen ja suuntautuminen (GDPR, artikla 9, 1 kohta).

Digipalvelusäädöksen 27 artiklan mukaan verkkoalustojen on huolehdittava myös suosittelujärjestelmiensä avoimuudesta. Suosittelujärjestelmällä tarkoitetaan täysin tai osittain automatisoitua järjestelmää, jota verkkoalusta käyttää ehdottaakseen käyttäjälle tiettyä sisältöä tai priorisoidakseen esitettävää sisältöä verkkorajapinnassa. Järjestelmä voi esimerkiksi määrittää käyttäjän tekemien hakujen perusteella, miten se määrittää esitettävän sisällön järjestyksen ja näkyvyyden (artikla 3, s kohta.)

Verkkoalustojen tulee ilmoittaa ehdoissaan selkeästi niiden suosittelujärjestelmissä käytettävät tärkeimmät parametrit ja miten käyttäjät voivat muuttaa niitä tai vaikuttaa niihin (artikla 27, 1 kohta). Käyttäjille on kerrottava, miksi heille ehdotetaan tiettyä sisältöä (artikla 27, 2 kohta). Jos verkkoalustalla on useita vaihtoehtoja, jotka vaikuttavat näytettävän sisällön järjestykseen, alustan tulee tarjota käyttäjälle mahdollisuus muuttaa valitsemaansa vaihtoehtoa milloin tahansa. Toiminnon on oltava saatavilla verkkoalustan verkkorajapinnan erityisessä osiossa, jossa tiedot priorisoidaan (artikla 27, 3 kohta.) Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden tulee lisäksi tarjota käyttäjille kussakin suosittelujärjestelmässä vähintään yksi sellainen vaihtoehto, joka ei perustu profilointiin (artikla 38). Velvoitteiden tarkoituksena on vastata kysymykseen siitä, miksi käyttäjä näkee tiettyä sisältöä. Lisäksi niiden tarkoituksena on lisätä käyttäjien

valinnanmahdollisuuksia sisältöjen suosittelun suhteen sekä ehkäistä ”kuplautumista”, jonka seurauksena käyttäjille esitettäisiin vain tietynlaista sisältöä.¹⁵³

Mainonnan tunnistettavuutta ja läpinäkyvyyttä koskevat sääntelytoimet parantavat kuluttajansuojaa edistämällä verkkoalustojen läpinäkyvyyttä. Velvoitteiden myötä kaupallinen sisältö on entistä selkeämmin erotettavissa muusta sisällöstä. Kuluttajat saavat paremmin tietoa mainosten kohdentamisen perusteista sekä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa omaan käyttäjäkokemukseen alustoilla. Tämä edistää kuluttajien mahdollisuutta tehdä tietoon perustuvia päätöksiä niin palvelun käytön kuin tuotteiden hankinnan suhteen. Koska kaupallinen sisältö on merkittävä selkeästi, kuluttajat voivat entistä paremmin arvioida mainontaa kriittisesti ja tunnistaa, milloin esimerkiksi sisällöntuottaja mainostaa tuotetta edistääkseen sen myyntiä, ja milloin on kyseessä sisällöntuottajan aito mielipide tuotteesta. Tällä voi olla ratkaiseva merkitys kuluttajan ostopäätöksen kannalta.

Toisaalta, vaikka sääntely lisää läpinäkyvyyttä, on silti mahdollista, että erityisesti alaikäiset tai vähemmän digitaalisesti perehtyneet kuluttajat eivät pysty riittävästi ymmärtämään kaikkea mainontaan ja suosittelujärjestelmiin liittyvistä toimintaperiaatteista, eivätkä välttämättä siten ymmärrä mitkä kaikki asiat vaikuttavat heidän päätöksentekoonsa. Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien kohdalla sääntelyn riittävyyttä kuluttajansuojan näkökulmasta voisi olla tarpeellista selvittää lisää sekä seurata sääntelyn tosiasiallisia vaikutuksia pidemmällä aikavälillä.

3.3.6 Alaikäisten suojelu

Digipalvelusäädöksen 28 artiklan 1 kohdan mukaan verkkoalustojen on otettava käyttöön toimenpiteitä, jotka takaavat alaikäisille korkean yksityisyyden ja turvallisuuden

---

¹⁵³ Pirttisalo, 2024.

tason. Alaikäisten suojelu tulee ottaa huomioon verkkorajapintoja suunniteltaessa¹⁵⁴ ja palveluehtoja laadittaessa. Mikäli palvelu on suunnattu ensisijaisesti alaikäisille tai sitä käyttävät pääasiassa alaikäiset, palveluehdot ja palvelun käyttöön liittyvät rajoitukset tulee esittää tavalla, jolla alaikäisen on mahdollista ne ymmärtää (artikla 14). Alustan voidaan katsoa olevan alaikäisten käytössä, kun palvelun käyttö on ehdoissa sallittu alaikäisille, palvelu on suunnattu alaikäisille, pääasiassa alaikäiset käyttävät sitä tai verkkoalusta on muuten tietoinen siitä, että alaikäiset käyttävät sitä.¹⁵⁵

Verkkoalusta ei myöskään saa säilyttää, hankkia tai käsitellä enempää henkilötietoja kuin sillä jo on selvittääkseen, onko alustan käyttäjä alaikäinen¹⁵⁶. Tämä perustuu GDPR:n mukaiseen tietojen minimoinnin periaatteeseen¹⁵⁷, jonka mukaan kerättyjen henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niiden käyttötarkoitukseen (GDPR 5 artikla, 1 kohta, c alakohta). Digipalvelusäädöksen 28 artiklan 2 kohdan mukaan verkkoalustat eivät saa myöskään kohdistaa alaikäisiin heidän henkilötietoihinsa perustuvaa profiloitua¹⁵⁸ mainontaa, mikäli alusta on kohtuullisen tietoinen alustan käyttäjän alaikäisyydestä (artikla 28, 2 kohta).

Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden tulee arvioida järjestelmiinsä liittyviä riskejä lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Niiden on arvioitava, kuinka helposti alaikäiset voivat ymmärtää palvelun toimintaa ja suunnittelua. Lisäksi niiden on arvioitava, miten alaikäiset voivat altistua verkkoalustalla sellaiselle haitalliselle sisällölle, jolla voi olla haitallisia vaikutuksia lasten terveydelle sekä fyysiselle, psyykkiselle ja moraalille kehitykselle. Ongelmana saattaa olla esimerkiksi se, että verkkoalustavat hyväksikäyttävät lasten heikkouksia ja kokemattomuutta tai palvelu aiheuttaa

---

¹⁵⁴ DSA johdantokappale (71).

¹⁵⁵ DSA johdantokappale (71).

¹⁵⁶ DSA johdantokappale (71).

¹⁵⁷ DSA johdantokappale (71).

¹⁵⁸ Profiloinnilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietojen perusteella arvioidaan luonnollisen henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia analysoimalla esimerkiksi työsuoritusta, taloudellista tilannetta, terveyttä, henkilökohtaisia mieltymyksiä, kiinnostuksen kohteita, käyttäytymistä, sijaintia tai liikkeitä (GDPR (EU) 2016/679 artikla 4, 4 kohta.)

käyttäjissään riippuvuutta.¹⁵⁹ Esimerkiksi TikTok ja verkon markkinapaikka Temu ovat Euroopan komission virallisen menettelyn kohteena muun muassa siksi, että niiden epäillään laiminlyöneen palveluihinsa liittyvää riskinarviointia etenkin alaikäisten käyttäjien osalta. Molempia alustoja on epäilty siitä, että niiden verkkorajapinta on suunniteltu tavalla, joka aiheuttaa käyttäjissään riippuvuutta.¹⁶⁰

Digipalvelusäädös on tuonut erilaisille yhteisöille uudenlaisen mahdollisuuden päästä vaikuttamaan verkkoalustojen turvallisuuteen ja esimerkiksi alaikäisten suojeluun. Kyseessä on luotetun ilmoittajan asema, jota voi digipalvelusäädöksen 22 artiklan mukaan hakea mikä tahansa yhteisö, jolla on erityistä asiantuntemusta ja pätevyyttä laittoman sisällön havaitsemisessa, tunnistamisessa ja siitä ilmoittamisessa. Luotetun ilmoittajan tehtävänä on torjua laitonta sisältöä internetissä¹⁶¹. Verkkoalustan on käsiteltävä luotetuilta ilmoittajilta saapuvat ilmoitukset laittomasta sisällöstä ensisijaisesti (artikla 22, 1 kohta), mikä mahdollistaa nopeamman reagoimisen laittomaan sisältöön¹⁶². Luotetun ilmoittajan merkitys on siten keskeinen turvallisen ja luotettavan verkkoympäristön rakentamisessa¹⁶³.

Luotetuksi ilmoittajaksi valittavan yhteisön on oltava riippumaton suhteessa kaikkiin verkkoalustojen tarjoajiin ja suoritettava tehtävänsä huolellisesti, tarkasti ja objektiivisesti (22 artikla). Aseman voi myöntää sen maan digitaalisten palvelujen koordinaattori, johon hakija on sijoittunut (Artikla 22, 2 kohta), eli Suomessa Traficom. Suomessa onkin reagoitu nopeasti mahdollisuuteen hankkia luotetun ilmoittajan asema, mikä on huomionarvoista etenkin suomalaisten internetin käyttäjien näkökulmasta¹⁶⁴. Nopea reagointi näkyy erityisesti siinä, että Euroopan ensimmäiset luotetut ilmoittajat ovat olleet pääosin suomalaisia¹⁶⁵. Myös ensimmäinen luotetun ilmoittajan aseman

---

¹⁵⁹ DSA johdantokappale (81).

¹⁶⁰ Ks. tämän tutkielman luku ”3.5.3 Erittäin suuria verkkoalustoja vastaan käynnistetyt viralliset menettelyt”, jossa käsitellään tarkemmin TikTokia ja Temua koskevia tapauksia.

¹⁶¹ Traficom, 2024a.

¹⁶² Savolainen, 2024a.

¹⁶³ Savolainen, 2024a.

¹⁶⁴ Kaartinen, 2024.

¹⁶⁵ Kaartinen, 2024.

saanut toimija oli suomalainen.¹⁶⁶ Suomalaisia luotettuja ilmoittajia on nimetty yhteensä kolme¹⁶⁷. Kesällä 2024 Traficom myönsi luotetun ilmoittajan aseman kahdelle uudelle suomalaiselle yhteisölle: Pelastakaa Lapset ry:lle sekä Someturva- palvelua tarjoavalle Somis Enterprises Oy:lle¹⁶⁸. Kuten Kaartinenkin¹⁶⁹ on todennut, uusien luotettujen ilmoittajien nimeäminen on merkittävä asia, sillä molemmilla toimijoilla on erityisosaamista alaikäisiin kohdistuvista riskeistä. Tämä edistää osaltaan digipalvelusäädöksen keskeisen tavoitteen – lasten ja nuorten suojelun – toteutumista digitaalisessa ympäristössä.¹⁷⁰

Vaikka digipalvelusäädös on kehitysaskel alaikäisten kuluttajien suojelemiseksi verkkoalustoilla, sen käytännön vaikuttavuus herättää kuitenkin kysymyksiä. Sääntely ei mitä ilmeisimmin ole ollut riittävää, sillä sääntelystä huolimatta alustoilla ilmenee ongelmia, ja lisäksi Euroopan komissio valmistelee parhaillaan uusia ohjeistuksia alaikäisten suojelun parantamiseksi. Komissiolta odotetaan vuoden 2025 alussa suuntaviivoja¹⁷¹, jotka tarjoavat yhdenmukaiset ohjeet alaikäisten parempaan suojeluun verkossa. Ohjeistuksen on tarkoitus yhdenmukaistaa muassa alaikäisten iän varmentamista koskevat käytännöt sekä lukuisat muut alaikäisten suojelua koskevat kysymykset. Ohjeistus koskee verkkoalustoja mikro- ja pienyrityksiä lukuun ottamatta. Suuntaviivat perustuvat kyselyyn, johon ovat osallistuneet viranomaiset, yksityishenkilöt ja järjestöt.¹⁷²

---

¹⁶⁶ Savolainen, 2024a.

¹⁶⁷ Traficom, 2024a.

¹⁶⁸ Savolainen, 2024a.

¹⁶⁹ Kaartinen, 2024.

¹⁷⁰ Kaartinen, 2024.

¹⁷¹ Digipalvelusäädöksen 28 artiklan 4 kohdan nojalla komissio voi antaa suuntaviivoja verkkoalustoille asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi alaikäisten turvallisuuden ja yksityisyyden suojaamiseksi.

¹⁷² Savolainen, 2024b.

3.4 Verkon markkinapaikkoja koskevat lisävelvoitteet

Digipalvelusäädöksessä puhutaan *verkkoalustoista, jotka antavat kuluttajalle mahdollisuuden laatia etäsopimuksia elinkeinonharjoittajan kanssa*. Tällaisilla verkkoalustoilla tarkoitetaan verkon markkinapaikkoja.¹⁷³ Verkon markkinapaikat ovat alustoja, jotka mahdollistavat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen kaupankäynnin. Myyjä ja verkkoalusta sopivat siitä, että myyjä voi tarjota alustan kautta tuotteita tai palveluita kuluttajille. Verkon markkinapaikkoja ovat esimerkiksi erilaiset matka- ja hotellivaraussivustot¹⁷⁴ sekä esimerkiksi eBay ja Tori.fi¹⁷⁵. Verkon markkinapaikkoja koskevat edeltävissä luvuissa esitettyjen velvoitteiden lisäksi tässä luvussa käsiteltävät velvoitteet. Ne eivät kuitenkaan koske pien- ja mikroyrityksiä¹⁷⁶, ellei kyseessä ole erittäin suuri verkkoalusta- tai hakukone (artikla 29, 1 ja 2 kohdat).

3.4.1 Elinkeinoharjoittajan jäljitettävyys

Digipalvelusäädöksen mukaan elinkeinonharjoittajan tulee olla jäljitettävissä alustalla. Säädöksen 30 artikla edellyttää, että verkon markkinapaikan tulee vaatia elinkeinonharjoittajilta ennen tuotteiden myyntiin laittamista elinkeinonharjoittajan tunnistamista varten tarpeelliset tiedot kuten nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite, ja maksutilitiedot¹⁷⁷. Markkinapaikan vastuulla on parhaansa mukaan arvioida annettujen tietojen luotettavuutta, mutta annettujen tietojen paikkansapitävyys on kuitenkin elinkeinonharjoittajan vastuulla. Verkon markkinapaikan on tarvittaessa velvoitettava elinkeinonharjoittajaa oikaisemaan virheelliset tiedot. Mikäli elinkeinonharjoittaja ei korjaa tai täydennä tietoja, palvelun tarjoaminen sille on keskeytettävä (30 artikla.)

---

¹⁷³ Sillstén, 2024.

¹⁷⁴ Traficom, 2023.

¹⁷⁵ Riikonen, 2024.

¹⁷⁶ Komission suosituksen (2003/361/EY) 2 artiklan mukaan pienyritys on yritys, jossa on enintään 50 työntekijää, ja jonka vuosittainen liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa. Mikroyritys on yritys, jossa on enintään 10 työntekijää ja liikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa.

¹⁷⁷ DSA artikla 30; Sillstén, 2024.

Lisäksi 30 artikla (2 kohta, alakohdat a,d,e) edellyttää, että verkon markkinapaikan tulee ilmoittaa elinkeinonharjoittajan tiedot verkkorajapinnallaan. Ilmoitettavia tietoja ovat elinkeinonharjoittajan nimi, osoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Lisäksi on ilmoitettava kaupparekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on rekisteröity sekä tunniste, jota elinkeinonharjoittajasta käytetään kyseisessä rekisterissä. Käyttäjien nähtävillä tulee olla myös elinkeinonharjoittajan omaehtoinen vakuutus siitä, että tuotteet ja palvelut ovat sovellettavien unionin oikeuden säännösten mukaisia (artikla 30.) Tiedot tulee julkaista aina tarjotun hyödykkeen yhteydessä¹⁷⁸, eivätkä ne saa olla piilotettuina moninkertaisten linkkien tai pienikokoisen tekstin taakse.¹⁷⁹

Lisäksi verkon markkinapaikan on 31 artiklan mukaan velvollisuus varmistaa, että elinkeinonharjoittajan on mahdollista ilmoittaa verkkorajapinnalla siltä vaaditut tiedot. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi elinkeinonharjoittajan yhteystiedot ja tunniste, kuten logo, tunnus tai tavaramerkki. Lisäksi elinkeinonharjoittajan tulee pystyä ilmoittamaan tiedot tuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja tuoteturvallisuutta koskien. Verkon markkinapaikan tulee parhaansa mukaan arvioida, onko elinkeinonharjoittaja toimittanut kaikki tarvittavat tiedot ennen tuotteiden myyntiin laittamista. Myyntiin laittamisen jälkeen verkon markkinapaikan tulee tehdä satunnaistarkastuksia sen tarkistamiseksi, ovatko elinkeinonharjoittajan tarjoamat tuotteet tai palvelut tunnistettu laittomiksi jossain vapaasti käytettävässä olevassa verkkotietokannassa tai verkkorajapinnassa (artikla 31.) Satunnaistarkastukset voivat lisätä kuluttajien turvallisuutta vähentämällä vaarallisten tai laittomien tuotteiden leviämistä markkinoille. Tarkastukset saattavat toimia laittomia tuotteita myyville tahoille pelotteena, sille että ne jäävät kiinni lainvastaisesta toiminnasta. On kuitenkin mahdollista, että pelkät satunnaistarkastukset eivät yksinään riitä kovin tehokkaasti kitkemään laittomia tuotteita pois markkinoilta.

---

¹⁷⁸ DSA artikla 30, kohta 7; Rosendahl 2024.

¹⁷⁹ Rosendahl, 2024.

On yleisesti tiedossa, että lainvastaisia hyödykkeitä tarjoavat tahot piilottavat yhteystietonsa tai katoavat nopeasti, mikä vaikeuttaa kuluttajien mahdollisuutta ottaa heihin yhteyttä.¹⁸⁰ Velvoite julkaista elinkeinonharjoittajan tiedot myytävän tuotteet yhteydessä parantaa kuluttajansuojaa, sillä oikeussuojakeinojen hyödyntäminen helpottuu. Se parantaa kuluttajien mahdollisuuksia ottaa yhteyttä elinkeinonharjoittajiin esimerkiksi reklamaatiotilanteissa tai tilanteissa, joissa kuluttaja haluaa lisätietoja tuotteesta tai palvelusta ostopäätöksen tekemiseksi. Vaikka yhteydenotto suoraan myyjään ei vielä tarkoita sitä, että myyjä reagoisi reklamaatioon asianmukaisesti, kuluttajan vaatimusten kohdistaminen suoraan elinkeinonharjoittajalle on kuitenkin tehty aiempaa helpommaksi. Kuluttajalla on siten paremmat mahdollisuudet vaatia esimerkiksi hinnanalennusta, mikäli hankittu tuote tai palvelu on virheellinen. Lisäksi omaehtoisien, tuotteen lainmukaisuutta koskevan vakuutuksen myötä kuluttajat voivat aiempaa paremmin arvioida esimerkiksi tuotteen turvallisuutta. Toinen kysymys on se, ovatko tuotteet tosiasiallisesti turvallisia ja sääntelyn mukaisia, vaikka myyjät niin omaehtoisesti vakuuttavatkin. Onkin tarpeellista pohtia sitä, tulisiko tuotteiden lainmukaisuutta valvoa tehokkaammin.

3.4.2 Oikeus saada tieto laittoman tuotteen hankkimisesta

Digipalvelusäädöksen 32 artiklan 1 kohdan mukaan verkon markkinapaikan on tehtävä palvelun käyttäjälle ilmoitus laittoman tuotteen tai palvelun ostamisesta. Ilmoituksessa on kerrottava elinkeinonharjoittajan yhteystiedot sekä käyttäjän mahdolliset oikeussuojakeinot. Ilmoitusvelvollisuus koskee sellaisten tuotteiden tai palveluiden hankintaa, joka on tehty viimeisten kuuden kuukauden aikana siitä, kun markkinapaikka sai tietää laittomuudesta. ilmoitus tulee tehdä tuotteen ostaneelle käyttäjälle, mikäli alustalla on tiedossa käyttäjän yhteystiedot. Mikäli yhteystiedot eivät ole tiedossa, tiedot on oltava helposti nähtävillä verkkorajapinnalla (artikla 32.)

---

¹⁸⁰ Rosendahl, 2024.

Velvoite ilmoittaa kuluttajille laittoman tuotteen tai palvelun ostosta vahvistaa kuluttajansuojaa ja kuluttajien turvallisuutta silloin, kun tieto tavoittaa ostajan. Tällöin kuluttajalla on mahdollisuus poistaa käytöstään esimerkiksi terveydelle tai turvallisuudelle haitallinen tuote. Lisäksi verkkomarkkinapaikkojen velvollisuus ilmoittaa tuotetta myyneen elinkeinonharjoittajan yhteystiedot parantaa kuluttajien mahdollisuuksia käyttää oikeussuojakeinojaan. Esimerkiksi reklamaation tekeminen on helpompaa, mikä osaltaan edistää paremman kuluttajansuojan toteutumista. Velvoitteesta hyötyvät myös erityisen haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat, kuten alaikäiset ja vanhukset, joilla voi olla rajallinen kyky arvioida tuotteiden turvallisuutta ja lainmukaisuutta. Mikäli verkkoalustalla on ostajien yhteystiedot saatavilla, myös nämä kuluttajaryhmät voivat saada suoran ilmoituksen laittoman tuotteen hankkimisesta, mikä osaltaan vahvistaa heidän suojelun tasoaan.

Vaikka digipalvelusäädös velvoittaa verkon markkinapaikkoja ilmoittamaan laittomista tuotteista, kuluttajansuoja voi jäädä puutteelliseksi, mikäli markkinapaikalla ei ole tiedossa laittomia tuotteita hankkineiden kuluttajien yhteystietoja. Jos ilmoitus tehdään ainoastaan verkon markkinapaikan verkkosivulla, se ei välttämättä tavoita kaikkia ostajia. Tällöin esimerkiksi vaarallisten tuotteiden käyttö voi jatkua, mikä heikentää kuluttajien turvallisuutta. Lisäksi kuluttajien mahdollisuudet hyödyntää oikeussuojakeinoja heikkenevät, sillä he eivät ole tietoisia ostamastaan laittomasta tuotteesta, tai eivät tiedä myyjän yhteystietoja tuotteesta reklamoimiseksi. Keskeinen kysymys on, missä laajuudessa ja millaisissa tilanteissa verkkomarkkinapaikat voisivat kerätä tai selvittää kuluttajien henkilötietoja kuluttajien turvallisuuden edistämiseksi, kuten ilmoittaakseen terveydelle tai turvallisuudelle haitallisten tuotteiden hankkimisesta. Tämä asettaa vastakkain henkilötietojen suojan ja kuluttajien turvallisuuden, mikä edellyttää huolellista tarkastelua perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

3.5 Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden lisävelvoitteet

Tässä luvussa käsitellään erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita koskevat, tutkielman aiheen kannalta keskeisimmät erityisvelvoitteet. Lisäksi erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita koskevat kaikki aiemmissa luvuissa käsitellyt velvoitteet. Tässä luvussa käsitellään myös Euroopan komission erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita vastaan käynnistämiä virallisia menettelyjä sekä arvioidaan niiden merkitystä kuluttajansuojan näkökulmasta. Erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet ovat Euroopan komission nimeämiä alustoja, joilla on yli 45 miljoonaa kuukausittaista käyttäjää EU:n alueella (artikla 33, 1 ja 4 kohdat). Erittäin suuria verkkoalustoja on yhteensä 25, ja niitä ovat esimerkiksi TikTok, Temu, Instagram sekä viestipalvelu X¹⁸¹.

3.5.1 Tiivistelmä palveluehdoista ja palveluehtojen kieli

Aiemmissa luvuissa käsiteltyjen palveluehtoja koskevien velvoitteiden lisäksi digipalvelusäädöksen 14 artikla edellyttää, että erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden on toimitettava käyttäjille tiivistelmä ehdoistaan selkeällä ja yksiselitteisellä kielellä. Tiivistelmän tulee sisältää myös tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista ja muutoksenhakumenettelyistä. Lisäksi palveluehtojen tulee olla helposti saatavilla koneluettavassa muodossa, ja ne tulee julkaista kaikkien niiden jäsenvaltioiden virallisilla kielillä, joissa verkkoalusta tarjoaa palveluitaan (artikla 14.) Esimerkiksi Suomessa tämä tarkoittaa suomenkielisten, selkeiden ja yksiselitteisten ehtojen tarjoamista käyttäjille¹⁸².

Palveluehtojen kieltä ja tiivistelmää koskevat velvoitteet vahvistavat kuluttajansuojaa, sillä ne parantavat kuluttajien mahdollisuuksia ymmärtää palveluehtojen sisältöä ja

---

¹⁸¹ European Commission, 2025. Ks. myös tämän tutkielman luku ”2.2 Digipalvelusäädös – kohti turvallisempaa verkkoympäristöä”, jossa on lueteltu erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet taulukossa 1.

¹⁸² Sillstén, 2024.

verkkoalustan toimintaperiaatteita. Koska ehdot on oltava saatavilla kaikkien niiden jäsenvaltioiden kielellä, joissa verkkoalusta tarjoaa palveluitaan, kuluttajilla on aiempaa yhdenvertaisemmat mahdollisuudet perehtyä palveluehtojen sisältöön. Erityisesti suurten verkkoalustojen palveluehdot ovat usein laajoja ja monimutkaisia, jolloin tiivistelmä auttaa kuluttajia hahmottamaan ehtojen keskeisimmät kohdat sekä tekemään saamaansa tietoon perustuvia päätöksiä palvelun käytön suhteen. Vaikka tiivistelmä ei takaa sitä, että kaikki kuluttajat perehtyisivät ehtoihin, se vähentää sopimusehtojen monimutkaisuudesta aiheutuvaa informaation epätasapainoa ja siten vahvistaa kuluttajansuojaa sekä parantaa heikommassa asemassa olevien kuluttajien asemaa verkkoalustojen käyttäjinä.

3.5.2 Riskien arviointi ja hallinta

Digipalvelusäädös velvoittaa erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita tunnistamaan, analysoimaan ja arvioimaan palveluihinsa ja järjestelmiinsä liittyviä riskejä (artikla 34) sekä ottamaan käyttöön tehokkaita ja oikeasuhtaisia toimenpiteitä riskien vähentämiseksi (artikla 35). Artikla 34 edellyttää, että riskiarvioinnissa on huomioitava palveluissa tapahtuva laittoman sisällön levittäminen sekä palveluiden vaikutukset vaalimenettelyihin, kansalaiskeskusteluun ja yleiseen turvallisuuteen. Lisäksi artikla velvoittaa arvioimaan mahdollisia kielteisiä vaikutuksia perusoikeuksiin, kuten kuluttajansuojaan ja lasten oikeuksien kunnioittamiseen. Artikla edellyttää myös, että alustojen on huomioitava sellaiset vaikutukset, jotka liittyvät sukupuolittuneeseen väkivaltaan sekä kansanterveyden ja alaikäisten suojeluun, mistä voi olla vakavia seurauksia fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. Riskejä ovat esimerkiksi kansanterveyteen vaikuttavat disinformaatiokampanjat tai palvelun suunnittelu tavalla, joka aiheuttaa käyttäjässään riippuvuutta¹⁸³.

---

¹⁸³ DSA johdantokappale (83).

Riskiarviointi tulee tehdä vuosittain sekä aina ennen sellaisten toimintojen käyttöönottoa, joiden odotetaan vaikuttavan merkittävästi tunnistettuihin riskeihin. Arvioinnissa tulee huomioida, miten verkkoalustojen suosittelujärjestelmät, sisällön moderointijärjestelmät sekä palvelussa sovellettavat ehdot ja niiden noudattamisen valvonta, mainosten valinta- ja esitysjärjestelmät sekä dataan liittyvät palvelun tarjoajan käytännöt vaikuttavat riskeihin. Lisäksi on arvioitava palvelun tahalliseen manipulointiin, epäaitoon käyttöön, automatisoituun hyödyntämiseen sekä laittoman ja ehtojen vastaisen sisällön nopeaan leviämiseen liittyviä riskitekijöitä (artikla 34.)

Artiklassa 35 on lueteltu esimerkkejä toimenpiteistä, joita alusta voi toteuttaa riskien vähentämiseksi. Lasten oikeuksien suojelemiseksi verkkoalusta voi esimerkiksi hyödyntää iän varmentamisvälineitä, lapsilukkoja sekä mekanismeja, jotka mahdollistavat alaikäisille tuen saamisen tai esimerkiksi hyväksikäytöstä ilmoittamisen. Lisäksi alusta voi varmistaa, että sen alustalla on selkeästi erotettavissa sellainen manipuloitu kuva-, ääni-, tai videosisältö, joka antaa valheellisen vaikutelman esimerkiksi ihmisten tai paikkojen aitoudesta tai totuudenmukaisuudesta. Käyttäjälle voidaan tarjota myös mahdollisuus ilmoittaa tällaisesta sisällöstä. Lisäksi alustat voivat nopeuttaa tietyn tyyppisen laittoman sisällön, erityisesti laittoman vihapuheen tai verkkoväkivallan, poistamista (artikla 35.) Riskien arviointia koskevat veloitteet parantavat kaikkien kuluttajien turvallisuutta. Mikäli alustat ottavat käyttöön tehokkaita välineitä, joiden avulla voidaan esimerkiksi varmistua käyttäjän iästä, tämän voidaan olettaa vähentävän alaikäisten altistumista haitalliselle sisällölle. Samoin myös muut palvelun käyttäjät ovat paremmin suojattuja haitalliselta sisällöltä, mikäli alustat tehostavat tietyn tyyppisen laittoman sisällön poistamista. Keskeinen kysymys on kuitenkin se, kuinka tehokkaasti toimenpiteitä toteutetaan käytännössä.

Erittäin suuria verkkoalustoja ja hakukoneita koskevat myös eräät kriisitilanteisiin liittyvät veloitteet. Kriisitilanteella tarkoitetaan poikkeuksellisia olosuhteita, jotka uhkaavat vakavasti kansanterveyttä tai turvallisuutta EU:n alueella (Artikla 36, 2 kohta). Artiklan 36 alakohdan 1 mukaan komissio voi velvoittaa verkkoalustaa arvioimaan, missä

laajuudessa ja miten niiden palvelujen käyttö ja toiminta vaikuttaa kyseessä olevaan kriisiin. Lisäksi alusta voidaan velvoittaa raportoimaan kyseisistä arvioinneista säännöllisin väliajoin. Komissio voi myös edellyttää verkkoalustalta toimenpiteitä uhan poistamiseksi tai rajoittamiseksi (artikla 36.) Veloitteesta heijastuu vahvasti se, miten erittäin suurilla verkkoalustoilla ja hakukoneilla katsotaan olevan yhteiskunnallisesti merkittävä vaikutus. Se, että komissio voi velvoittaa verkkoalustan toimenpiteisiin vakavasti terveyttä tai turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa parantaa merkittävästi kaikkien EU:n alueen kansalaisten turvallisuutta.

3.5.3 Erittäin suuria verkkoalustoja vastaan käynnistetyt viralliset menettelyt

Erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden on myötävaikutettava siihen, että viranomaiset voivat valvoa alustojen veloitteiden noudattamista. Digipalvelusäädöksen 40 artiklan mukaan erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden tulee antaa digitaalisten palvelujen koordinaattorille¹⁸⁴ tai Euroopan komissiolle kohtuullisessa ajassa pääsy tietoihin, jotka ovat tarpeellisia asetuksen noudattamisen seuraamiseksi ja arvioimiseksi. Artiklan 37 mukaan alustoilla on lisäksi tehtävä vuosittain riippumaton tarkastus veloitteiden noudattamisen valvomiseksi. Alustan on tarjottava yhteystyötä ja apua tarkastuksen tekemiseksi, eikä se saa estää tai hankaloittaa tai muuten vaikuttaa tarkastuksen tekemiseen perusteettomasti (artikla 37, 1 ja 2 kohdat.) Lisäksi erittäin suurilla verkkoalustoilla on oltava operatiivisista toiminnoista riippumaton valvontatoiminto asetuksen noudattamisen valvomiseksi (artikla 41). Mikäli Euroopan komissio epäilee erittäin suuren verkkoalustan tai hakukoneen rikkovan digipalvelusäädöksen veloitteita, se voi aloittaa menettelyn alustaa kohtaan (artiklat 66 ja 74). Käytännössä menettelyitä on jo aloitettu useita muun muassa X:ää, Metaa, TikTokia, Temua ja AliExpressiä vastaan. Osa alustoista on ollut menettelyn kohteena jo useita kertoja. Tämä korostaa alustoilla ilmenevien ongelmien määrää, sääntelyn

---

¹⁸⁴ Digitaalisten palveluiden koordinaattori on kansallinen viranomainen, joka on nimetty vastaamaan asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta ja valvontaan liittyvistä asioista (DSA artikla 49).

täytäntöönpanoon liittyviä haasteita sekä sääntelyn tarpeellisuutta. Seuraavaksi esitellään Euroopan komission käynnistämiä virallisia menettelyjä yksityiskohtaisemmin, jonka jälkeen tarkastellaan lyhyesti niiden merkitystä kuluttajien näkökulmasta.

Viestipalvelu X on ensimmäinen verkkoalusta, joka on päätynt Euroopan komission virallisen menettelyn kohteeksi. Joulukuussa 2023 käynnistetyssä menettelyssä on kyse siitä, onko X rikkonut digipalvelusäädöksen velvoitteita koskien riskienhallintaa, sisällön moderointia, pimeitä käytäntöjä, mainonnan läpinäkyvyyttä sekä tutkijoiden tiedonsaantia. Menettely perustuu alustavan tutkinnan tuloksiin, avoimuusraportteihin sekä alustalle lähetettyyn tietopyyntöön, joka koski muun muassa laittoman sisällön leviämistä liittyen Hamasin Israelia vastaan kohdistamiin terrori-iskuihin. Menettelyssä arvioidaan, onko X rikkonut velvoitteita koskien laittoman sisällön torjumista EU:ssa. Lisäksi arvioinnin kohteena on, onko alustalla käytössään riittävän tehokkaita toimenpiteitä tiedon manipuloinnin ehkäisemiseksi erityisesti X:n *Community Notes*-järjestelmää koskien. Lisäksi tutkitaan, ovatko alustalla käytettävät riskienhallintaa koskevat käytännöt riittäviä vaalimenettelyjen ja kansalaiskeskustelun suojaamiseksi. Tutkijoiden tiedonsaannin lisäksi tutkinnan kohteena on myös alustan harhaanjohtava suunnittelu liittyen sivustolla käytettäviin varmennusmerkkeihin (blue checks).¹⁸⁵

Viestipalvelu X:n virallisen menettelyn ollessa edelleen kesken, alusta sai heinäkuussa 2024 Euroopan komissiolta uudet ennakkohavainnot mahdollisista digipalvelusäädöksen rikkomuksista. Komission tekemät havainnot liittyvät pimeisiin käytäntöihin, mainonnan läpinäkyvyyteen ja tutkijoiden tiedonsaantiin. Huolenaiheena on muassa X:n käyttöliittymä, jonka katsotaan johtavan käyttäjiä harhaan. Tämä koskee erityisesti palvelussa käytettäviä vahvistettuja tilejä (verified accounts), jotka on merkitty sinisillä varmennusmerkeillä (blue checkmarks). Käytäntöä pidetään harhaanjohtavana, sillä kuka tahansa voi saada vahvistetun (verified) käyttäjän statuksen, mikä heikentää käyttäjien mahdollisuutta arvioida tilien ja niiden sisällön aitoutta. Lisäksi näyttö viittaa

---

¹⁸⁵ European Commission, 2023.

siihen, että haitalliset toimijat ovat hyödyntäneet vahvistettuja tilejä huijatakseensa käyttäjiä.¹⁸⁶

Ensimmäinen TikTokia vastaan käynnistetty menettely alkoi helmikuussa 2024. Menettely liittyy epäilyksiin siitä, että TikTok ei ole noudattanut digipalvelusäädöksen velvoitteita koskien alaikäisten suojelua, mainonnan läpinäkyvyyttä, tutkijoiden tiedonsaantia ja riskinhallintaa, joka liittyy sen järjestelmän riippuvuutta aiheuttaviin ominaisuuksiin sekä haitalliseen sisältöön. TikTokin arvellaan aiheuttavan käyttäjissään riippuvuutta, mikä voi olla haitallista fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. Lisäksi se on ongelmallista lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Komissio epäilee myös, etteivät TikTokin iänvarmentamismenetelmät ole asianmukaisia. Tämän seurauksena alaikäiset voivat altistua haitalliselle sisällölle. Menettelyssä arvioidaan myös, onko TikTok ottanut käyttöön riittäviä toimenpiteitä alaikäisten turvallisuuden ja yksityisyyden suojaamiseksi erityisesti liittyen alaikäisten oletusarvoisiin yksityisyyssasetuksiin osana suosittelujärjestelmien suunnittelua ja toimintaa.¹⁸⁷

Huhtikuussa 2024 Euroopan komissio käynnisti toisen menettelyn TikTokia vastaan. Menettely kohdistui epäilyihin siitä, että TikTok ei ollut asianmukaisesti arvioinut palveluunsa liittyviä riskejä ennen TikTok Lite -sovellukseen sisältyvän *Task and Reward Program*- ohjelman käyttöönottoa Ranskassa ja Espanjassa. Ohjelman arveltiin aiheuttavan riippuvuutta, sillä käyttäjät pystyivät ansaitsemaan pisteitä suorittamalla tehtäviä, kuten katsomalla videoita, tykkäämällä sisällöstä ja kutsumalla uusia käyttäjiä alustalle. Komission menettelyssä keskeinen huolenaihe oli alustan alaikäisiin käyttäjiin kohdistuvat vaikutukset, kuten mahdolliset haitalliset vaikutukset mielenterveyteen. Ongelmana katsottiin olevan myös puutteet iänvarmentamismenetelmissä.¹⁸⁸ TikTokin tapaus on merkittävä, sillä kyseessä on ensimmäinen digipalvelusäädöksen nojalla

---

¹⁸⁶ European Commission, 2024f.

¹⁸⁷ European Commission, 2024a.

¹⁸⁸ European Commission, 2024c.

aloitettu menettely, joka on saatettu päätökseen. Menettelyn seurauksena TikTok Lite joutui vetäytymään pois koko EU:n alueelta. Asian käsittely kesti yhteensä 105 päivää.¹⁸⁹

Metan omistamat Facebook ja Instagram ovat päätyneet Euroopan komission tarkastelun kohteeksi kahdessa eri virallisessa menettelyssä vuonna 2024. Metan epäillään rikkoneen palveluissaan alaikäisten suojelua koskevia velvoitteita sekä laiminlyöneen järjestelmänsä liittyvien riskien arviointia ja minimointia. Käytettyjen järjestelmien ja algoritmien arvellaan aiheuttavan lapsissa riippuvuutta, eikä iänvarmentamismenetelmien uskota täyttävän kohtuullisuuden, oikeasuhtaisuuden ja tehokkuuden kriteereitä.¹⁹⁰ Lisäksi komissio arvelee, etteivät Metan laittoman sisällön ilmoittamiseen liittyvät mekanismit ole käyttäjäystävällisiä ja helposti saatavilla, ja ettei Meta ole ottanut käyttöönsä sisäistä valitusten käsittelyjärjestelmää. Ongelmia uskotaan olevan myös siinä, ettei Meta noudata harhaanjohtavien mainosten, disinformaatiokampanjoiden ja koordinoitun epäaidon toiminnan leviämisen torjumista koskevia velvoitteita. Lisäksi komissio epäilee, ettei alusta ole antanut tutkijoille pääsyä tietoihin digipalvelusäädöksen 40 artiklan edellyttämällä tavalla. Metan epäillään myös epäonnistuneen palveluitaan koskevien riskien arvioinnissa ja hallinnassa liittyen kansalaiskeskusteluun, vaaliprosesseihin, perusoikeuksiin ja kuluttajansuojaan. Metalla ei esimerkiksi ole ennen Euroopan parlamentin vaaleja ollut käytettävissä tehokasta kolmannen osapuolen reaaliaikaista kansalaiskeskustelun ja vaalitarkkailun työkalua, sillä se luopui *CrowdTangle*- työkalun käytöstä. Tämän katsotaan heikentävän vaaliprosessien läpinäkyvyyttä ja julkista keskustelua.¹⁹¹

Euroopan komissio on käynnistänyt lokakuussa 2024 menettelyn myös verkon markkinapaikka Temua kohtaan. Temun epäillään rikkoneen digipalvelusäädöstä liittyen laittomien tuotteiden myyntiin, palvelun riippuvuutta aiheuttavaan suunnitteluun, suosittelujärjestelmiin sekä tutkijoiden tiedonsaantiin. Esimerkiksi palvelun riippuvuutta

---

¹⁸⁹ European Commission, 2024h.

¹⁹⁰ European Commission, 2024e.

¹⁹¹ European Commission, 2024d.

aiheuttavien pelillisten palkitsemisjärjestelmien arvellaan olevan haitallisia psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle. Tarkastelun kohteena on myös se, miten Temu suosittelee sisältöä ja tuotteita käyttäjille. Kyse on esimerkiksi siitä, onko sivustolla kerrottu asianmukaisesti suosittelujärjestelmissä käytetyistä tärkeimmistä parametreista, ja onko käyttäjille tarjottu vähintään yksi vaihtoehto, joka ei perustu profilointiin.¹⁹² Huolenaiheena on myös se, saadaanko alustalta aiemmin poistetut laittomat tuotteet tai alustalta aiemmin häädetyt laittomia tuotteita myyneet tahot poistettua alustalta tehokkaasti¹⁹³.

AliExpress on joutunut Euroopan komission menettelyn kohteeksi maaliskuussa 2024 useiden mahdollisten rikkomusten vuoksi. Epäilyt kohdistuvat muun muassa riskien arviointiin ja hallintaan, sisällön moderointiin, sisäiseen valitusten käsittelyjärjestelmään, mainonnan ja suosittelujärjestelmien läpinäkyvyyteen, elinkeinonharjoittajien jäljitettävyyteen sekä tutkijoiden tiedonsaantiin. AliExpressin epäillään laiminlyöneen järjestelmäänsä liittyvien riskien arvioinnin erityisesti laittoman sisällön levittämiseen ja kuluttajansuojaan kohdistuvien riskien osalta. Lisäksi on havaittu, että vaikka palveluehdoissa kielletään terveydelle ja erityisesti alaikäisille haitallisten tuotteiden myynti, tällaisia tuotteita on edelleen saatavilla alustalla. Näihin kuuluvat esimerkiksi väärennetyt lääkkeet, elintarvikkeet, ravintolisät sekä pornografinen materiaali. Komissio on myös arvioinut, että AliExpress ei ole ottanut käyttöön riittävän tehokkaita toimenpiteitä laittoman sisällön levittämisen ja tahallisen manipuloinnin ehkäisemiseksi. Manipuloinnin on havaittu tapahtuvan esimerkiksi piilolinkkien avulla. Lisäksi on epäilty, että AliExpress ei ole riittävästi varautunut hallitsemaan sen *Affiliate Programme*-ohjelmaan liittyviä riskejä, mikä voi mahdollistaa laittomien tai terveydelle haitallisten tuotteiden markkinoinnin vaikuttajien toimesta. Menettelyssä tarkastellaan myös, onko AliExpress noudattanut velvoitettaan hankkia ja arvioida elinkeinonharjoittajan

---

¹⁹² European Commission, 2024i.

¹⁹³ European Commission 2024j; Pekkonen, 2024, s.27.

jäljitettävyyden kannalta olennaisia tietoja, ja tarjoaako alusta suosittelujärjestelmissään vähintään yhden vaihtoehdon, joka ei perustu profilointiin.¹⁹⁴

Useiden alustojen joutuminen komission tarkastelun kohteeksi lukuisista eri syistä korostaa digipalvelusäädöksen tarpeellisuutta. Keskeisenä ongelmana alustoilla ovat niiden riippuvuutta aiheuttavat järjestelmät, joilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia sekä fyysiseen että psyykkiseen terveyteen. Lisäksi iänvarmennusmenetelmien puutteellisuus on erityisen ongelmallista alaikäisten terveyden ja kehityksen kannalta, sillä se altistaa heidät haitalliselle sisällölle. Lisäksi, kuten kuluttaja-asiamies on todennut, kuluttajilla tulisi olla vapaus tehdä valintoja ilman, että heidän päätöksentekoaan manipuloidaan kyseenalaisin keinoin esimerkiksi pelillistämällä ostaminen niin, että se koukuttaa kuluttajia ostamaan toistuvasti lisää¹⁹⁵. Riippuvuutta aiheuttavien järjestelmien poistaminen markkinoilta ei parantaisi pelkästään alaikäisten ja muiden haavoittuvassa olevien kuluttajien asemaa ja turvallisuutta, vaan sillä olisi keskeinen merkitys kaikkien kuluttajien kannalta.

Kuluttajansuojan näkökulmasta keskeinen ongelma menettelyiden perusteella on myös se, että elinkeinonharjoittajat eivät ole kaikissa tilanteissa asianmukaisesti jäljitettävissä verkoalustoilla. Kuten tutkielmassa on aiemmin todettu, tämä rajoittaa kuluttajien mahdollisuuksia hankkia lisätietoa tuotteista ennen ostopäätöksen tekemistä sekä heikentää heidän mahdollisuuksiaan hyödyntää oikeussuojakeinoja. Mikäli elinkeinonharjoittajan yhteystietoja ei ole saatavilla, kuluttajat eivät voi esimerkiksi reklamoida virheellisestä tuotteesta. Merkittäviä riskejä aiheuttaa myös se, että laitonta sisältöä ja laittomia tuotteita leviää palveluissa siitakin huolimatta, että palveluehdot kieltävät niiden myymisen. Laittomia tuotteita tai niitä myyviä toimijoita ei myöskään ole kaikissa tapauksissa onnistuttu poistamaan palveluista pysyvästi. Tämä muodostaa huomattavan riskin kaikille kuluttajille, mutta erityisesti alaikäisille, joilla ei välttämättä ole riittäviä edellytyksiä arvioida esimerkiksi tuotteen lainmukaisuutta tai turvallisuutta.

---

¹⁹⁴ European Commission, 2024b.

¹⁹⁵ Väänänen, 2024.

Edellä esitetyt ongelmat herättävät kysymyksen siitä, ovatko verkkoalustojen resurssit ja tahto riittäviä puuttumaan ongelmiin, sekä siitä, ovatko säädetyt sanktiot riittävän tehokkaita kannustamaan alustoja täyttämään velvoitteensa. Digipalvelusäädöksen mukaan sakkojen enimmäismäärä voi olla kuusi prosenttia palveluntarjoajan maailmanlaajuisesta liikevaihdosta (artikla 74). Lisäksi, vaikka verkkoalustoja vastaan on aloitettu useita menettelyitä, ainoastaan TikTokia koskeva tapaus – jonka käsittely kesti kokonaisuudessaan 105 päivää – on toistaiseksi saatettu päätökseen. Vaikka menettely johti konkreettisiin toimenpiteisiin, pitkä käsittelyaika herättää kysymyksiä digipalvelusäädöksen tehokkuudesta ja siitä, voidaanko sääntelyn avulla reagoida riittävän nopeasti alustoilla ilmeneviin ongelmiin. Mikäli valvontamekanismit osoittautuvat tehottomiksi tai sanktiot eivät riitä ohjaamaan verkkoalustoja noudattamaan velvoitteitaan, digipalvelusäädöksen myötä tavoiteltu korkeampi kuluttajansuojan taso voi jäädä käytännössä toteutumatta. Tällöin sääntely ei välttämättä johda sen tarkoittamiin vaikutuksiin, vaan kuluttajansuoja, kuluttajien turvallisuus ja kuluttajien oikeudet saattavat jäädä toteutumatta riittävällä tasolla.

4 Digipalvelusäädöksen valvonta ja kuluttajan toimintamahdollisuudet

Tässä luvussa tarkastellaan digipalvelusäädöksen valvontavastuun jakautumista eri viranomaisten kesken. Luvussa käsitellään erityisesti sitä, miten valvonta on jakautunut Suomessa, ja mikä viranomainen vastaa minkäkin velvoitteen valvonnasta. Luku sisältää myös havainnollistavan taulukon velvoitteiden jakautumisesta alustan tyyppin ja koon mukaan. Lisäksi luku sisältää tarkastuslistan, joka auttaa suomalaista kuluttajaa tarkistamaan, toteutuvatko hänen oikeutensa verkkoalustalla asianmukaisesti. Lisäksi tarkastuslista ohjaa kuluttajia olemaan yhteydessä oikeaan tahoon ongelmatilanteissa. Luvun lopussa pohditaan myös valvonnan monitahoisuuteen liittyviä haasteita kuluttajansuojan toteutumisen näkökulmasta.

4.1 Välityspalveluntarjoajien valvonta Suomessa

Digipalvelusäädöksen 49 artiklan mukaan EU:n jäsenvaltioiden tulee nimetä yksi tai useampi viranomainen vastaamaan välityspalvelujen tarjoajien valvonnasta. Yksi näistä viranomaisista on nimettävä digitaalisten palveluiden koordinaattoriksi. Digitaalisten palveluiden koordinaattori vastaa kansallisesti asetuksen täytäntöönpanosta ja valvonnasta, ellei se osoita erityistehtäviä muille toimivaltaisille viranomaisille (artikla 49.) Suomessa valvonta on jaettu viestintä- ja liikennevirasto Traficom, tietosuojavaltuutetun toimiston ja kuluttaja-asiamiehen kesken. Traficom on nimetty digitaalisten palvelujen koordinaattoriksi, joten se toimii Suomessa sääntelyn pääasiallisena valvojana (Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta, 1§ – 3§.) Vaikka valvontatehtäviä on jaettu useille eri viranomaisille, digitaalisten palveluiden koordinaattori vastaa joka tapauksessa asetuksen täytäntöönpanoon ja valvontaan liittyvien asioiden koordinoinnista jäsenvaltiossa (artikla 49). Erittäin suuria

verkkoalustoja ja hakukoneita valvoo Euroopan komissio yhdessä sen maan viranomaisen kanssa, jossa alustan päätoimipaikka sijaitsee¹⁹⁶.

Suomalainen alustan käyttäjä voi pääsäännön mukaan ottaa yhteyttä suomalaiseen viranomaiseen epäillessään alustan rikkovan digipalvelusäädöksen velvoitteita. Suurten alustojen osalta suomalainen viranomainen voi ottaa käyttäjän tekemän ilmoituksen vastaan, mutta varsinainen valvonta tapahtuu alustan sijaintimaassa. Mikäli palveluntarjoajalla ei ole kotipaikkaa tai laillista edustajaa EU:n alueella, käyttäjä voi kääntyä minkä tahansa EU:n jäsenvaltion viranomaisen puoleen. Jos alusta on suomalainen tai sillä on laillinen edustaja Suomessa, suomalainen viranomainen vastaa asian käsittelystä.¹⁹⁷ Seuraavalla sivulla oleva taulukko (taulukko 2) havainnollistaa alustojen valvontavastuun jakautumista Suomessa.

---

¹⁹⁶ Traficom, 2024.

¹⁹⁷ Riikonen, 2024.

Taulukko 2. Digipalveluasetuksen (DSA) velvoitteet ja valvonta (Traficom, n.d.).

Digipalveluasetuksen (DSA) velvoitteet ja valvonta

o Ei koske mikroyrityksiä ja pieniä yrityksiä

Velvoitteet välityspalveluille	Siirto ja välimuistiin tallentaminen	Säilytyspalvelu	Verkkoalusta*	Markkina- paikka	Valvonta
Yhteyspisteet					
Yhteyspiste viranomaisille	•	•	•	•	Traficom
Yhteyspiste käyttäjille	•	•	•	•	Traficom
Laillinen edustaja EU:n ulkopuolisille toimijoille	•	•	•	•	Traficom
Läpinäkyvyys					
Läpinäkyvät käyttöehdot	•	•	•	•	Traficom
Avoimuusraportointi	o	o	o	o	Traficom
Laittoman tai ehtojen vastaisen sisällön käsittely					
Reagointi viranomaismääräyksiin	•	•	•	•	Traficom
Ilmoitusmenettely laittomasta sisällöstä ja reagointi ilmoituksiin		•	•	•	Traficom
Perustelut palvelun käyttörajoituksista		•	•	•	Traficom
Reagointi rikosepäilyihin uhkasta ihmisten hengelle ja turvallisuudelle		•	•	•	Traficom
Sisäinen valituskäsittely			o	o	Traficom
Vaihtoehtoinen riidanratkaisu			o	o	Traficom
Luotettujen ilmoittajien etusija			o	o	Traficom
Väärinkäytön vastaiset toimet			o	o	Traficom
Käyttäjien suoja ja rajapinnan suunnittelu					
Avoimuusraportointi ja ilmoitukset komission tietokantaan			o	o	Traficom
Harhauttavien käytäntöjen kieltäminen			o	o	KA & Traficom
Mainonnan läpinäkyvyys			o	o	KA & TSV
Suosittelujärjestelmien (algoritmien) avoimuus			o	o	TSV
Alaikäisten suojeleminen verkossa			o	o	TSV
Elinkeinonharjoittajien jäljitettävyyden suojeleminen				o	Traficom & KA
Verkon markkinapaikan vaatimustenmukaisuus				o	Traficom
Kuluttajien tiedonsaantioikeus laittomista tuotteista ja palveluista				o	KA

*Erittäin suurille verkkoalustoille ja hakukoneille on omat lisävelvoitteensa mm. riskienhallinnasta. Näitä valvoo EU-komissio.

KA=Kuluttaja-asiamies
TSV=Tietosuojavaltuutettu

Taulukon 2 vasemmassa reunassa olevassa sarakkeessa on lueteltu digipalvelusäädöksen keskeiset velvoitteet, ja taulukon yläosassa välityspalveluntarjoajat on jaoteltu neljään luokkaan (siirto- ja välimuistiin tallentaminen, säilytyspalvelu, verkkoalusta ja markkinapaikka). Tummat pisteet osoittavat, mitä velvoitteita kunkin välityspalveluntarjoajan on noudatettava. Vaaleat pisteet tarkoittavat, että velvoite koskee välityspalveluntarjoajaa, mikäli se ei ole pien- tai mikroyritys. Taulukon oikeassa reunassa olevasta sarakkeesta ilmenee, vastaako veloitteen valvonnasta Traficom, tietosuojavaltuutettu (TSV) vai kuluttaja-asiamies (KA). Taulukko toimii apuvälineenä kuluttajille, jotka haluavat selvittää, mitä velvoitteita eri palveluntarjoajiin sovelletaan ja mihin tahoon voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa.

Taulukosta ilmenevällä tavalla valtaosa digipalvelusäädökseen liittyvien veloitteiden valvonnasta kuuluu Traficomille. Käyttäjät voivat ottaa yhteyttä Traficomiin tilanteissa, joissa verkkoalustojen menettelytavoissa ilmenee ongelmia, eikä suora yhteydenotto alustalle onnistu tai tuota tulosta. Kyseessä voi olla esimerkiksi tilanne, jossa laittomasta tai ehtojen vastaisesta sisällöstä ei pysty ilmoittamaan, tai alusta ei toimita vastausta tehtyyn ilmoitukseen. Lisäksi Traficomiin voi olla yhteydessä, mikäli verkkoalustalla ei ole sisäistä valitusten käsittelyjärjestelmää, tai käyttäjä epäilee verkkoalustan rikkovan muita asetuksen säännöksiä.¹⁹⁸ Mikäli kyseessä on erittäin suuri verkkoalusta, erittäin suuri hakukone tai muu ulkomaalainen toimija, Traficom välittää niitä koskien tehdyt ilmoitukset toimivaltaiselle viranomaiselle. Alustalla havaitusta ongelmasta voi tehdä ilmoituksen Traficomien verkkosivuilta löytyvän sähköisen lomakkeen kautta. Lomake ohjaa tarvittaessa olemaan yhteydessä muihin valvonnasta vastaaviin viranomaisiin.¹⁹⁹

Kuluttaja-asiamies valvoo kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välistä kauppaa sekä eräitä verkkoalustoja koskevia velvoitteita. Verkkoalustoilla kuluttaja-asiamiehen valvontavastuulle kuuluvat pimeiden kaavojen kielto (artikla 25) eli harhauttamisen ja manipuloinnin kielto, markkinoinnin tunnistettavuus eli piilomainonnan kielto (artikla 26,

---

¹⁹⁸ Traficom, 2024c.

¹⁹⁹ Traficom, 2024c.

1 kohta, a-c alakohdat ja 2 kohta), ilmoitus laittoman tuotteen tai palvelun ostamisesta (artikla 32) sekä identiteettitiedon julkaiseminen (artikla 30, 7 kohta).²⁰⁰

Kuluttaja-asiamiehen ja tietosuojavaltuutetun valvonta kohdistuu mainonnan osalta samoihin kysymyksiin, kuten mainonnan tunnistettavuuteen ja läpinäkyvyyteen. Näiden valvontatehtävien näkökulmat kuitenkin eroavat toisistaan siten, että tietosuojavaltuutettu keskittyy ei kaupalliseen, aatteelliseen ja yhteiskunnalliseen mainontaan, kun taas kuluttaja-asiamies valvoo kaupallista mainontaa, joka suuntautuu elinkeinonharjoittajilta kuluttajille.²⁰¹ Kuluttaja-asiamiehen toimivalta koskee siten yksinomaan kaupallista markkinointia, mikä vastaa jo aiemmin kuluttajansuojalaissa määriteltyä toimivallan rajausta.²⁰²

Tietosuojavaltuutetun valvottavaksi kuuluvat digipalvelusäädöksen 26 – 28 artikloissa määritetyt velvoitteet, jotka liittyvät aatteellisen ja yhteiskunnallisen mainonnan tunnistettavuuteen, verkkomainonnan ja suosittelujärjestelmien läpinäkyvyyteen sekä alaikäisten suojeluun (Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta 3 §). Aatteellinen ja yhteiskunnallinen mainonta tarkoittaa esimerkiksi poliittista vaalimainontaa. Lisäksi se voi tarkoittaa esimerkiksi hyväntekeväisyys- tai kansalaisjärjestön varainkeruutarkoituksessa järjestämää mainontaa.²⁰³ Tietosuojavaltuutettu valvoo myös kohdennettua mainontaa²⁰⁴. Kuten aiemmin todettu, verkkoalustojen tulee selkeästi kertoa ne parametrit, joita on käytetty määrittäessä mainonnan vastaanottajaa (artikla 26, 1 kohta). Parametrivalvonnan osalta ei ole merkitystä sillä, onko kyseessä kaupallinen vai ei-kaupallinen mainonta, vaan tietosuojavaltuutettu valvoo molempia.²⁰⁵ Kuluttajat voivat olla yhteydessä tietosuojavaltuutettuun kysymyksissä, jotka koskevat yhteiskunnallisen ja poliittisen mainonnan tunnistettavuutta, suosittelujärjestelmien avoimuutta sekä tilanteita, joissa alaikäisten yksityisyyttä ja turvallisuutta ei ole

---

²⁰⁰ Rosendahl, 2024.

²⁰¹ Pirttisalo, 2024.

²⁰² Rosendahl, 2024.

²⁰³ Pirttisalo, 2024.

²⁰⁴ Pirttisalo, 2024.

²⁰⁵ Pirttisalo, 2024.

huomioitu asianmukaisesti. Tietosuojavaltuutettuun voi olla yhteydessä myös silloin, kun verkkoalusta hyödyntää kohdennetussa mainonnassaan arkaluonteisia tietoja tai alaikäisten henkilötietoja.²⁰⁶

Valvonnan jakautuminen usean viranomaisen kesken herättää kysymyksiä sen tarkoituksenmukaisuudesta sekä kuluttajansuojan riittävästä toteutumisesta. Vaikka valvontavastuun jakautuminen eri viranomaisille voi olla perusteltua erityisesti siksi, että kullakin viranomaisella on erityistä asiantuntijuutta valvomissaan asioissa, se voi aiheuttaa ongelmia kuluttajan oikeusturvan toteutumisen kannalta. Jo digipalvelusäädöksen ehdotusvaiheessa on esitetty huolta liittyen jäsenvaltioiden viranomaisten ja komission tehtävien ja toimivallan jakoon, koskien erityisesti järjestelmän selkeyttä, ennakoitavuutta sekä oikeusturvan toteutumista.²⁰⁷

Valvontavastuun jakautumisen vuoksi kuluttajan voi olla vaikea hahmottaa, mikä taho vastaa minkäkin osa-alueen valvonnasta. Tämä voi heikentää kuluttajan mahdollisuuksia hyödyntää oikeussuojakeinojaan. Toisaalta valvonnan jakautumisen aiheuttamaa hämmennystä kuluttajan näkökulmasta helpottaa Suomessa se, että digipalvelusäädöstä valvovien viranomaisten verkkosivuilta löytyy tietoa säädöksen sisällöstä sekä ohjeita yhteydenottoa varten. Lisäksi esimerkiksi Traficomien lomake alustalla ilmenneistä ongelmista ilmoittamista varten ohjaa kuluttajaa tarvittaessa olemaan yhteydessä toiseen viranomaiseen. Tämä osaltaan lieventää kuluttajan vastuuta hahmottaa monimutkaista sääntelyä. Yhtenä ratkaisuehdotuksena esitettyyn ongelmaan voisi olla viranomaisten keskitetty ilmoituskanava, joka ohjaisi kuluttajien tekemät ilmoitukset oikealle viranomaiselle ilman, että kuluttajan tarvitsee itse selvittää, mille viranomaiselle asia kuuluu.

Ongelmana valvonnan monitahoisuudessa voi olla myös se, että valvonnan tehokkuus kärsii. Mikäli asia siirtyy viranomaiselta toiselle, kuluttajan asian käsittely voi viivästyä

---

²⁰⁶ Tietosuojavaltuutetun toimisto, n.d.

²⁰⁷ Lindroos-Hovinheimo, 2020, s. 59.

tarpeettomasti. Valvonnan jakautumisen toimivuus riippuu osaltaan myös siitä, millaiset resurssit viranomaisilla on käytettävissään ja kuinka sujuvaa viranomaisten välinen yhteistyö on.

4.2 Tarkistuslista suomalaiselle kuluttajalle

Digipalvelusäädöksen sääntely on monimutkaista, ja sen valvonta jakautuu useille viranomaisille. Tämä voi hankaloittaa kuluttajien mahdollisuuksia ymmärtää verkkoalustoille asetettuja velvoitteita ja omia oikeuksiaan. Tässä luvussa esitetty tarkistuslista auttaa suomalaisia kuluttajia arvioimaan, noudattavatko alustat digipalvelusäädöksen mukaisia velvoitteitaan ja toteutuvatko kuluttajien oikeudet verkkoalustoilla. Lisäksi se tarjoaa konkreettisia toimintaohjeita tilanteisiin, joissa kuluttajan oikeudet eivät toteudu sääntelyn edellyttämällä tavalla.

Tarkistuslista perustuu tutkielman aiempiin lukuihin. Lisäksi sen laatimisessa on hyödynnetty eri viranomaisten verkkosivuilta löytyviä digipalvelusäädökseen liittyviä ohjeistuksia. Tarkistuslista koostuu 11:stä kysymyksestä. Kuhunkin kysymykseen vastataan omassa erillisessä alaluvussaan. Esimerkiksi ensimmäiseen kysymykseen vastataan alaluvussa 4.2.1, toiseen kysymykseen alaluvussa 4.2.2 ja niin edelleen. Jokaisen luvun alussa esitetään verkkoalustoja koskevat keskeiset velvoitteet tarkasteltavan kysymyksen osalta sekä käsitellään lyhyesti velvoitteen merkitys kuluttajan kannalta. Tämän jälkeen kuvataan kuluttajan toimintamahdollisuudet ongelmatilanteissa. Lista sisältää suorat linkit asiaa valvovan viranomaisen yhteydenottolomakkeelle tai verkkosivuille. Erityistä huomiota vaativat käsitteet tai muu lukijan kannalta keskeinen tieto selitetään info-merkillä (**i**) merkityissä kohdissa. Jotta kuluttajan olisi mahdollisimman helppo tarkistaa, mihin asioihin alustalla kannattaa kiinnittää huomioita, on kaikki kysymykset koottu listaksi omalle sivulleen ennen varsinasta tarkistuslistaa. Kysymyslistauksen jälkeen jokaista kysymystä käsitellään omassa alaluvussaan edellä esitellyllä tavalla. Tarkistuslistan selkeyden säilyttämiseksi kutakin kysymystä koskeva alaluku alkaa omalta sivultaan.

Tarkistuslistan kysymykset:

1. Ovatko palveluehdot selkeät ja helposti löydettävissä?
2. Onnistuuko laittomasta sisällöstä ilmoittaminen, ja reagoidaanko ilmoituksiin?
3. Onko mainos helposti tunnistettavissa mainokseksi?
4. Kerrotaanko verkkoalustalla selkeästi, miksi näet tiettyä sisältöä?
5. Onko kohdennettu mainonta toteutettu asianmukaisesti?
6. Huolehdataanko verkkoalustalla alaikäisten turvallisuudesta ja yksityisyydestä?
7. Saako verkkoalustaan tarvittaessa yhteyden sähköisesti?
8. Saatko perustellun päätöksen sisällön rajoittamisesta?
9. Pystyykö alustalle tekemään valituksen sen antamasta päätöksestä?
10. Ilmoittaako verkon markkinapaikka laittoman tuotteen hankkimisesta?
11. Löytyvätkö myyjän tiedot verkon markkinapaikalta?

4.2.1 Ovatko palveluehdot selkeät ja helposti löydettävissä?

Verkkoalustan palveluehtojen tulee olla selkeät, ymmärrettävät ja käyttäjäystävälliset, ja niiden on oltava helposti käyttäjien saatavilla koneluettavassa muodossa. Tämä on erityisen tärkeää, jotta kuluttaja voi ymmärtää, millaista palvelua hän käyttää ja millaisia menettelytapoja palvelun käyttöön liittyy. Selkeät ja avoimet palveluehdot mahdollistavat, että kuluttajat voivat tehdä saamiensa tietojen pohjalta päätöksen esimerkiksi palvelun käyttämisestä.

Kaikkien verkkoalustojen on kerrottava palveluehdoissaan:

- Tiedot rajoituksista, joita on asetettu käyttäjien toimittamalle sisällölle.
- Sisällön moderoinnissa noudatettavat toimintaperiaatteet, menettelytavat, toimenpiteet ja välineet (esim. algoritmien käyttö tai ihmisen tekemä päätöksenteko).
- Sisäinen valitusten käsittelyjärjestelmä ja siihen liittyvät menettelytavat.
- Palvelun käytön edellytykset ja rajoitukset alaikäisille ymmärrettävässä muodossa, mikäli palvelu on suunnattu alaikäisille tai sitä käyttävät pääasiassa alaikäiset.
- Tiedot suosittelujärjestelmissä käytetyistä tärkeimmistä parametreista sekä niiden muuttamisesta.

Lisäksi erittäin suurten verkkoalustojen on laadittava:

- Ytimekäs ja selkeällä kielellä laadittu tiivistelmä ehdoista, joka sisältää myös tiedot käytettävissä olevat oikeussuoja- ja muutoksenhakukeinoista.
- Ehdot kaikilla niiden jäsenvaltioiden virallisilla kielillä, joissa palvelua tarjotaan (esimerkiksi Suomessa suomen kielellä).

i Sisällön moderoinnilla tarkoitetaan välityspalvelujen tarjoajien automatisoituja ja ei-automatisoituja toimia, joilla pyritään havaitsemaan, tunnistamaan ja käsittelemään laitonta tai palveluehtojen vastaista sisältöä esimerkiksi sen poistamiseksi, näkyvyyden rajoittamiseksi tai käyttäjän tilin sulkemiseksi.

i Suosittelevä järjestelmä tarkoitetaan täysin tai osittain automatisoitua järjestelmää, jota verkkoalusta käyttää ehdottaakseen sisältöä palvelun käyttäjille tai priorisoidakseen esitettävää sisältöä verkkorajapinnassa.

i Sisäisellä valitusten käsittelyjärjestelmällä tarkoitetaan kanavaa, jonka kautta käyttäjä voi toimittaa valituksen verkkoalustalle sen tekemästä päätöksestä.

i Erittäin suuri verkkoalusta tai hakukone on Euroopan komission nimeämä alusta, jolla on yli 45 miljoonaa kuukausittaista käyttäjää. Voit tarkistaa komission ylläpitämältä listalta, onko käyttämäsi alusta erittäin suuri verkkoalusta tai hakukone.

[Lista erittäin suurista verkkoalustoista ja hakukoneista](#)

Toimintaohje ongelmatilanteessa:

- Jos palveluehdot eivät ole selkeitä, helposti löydettävissä tai ne ovat puutteelliset, ota yhteyttä verkkoalustaan. Mikäli yhteydenotto verkkoalustaan ei onnistu, ota yhteyttä Traficomiin.

[Traficomien yhteydenottolomake](#)

4.2.2 Onnistuuko laittomasta sisällöstä ilmoittaminen, ja reagoidaanko ilmoituksiin?

Kenen tahansa käyttäjän on voitava ilmoittaa verkkoalustalle havaitsemastaan laittomasta sisällöstä. Tämä on keskeistä kuluttajien turvallisuuden kannalta, sillä käyttäjien tehdessä ilmoituksia laittomasta sisällöstä verkkoalustat voivat puuttua laittomaan sisältöön nopeammin. Velvoite reagoida käyttäjän tekemiin ilmoituksiin tukee muun muassa sitä, että käyttäjät voivat arvioida paremmin sitä, kuinka tehokkaasti alustat reagoivat ilmoituksiin, poistavat laitonta sisältöä ja siten kantavat vastuunsa turvallisen verkkoympäristön mahdollistamisesta.

Verkkoalustan velvollisuudet:

- Järjestää sisäinen mekanismi, jonka kautta käyttäjä voi ilmoittaa verkkoalustalle laittomasta sisällöstä.
- Kuitata käyttäjän ilmoitus vastaanotetuksi.
- Ilmoittaa tekemästään päätöksestä ilmoituksen tekijälle (esim. poistetaanko sisältö alustalta).

Toimintaohje ongelmatilanteessa:

- Jos ilmoitusta laittomasta sisällöstä ei voi tehdä, alusta ei reagoi ilmoituksiin tai se ei toimita tietoa tekemästään päätöksestä, ota yhteyttä Traficomiin.

[Traficomin yhteydenottolomake](#)

Laitonta sisältöä on kaikki sellainen sisältö, joka on laitonta myös verkon ulkopuolella, kuten esimerkiksi:

- **Laiton vihapuhe**
- **Terroristinen sisältö**
- **Laiton syrjivä sisältö**
- **Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävät kuvat**

- Yksityisten kuvien luvaton jakaminen
- Verkkoahdistelu
- Vaatimustenvastaisten tai väärennettyjen tuotteiden myynti
- Kuluttajansuojalainsäädännön vastaisten tuotteiden tai palvelujen myynti ja tarjoaminen
- Tekijänoikeudella suojatun aineiston luvaton käyttö
- Majoituspalvelujen laitton tarjoaminen
- Elävien eläinten laitton myynti

4.2.3 Onko mainos helposti tunnistettavissa mainokseksi?

Mainonnan on oltava tunnistettavaa ja läpinäkyvää. Velvoitteiden myötä kuluttaja voi paremmin tunnistaa kaupallisen sisällön ei-kaupallisesta sisällöstä. Tällä on merkitys kuluttajien kannalta, sillä esimerkiksi tuotteesta annetulla mielipiteellä voi olla keskeinen vaikutus kuluttajan ostopäätökseen. Ostopäätöksen kannalta voi merkitystä myös sillä, mainostetaanko tuotetta kaupallisessa tarkoituksessa vai onko kyseessä esimerkiksi sisällöntuottajan oma mielipide tuotteesta.

Verkkoalustoilla olevissa mainoksissa on kerrottava:

- Selkeiden merkintöjen avulla, milloin kyse on mainoksesta (esim. tägäykset)
- Kenen puolesta mainos esitetään.
- Kuka mainoksen on maksanut, jos kyseessä on eri taho kuin se, kenen puolesta mainos esitetään.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

Mainonnan valvonta on jakautunut Suomessa kuluttaja-asiamiehelle ja tietosuojavaltuutetulle riippuen siitä, onko kyseessä kaupallinen vai ei-kaupallinen mainonta.

Jos ongelma koskee kaupallista mainontaa, ota yhteyttä kuluttaja-asiamieheen.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi kuluttaja-asiamiehelle](#)

Jos ongelma koskee ei-kaupallista mainontaa, ota yhteyttä tietosuojavaltuutettuun.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi tietosuojavaltuutetulle](#)

i Kaupallisella mainonnalla tarkoitetaan elinkeinonharjoittajan kuluttajiin kohdistamaa mainontaa, eli esimerkiksi yrityksen kohdistessaan mainontaa asiakkaille.

i Ei kaupallisella mainonnalla tarkoitetaan aatteellista ja yhteiskunnallista mainontaa, kuten:

- Poliittista vaalimainontaa
- Hyväntekeväisyys- tai kansalaisjärjestön varainkeruutarkoituksessa järjestämää mainontaa

4.2.4 Kerrotaanko alustalla selkeästi, miksi näet tiettyä sisältöä?

Verkkoalustojen suosittelujärjestelmien on oltava avoimia ja läpinäkyviä. Tämä parantaa kuluttajansuojaa, sillä kuluttajat ovat paremmin tietoisia siitä, miksi he näkevät tiettyä sisältöä verkkoalustoilla. Lisäksi kuluttajat voivat paremmin vaikuttaa omaan käyttäjäkokemukseensa verkkoalustoilla.

Verkkoalustan on kerrottava:

- Jos mainonta perustuu parametrien käyttöön.
- Tärkeimmät suosittelujärjestelmässä käytetyt parametrit, joita on käytetty mainoksen vastaanottajan määrittämiseen (eli miksi näet tiettyä sisältöä). Tiedot on kerrottava kaiken verkkomainonnan yhteydessä.
- Miten parametreja voi muuttaa.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Jos alusta ei kerro avoimesti sen suosittelujärjestelmästä, siihen liittyvistä tärkeimmistä parametreista eikä keinoista niiden muuttamiseksi, ota yhteyttä verkkoalustaan. Mikäli tämä ei onnistu, ota yhteyttä tietosuojavaltuutettuun.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi tietosuojavaltuutetulle](#)

Suosittelujärjestelmällä tarkoitetaan täysin tai osittain automatisoitua järjestelmää, jota verkkoalusta käyttää ehdottaakseen sisältöä palvelun käyttäjille tai priorisoidakseen esitettävää sisältöä verkkorajapinnassa.

4.2.5 Onko kohdennettu mainonta toteutettu asianmukaisesti?

Verkkoalustat eivät saa hyödyntää mainonnassa arkaluontoisia henkilötietoja, eikä alaikäisiin saa kohdistaa henkilötietoihin perustuvaa profiloitua mainontaa. Tällä on merkitystä kaikkien, mutta erityisesti alaikäisten kuluttajien kannalta. Alaikäiset saavat paremmin suojaa sitä vastaan, etteivät alustat vaikuta epäasianmukaisesti heidän päätöksentekoonsa. Merkitys korostuu, sillä alaikäiset voivat olla erityisen alttiita mainonnan vaikutuksille.

Verkkoalusta ei saa:

- Hyödyntää mainonnassaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja.
- Kohdistaa alaikäisiin profiloitua mainontaa ollessaan kohtuullisen tietoinen siitä, että alustan käyttäjä on alaikäinen.
- Hankkia enempää henkilötietoja kuin sillä jo on käytettävissään sen selvittämiseksi, onko käyttäjä alaikäinen.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Jos verkkoalusta kohdentaa mainontaa hyödyntämällä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja tai alaikäisten henkilötietoja, ota yhteyttä verkkoalustaan. Mikäli yhteydenotto ei onnistu tai alustan vastaus ei ole riittävä, ota yhteyttä tietosuojavaltuutettuun.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi tietosuojavaltuutetulle](#)

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia arkaluontoisia henkilötietoja ovat:

- **Rotu tai etninen alkuperä**
- **Poliittiset mielipiteet**
- **Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus**
- **Ammattiliiton jäsenyys**

- Geneettisten tai biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Seksuaalinen käyttäytyminen ja suuntautuminen

i Profiloinnilla tarkoitetaan henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa arvioidaan henkilötietojen avulla henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia analysoimalla esimerkiksi:

- Työsuoritusta
- Taloudellista tilannetta
- Terveyttä
- Henkilökohtaisia mieltymyksiä
- Kiinnostuksen kohteita
- Käyttäytymistä
- Sijaintia tai liikkeitä

4.2.6 Huolehditaanko verkkoalustalla alaikäisten turvallisuudesta ja yksityisyydestä?

Verkkoalustoilla liikkuu paljon sisältöä, joka voi olla haitallista alaikäisille. Lisäksi esimerkiksi alustojen riippuvuutta aiheuttavat järjestelmät saattavat olla vakavasti haitallisia alaikäisten terveydelle ja kehitykselle. Verkkoalustojen on varmistettava palveluissaan alaikäisten korkea yksityisyys ja turvallisuus. Tämä on erityisen tärkeää, sillä alaikäiset ovat haavoittuvana kuluttajaryhmänä erityisen alttiita esimerkiksi laittoman sisällön haitallisille vaikutuksille.

Verkkoalustan velvollisuudet:

- Kertoa ehdoissaan palvelun käytön edellytykset ja rajoitukset siten alaikäiselle ymmärrettävässä muodossa, jos palvelu on suunnattu alaikäisille tai sitä käyttävät pääasiassa alaikäiset.
- Huolehtia, ettei alaikäisiin kohdisteta heidän henkilötietoihinsa perustuvaa profiloitua mainontaa.
- Huomioida, ettei se saa säilyttää, hankkia tai käsitellä enempää henkilötietoja kuin sillä jo on selvittääkseen, onko alustan käyttäjä alaikäinen.
- Arvioida järjestelmänsä liittyvät alaikäisten suojelua koskevat riskit, joilla voi olla vakavia vaikutuksia alaikäisten fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle, mikäli kyseessä on erittäin suuri verkkoalusta.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

Mikäli verkkoalusta ei huolehdi alaikäisten turvallisuudesta ja yksityisyydestä, ota yhteyttä verkkoalustaan. Mikäli yhteydenotto ei onnistu tai alustan vastaus ei ole riittävä, ota yhteyttä tietosuojavaltuutettuun.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi tietosuojavaltuutetulle](#)

Alaikäisten suojelua koskevat riskit voivat liittyä esimerkiksi:

- Alaikäisen altistumiseen haitalliselle sisällölle
- Palvelun suunnitteleminen tavalla, joka aiheuttaa riippuvuuskäyttäytymistä käyttäjässään tai joka hyödyntää alaikäisten kokemattomuutta tai heikkouksia
- Disinformaatiokampanjoihin

i Profiloinnilla tarkoitetaan henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa arvioidaan henkilötietojen avulla henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia analysoimalla esimerkiksi:

- Työsuoritusta
- Taloudellista tilannetta
- Terveyttä
- Henkilökohtaisia mieltymyksiä
- Kiinnostuksen kohteita
- Käyttäytymistä
- Sijaintia tai liikkeitä

4.2.7 Saako verkkoalustaan tarvittaessa yhteyden sähköisesti?

Käyttäjän on saatava verkkoalustaan yhteys nopeasti, helposti ja sähköisesti. Tämä parantaa kuluttajan mahdollisuuksia olla yhteydessä alustaan esimerkiksi alustalla kohtaamissaan ongelmatilanteissa tai reklamoidakseen hankkimastaan tuotteesta tai palvelusta. Kuluttajalla on siten paremmat mahdollisuudet hyödyntää oikeussuojakeinojaan.

Verkkoalustan velvollisuudet:

- Tarjota käyttäjille yhteyspiste, jonka kautta alustaan voi olla yhteydessä suoraan, nopeasti, sähköisesti ja käyttäjäystävällisesti.
- Huolehtia, ettei yhteyspiste perustu pelkästään automatisoitujen välineiden käyttöön (esim. chatbot), vaan yhteyden saa myös ihmiseen.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

Mikäli yhteyspistettä ei ole, ota yhteyttä Traficomiin.

[Traficomin yhteydenottolomake](#)

4.2.8 Saatto perustellun päätöksen sisällön rajoittamisesta?

Verkkoalusta voi rajoittaa käyttäjän toimittamaa sisältöä, mikäli se on laitonta tai yhteensopimatonta palveluehtojen kanssa. Sisällön rajoittamisesta on saatava perusteltu päätös. Tämä parantaa kuluttajien turvallisuutta, sillä laitonta ja ehtojen vastaista sisältöä voidaan poistaa alustalta. Alustat eivät voi myöskään poistaa tai muuten rajoittaa sisältöä mielivaltaisesti.

Verkkoalustan tekemän päätöksen tulee sisältää:

- Perustelut sisällön rajoittamisen syistä.
- Viittaus oikeudelliseen perusteeseen, jonka mukaan sisältö on laitonta (mikäli sisältöä on rajoitettu, koska se on laitonta).
- Viittaus siihen palveluehtojen kohtaan, jota käyttäjän epäillään rikkoneen (mikäli sisältöä on rajoitettu, koska se on yhteensopimatonta ehtojen kanssa).
- Tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista (eli miten voi esimerkiksi valittaa päätöksestä).

Sisältöä voidaan rajoittaa:

- poistamalla sisältöä
- estämällä pääsy sisältöön
- alentamalla sen sijoittumista
- keskeyttämättä, lopettamalla tai rajoittamalla rahasuoritukset
- keskeyttämällä palvelun tarjoaminen kokonaan tai osittain
- sulkemalla tili tilapäisesti tai pysyvästi

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Mikäli et saa perusteluita sisällön poistamisesta tai muusta rajoittamisesta, ota yhteyttä Traficomiin.

[Traficomin yhteydenottolomake](#)

4.2.9 Pystyykö alustalle tekemään valituksen sen antamasta päätöksestä?

Verkkoalustan on pien- ja mikroyrityksiä lukuun ottamatta järjestettävä käyttäjilleen sähköinen, maksuton ja tehokas valitusten käsittelyjärjestelmä, jonka kautta käyttäjät voivat tehdä valituksen alustan tekemistä päätöksistä suoraan verkkoalustalle. Tämä parantaa kuluttajan mahdollisuuksia hyödyntää oikeussuojakeinojaan, sillä valituksen tekeminen alustalle on aiempaa helpompaa.

Valitusten käsittelyjärjestelmää koskevat vaatimukset:

- Järjestelmän on oltava käytössä vähintään kuusi kuukautta päätöksen saamisesta alkaen.
- Järjestelmän on mahdollistettava käyttäjälle riittävän täsmällisen ja perustellun valituksen tekeminen (valitukselta ei saa edellyttää muotovaatimuksia tai oikeudellisten selvitysten laatimista).

Valitusjärjestelmän kautta tulee voida valittaa päätöksestä, joka koskee:

- Käyttäjän tekemää ilmoitusta laittomasta sisällöstä tai yhteensopimattomuudesta palveluehtojen kanssa.
- Palvelun käytön rajoittamista, joka johtuu alustalle toimitetusta laittomasta tai palveluehtojen vastaisesta sisällöstä.

Verkkoalustan tekemää päätöstä koskevat vaatimukset:

- Päätökset on tehtävä pätevän henkilöstön valvonnassa, eivätkä ne saa perustua pelkästään automatisoitujen välineiden käyttöön.
- Käyttäjän tekemän valituksen perusteluleiden ollessa riittävät, verkkoalustan tulee peruuttaa alkuperäinen päätöksensä viipymättä.

- Päätöksestä on ilmoitettava käyttäjälle ilman aiheetonta viivytystä, sekä kerrottava vaihtoehtoisista riidanratkaisumenetelmistä ja muista muutoksenhakukeinoista.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Mikäli verkkoalustalla ei ole valituksen tekemistä mahdollistavaa valitusten käsittelyjärjestelmää, ota yhteyttä Traficomiin.

[Traficomin yhteydenottolomake](#)

- Jos et ole tyytyväinen verkkoalustan tekemään päätökseen, jonka se on tehnyt valituksesi johdosta, tarkista, millaisia ohjeita alusta on antanut vaihtoehtoisista riidanratkaisumenetelmistä tai muista muutoksenhakukeinoista. Tällaisissa tilanteissa on mahdollista:

- Valita minkä tahansa tuomioistuimen ulkopuolinen sertifioitu riidanratkaisuelin riidan ratkaisemiseksi. (Suomessa ei toistaiseksi ole omaa tuomioistuimen ulkopuolista riidanratkaisuelintä)

[Lista sertifioiduista riidanratkaisuelimistä](#)

- Saattaa asia vireille riita-asiana tuomioistuimessa, Suomessa käräjäoikeudessa.

[Tietoa riita-asian käsittelystä tuomioistuimessa](#)

4.2.10 Ilmoittaako verkon markkinapaikka laittoman tuotteen hankkimisesta?

Verkkoalustoilla myydään laittomia tuotteita tai palveluita, jotka saattavat olla terveydelle tai turvallisuudelle haitallisia. Kuluttajien turvallisuuden kannalta on tärkeää, että laittomiksi todettujen tuotteiden tai palveluiden käyttö voidaan estää tai niiden käyttäminen keskeyttää mahdollisimman nopeasti. Verkon markkinapaikoilla on kuluttajien turvaamiseksi oma roolinsa, sillä niiden on tehtävä ilmoitus kuluttajille, jotka ovat ostaneet laittoman tuotteen tai palvelun.

Mikäli käyttäjä on ostanut verkon markkinapaikalla laittoman tuotteen tai palvelun, verkon markkinapaikan on:

- Tehtävä laittoman tuotteen tai palvelun hankkineelle käyttäjälle ilmoitus laittoman tuotteen tai palvelun hankkimisesta, mikäli alustalla on tiedossa ostajan yhteystiedot.
- Ilmoitettava käyttäjälle laittoman tuotteen tai palvelun myyneen elinkeinonharjoittajan yhteystiedot sekä tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, mikäli alustalla on tiedossa ostajan yhteystiedot.
- Ilmoitettava edellä mainitut tiedot helposti saataville verkkorajapinnalleen, mikäli sillä ei ole tiedossa ostajan yhteystietoja.

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Jos olet ostanut verkon markkinapaikalla laittoman tuotteen tai palvelun, mutta alusta ei ole ilmoittanut siitä sinulle tai julkaissut tietoa verkkosivuillaan, ota yhteyttä kuluttaja-asiamieheen.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi kuluttaja-asiamiehelle](#)

** Verkon markkinapaikat ovat alustoja, jotka mahdollistavat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen kaupankäynnin. Tällaisia ovat hotelli-, ja matkavaraussivustot tai esimerkiksi eBay ja Tori.fi. Sääntely ei koske yksityishenkilöiden välistä kauppaa.**

4.2.11 Löytyvätkö myyjän tiedot verkon markkinapaikalta?

Elinkeinonharjoittajan on oltava jäljitettävissä verkkoalustalla. Tämä tarkoittaa, että myyjän on oltava tunnistettavissa ja hänen yhteystietonsa näkyvissä alustalla. Tämä helpottaa myyjän tavoittamista esimerkiksi tilanteessa, jossa kuluttaja haluaa reklamoida virheellisestä tuotteesta tai mikäli hän haluaa pyytää lisätietoja tuotteesta ostopäätöksen tekemiseksi.

Verkon markkinapaikan on ilmoitettava verkkorajapinnallaan kunkin tuotteen yhteydessä:

- Tuotetta tai palvelua myyvän elinkeinonharjoittajan nimi, osoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero.
- Kaupparekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on rekisteröity ja siellä elinkeinonharjoittajasta käytetty tunniste.
- Elinkeinonharjoittajan tekemä omaehtoinen vakuutus siitä, että tuotteet ja palvelut ovat unionin sääntelyn mukaisia (eli ne eivät ole esimerkiksi laittomia tai turvallisuutta koskevien sääntöjen vastaisia)

Toimintaohje ongelmatilanteissa:

- Mikäli elinkeinonharjoittajan tiedot puuttuvat alustalta, ota yhteyttä kuluttaja-asiamieheen.

[Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi kuluttaja-asiamiehelle](#)

5 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, miten digipalvelusäädös vaikuttaa kuluttajansuojaan ja kuluttajien oikeuksiin verkkoalustoilla. Tutkimuskysymyksiin on vastattu analysoimalla kuluttajan kannalta keskeisimpien digipalvelusäädöksen velvoitteiden vaikutuksia kuluttajansuojaan ja oikeuksiin verkkoalustoilla. Vaikutuksia on analysoitu yleisten kuluttajaoikeudellisten periaatteiden, kuten heikomman suojan periaatteen, alaikäisten suojelun ja läpinäkyvyyden näkökulmasta. Tarkoituksena on lisäksi ollut jäsentää digipalvelusäädöksen monimutkaista sääntelyä selkeäksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi, jonka avulla erityisesti kuluttajan on mahdollista paremmin hahmottaa oikeutensa ja oikeussuojakeinonsa verkkoalustoilla.

Tutkielman perusteella kuluttajien turvallisuus verkkoalustoilla on parantunut, sillä verkkoalustojen tulee puuttua laittomaan tai palveluehtojen vastaiseen sisältöön. Verkkoalustat voivat esimerkiksi poistaa laitonta sisältöä tai rajoittaa pääsyä siihen. Koska myös käyttäjillä tulee olla mahdollisuus ilmoittaa havaitsemastaan laittomasta sisällöstä, siihen voidaan puuttua tehokkaammin. Turvallisuuden kannalta merkittävää on myös se, että erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden on arvioitava palveluunsa liittyviä riskejä jo niiden suunnitteluvaiheessa. Alustojen on arvioitava riskejä muun muassa kuluttajansuojan ja alaikäisten suojelun näkökulmasta. Useat alustat ovatkin joutuneet komission virallisen menettelyn kohteeksi, sillä niiden epäillään rikkoneen riskien arviointia koskevia velvoitteitaan. Tämä korostaa sääntelyn tarpeellisuutta.

Alustojen turvallisuuden parantumista puoltaa myös se, että verkkoalustan on vakavaa henkeen tai terveyteen kohdistuvaa rikosta epäillessään tehtävä ilmoitus viranomaiselle. Velvoite parantaa viranomaisten mahdollisuuksia reagoida riskitilanteisiin nopeammin. Lisäksi erittäin suuret verkkoalustat ja hakukoneet voidaan velvoittaa kriisitilanteissa toimenpiteisiin, joiden avulla turvallisuusuhka voidaan poistaa tai sitä voidaan rajoittaa. Tällaiset toimenpiteet ehkäisevät vakavien vaaratilanteiden syntymistä ja suojelevat kuluttajia vakavilta terveyttä tai turvallisuutta uhkaavilta tekijöiltä.

Kuluttajilla on verkkoalustoilla paremmat mahdollisuudet hyödyntää oikeussuojakeinojaan. Verkkoalustoilla tuotteitaan myyvien elinkeinonharjoittajien tulee olla tunnistettavissa ja jäljitettävissä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että elinkeinonharjoittajan yhteystiedot tulee olla näkyvillä verkkoalustalla. Tämä parantaa kuluttajan mahdollisuutta olla yhteydessä elinkeinonharjoittajaan esimerkiksi reklamaatiotilanteissa. Lisäksi verkon markkinapaikkojen on tehtävä ilmoitus kuluttajalle, joka on hankkinut alustan kautta laittoman tuotteen tai palvelun, sekä ilmoitettava ostajalle myyjän yhteystiedot. Tämä ei paranna pelkästään kuluttajien mahdollisuuksia hyödyntää oikeussuojakeinojaan, vaan myös heidän turvallisuuttaan verkkoalustoilla. Ilmoituksen ansiosta kuluttaja voi keskeyttää laittoman ja mahdollisesti vaarallisen tuotteen käyttämisen ja välttyä sen aiheuttamilta terveys- ja turvallisuushaitoilta.

Kuluttajien kannalta keskeistä on myös se, että verkkoalustojen on annettava perusteltu päätös, mikäli ne rajoittavat käyttäjän verkkoalustalle toimittamaa sisältöä. Tämä suojaa kuluttajia alustojen mielivaltaisilta päätöksiltä. Lisäksi verkkoalustan on annettava tieto päätöksestä, jonka alusta on tehnyt käyttäjältä saamastaan laitonta sisältöä koskevasta ilmoituksesta. Päätöksestä on myös oltava mahdollisuus valittaa sisäisen valitusten käsittelyjärjestelmän kautta. Lisäksi kuluttajalla on paremmat mahdollisuudet saada asiansa käsiteltäväksi tilanteessa, jossa se ei ole tyytyväinen alustan tekemään päätökseen, joka koskee kuluttajan tekemää valitusta. Kuluttaja voi saattaa asiansa ratkaistavaksi missä tahansa EU:n sertifioimassa tuomioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisuelimessä. Keskeistä on, ettei kuluttajalle tule sertifioidussa riidanratkaisuelimessä käsitellystä riidasta maksettavaksi riidanratkaisusta aiheutuvia kustannuksia siinäkään tapauksessa, että asia ratkaistaan verkkoalustan hyväksi. Tämä voi madaltaa kuluttajan kynnystä puolustaa oikeuksiaan, sillä taloudellista riskiä ei käytännössä ole. Lisäksi kuluttaja voi saattaa asian vireille kansallisessa tuomioistuimessa. Kuluttajat voivat myös turvautua tarvittaessa kansallisen viranomaisen apuun. Esimerkiksi Suomessa kuluttaja voi ongelman luonteesta riippuen olla yhteydessä valvonnasta vastaaviin viranomaisiin, joita ovat Traficom,

tietosuojavaltuutettu sekä kuluttaja-asiamies. Näin kuluttajalla on käytettävissään enemmän oikeussuojakeinoja oikeuksiensa puolustamiseksi.

Myös verkkoalustojen läpinäkyvyys on parantunut, mikä on erityisen tärkeää heikomman suojan periaatteen toteutumisen näkökulmasta. Kuluttajat saavat entistä paremmin tietoa päätöksentekonsa tueksi, mikä parantaa heidän mahdollisuuksiaan tehdä tietoon perustuvia ja tarpeisiinsa sopivia kulutus päätöksiä. Koska verkkoalustojen palveluehdoilta edellytetään avoimuutta ja niissä on kerrottava esimerkiksi sisällön moderointiin liittyvistä periaatteista, suosittelujärjestelmiin liittyvistä keskeisistä parametreista sekä käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, kuluttajat saavat paljon enemmän tietoa esimerkiksi palvelun luotettavuuden arvioimiseksi. Läpinäkyvyyttä on parantanut myös avoimuusraportointivelvoite, jonka myötä verkkoalustojen on niiden koosta ja luonteesta riippuen raportoitava esimerkiksi valitusjärjestelmän kautta saapuneiden valitusten lukumäärästä, valitusten perusteista sekä niiden ratkaisuksista. Koska verkkoalustojen on toimitettava sisällön moderointia koskevat päätöksensä avoimeen, kaikkien saatavilla olevaan verkkotietokantaan, kuluttajan on mahdollista tarkistaa, millaisia ongelmia alustoilla on ilmennyt ja millä perusteella laitonta tai ehtojen vastaista sisältöä on poistettu. Myös tämä tukee kuluttajan mahdollisuutta arvioida alustan turvallisuutta sekä sitä, haluaako hän käyttää palvelua. Näin ollen läpinäkyvyys, joka on keskeinen kuluttajaoikeudellinen periaate, näkyy vahvasti digipalvelusäädöksessä.

Myös alaikäisten suojeluun on kiinnitetty digipalvelusäädöksessä erityistä huomiota. Alaikäisiin kohdistuva kuluttajansuoja onkin parantunut sääntelyn myötä ainakin jossain määrin. Verkkoalustojen on esimerkiksi otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla turvataan alaikäisten yksityisyys ja turvallisuus alustoilla. Lisäksi niiden on kiinnitettävä huomioita siihen, että palveluehdot on ilmaistu tavalla, jolla alaikäiset voivat ne ymmärtää. Alaikäisiin ei saa myöskään kohdistaa profiloitua mainontaa. Lisäksi erittäin suurten verkkoalustojen on jo järjestelmiensä suunnitteluvaiheessa arvioitava siihen liittyviä riskejä lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Niiden on esimerkiksi arvioitava,

kuinka hyvin alaikäiset voivat ymmärtää palvelun toimintaa ja suunnittelua, sekä millä tavalla alaikäiset voivat altistua sisällölle, jolla voi olla haitallisia vaikutuksia fyysiselle, psyykkiselle ja moraaliseen kehitykselle. Verkkorajapintoja ei saa suunnitella esimerkiksi siten, että se aiheuttaa käyttäjässään riippuvuutta. Digipalvelusäädös on siten tuonut monia uusia velvoitteita alaikäisten suojelemiseksi.

Vaikka digipalvelusäädös parantaa kuluttajansuojaa, sääntely ei kuitenkaan ole täysin ongelmatonta. Digipalvelusäädös on monimutkainen ja pirstaleinen, ja sen valvonta on jakautunut usealle eri taholle. Etenkin Suomessa valvonnan jakautuminen usealle viranomaiselle herättää kysymyksiä sekä ratkaisun tarkoituksenmukaisuudesta että valvonnan tehokkuudesta. Kuluttajan voi olla haastavaa ymmärtää, mihin tahoon tulisi olla yhteydessä ongelmatilanteissa. Tämä saattaa hidastaa kuluttajan kohtaamaan ongelmaan liittyvän asian käsittelyä. Väärälle viranomaiselle osoitettu ilmoitus saattaa vaikuttaa kielteisesti käsittelyn tehokkuuteen, sillä asioita saatetaan joutua siirtämään viranomaiselta toiselle. Tämä on ongelmallista riittävän kuluttajansuojan toteutumisen kannalta.

Vaikka verkkoalustojen läpinäkyvyys ja kuluttajien oikeussuojakeinot ovat parantuneet, niiden riittävyys ja käytännön toimivuus herättävät yhä kysymyksiä. Esimerkiksi elinkeinonharjoittajien parempi jäljitettävyyden alustalla ei takaa sitä, että myyjä reagoisi asianmukaisesti kuluttajan tekemään reklamaatioon tai tiedusteluun. Lisäksi, vaikka kuluttajilla on avoimuusraportointivelvoitteen ja palveluehtojen avoimuutta koskevan velvoitteen myötä enemmän informaatiota käytettävissään, tämä ei takaa, että kaikki kuluttajat perehtyisivät tietoon tai ymmärtäisivät täysin sen sisältöä. Haasteita saattaa liittyä erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin kuluttajaryhmiin, kuten alaikäisiin ja vanhuksiin, jotka eivät välttämättä ymmärrä kaikkea saamaansa informaatiota.

Sääntelyyn haasteet korostuvat erityisesti alaikäisten suojeleminen osalta. Keskeisenä huolenaiheena on velvoitteiden käytännön vaikuttavuus. Sääntelystä huolimatta alaikäiset altistuvat edelleen haitalliselle sisällölle, mikä voi vaarantaa heidän

terveyttään ja kehitystään. Esimerkiksi Euroopan komission Temua vastaan käynnistämä virallinen menettely nostaa esiin sääntelyn täytäntöönpanoon liittyviä puutteita. Menettely koskee muun muassa epäilyjä siitä, että laittomia tuotteita ja palveluita on edelleen saatavilla, vaikka niiden myynti on kielletty alustan palveluehdoissa. Tämä osoittaa, ettei sääntely ole käytännössä riittänyt varmistamaan laittomien tuotteiden ja niitä tarjoavien tahojen poistamista alustoilta. Lisäksi useilla alustoilla epäillään olevan puutteita iänvarmentamismenetelmissä, minkä vuoksi alaikäiset voivat altistua haitalliselle sisällölle. Komissiolta odotetaan parhaillaan lisäohjeistusta iänvarmentamismenetelmiin ja moniin muihin alaikäisten suojelua koskeviin kysymyksiin, mikä osaltaan viittaa siihen, että nykyinen ohjeistus on ollut riittämätöntä ja sääntelyn käytännön vaikuttavuuteen liittyä edelleen merkittäviä haasteita.

Tiivistetysti voidaan todeta, että digipalvelusäädös on merkittävä edistysaskel kuluttajansuojan vahvistamisessa verkkoalustoilla, mutta sen käytännön vaikuttavuus jää osittain vielä avoimeksi. Vaikka sääntely parantaa verkkoalustojen läpinäkyvyyttä sekä kuluttajien turvallisuutta ja heidän käytettävissään olevia oikeussuojakeinoja, keskeinen kysymys on, ovatko nämä keinot riittäviä ja toimivatko ne tehokkaasti käytännössä. Erityisesti alaikäisten suojelun toteutuminen edellyttää jatkoseurantaa ja mahdollisia lisätoimenpiteitä. Sääntelyn onnistuminen riippuu pitkälti sen täytäntöönpanon onnistumisesta ja valvonnan toimivuudesta, minkä vuoksi jatkuva vaikutusten arviointi on keskeistä riittävän kuluttajansuojan tason saavuttamiseksi.

Tutkielmassa on pyritty vastaamaan tutkimuskysymyksiin kattavasti saatavilla olevaan aineistoon pohjautuen. Sääntelyn vaikutusten arviointi käytännön tasolla on kuitenkin vielä rajallista, sillä digipalvelusäädös on uusi eikä sen soveltamisesta ole vielä laajasti oikeuskäytäntöä. Näin ollen tutkimus keskittyi sääntelyn systemaattiseen analyysiin, mutta empiirisen aineiston puute rajoitti mahdollisuuksia arvioida sen todellista vaikutusta kuluttajien asemaan. Jatkossa olisikin hyödyllistä tutkia digipalvelusäädöksen käytännön vaikuttavuutta esimerkiksi empiirisen tutkimuksen avulla. Yhtenä mahdollisuutena olisi tutkia, kuinka hyvin kuluttajat tuntevat käytettävissään olevat

oikeussuojakeinot verkkoalustoilla, miten he niitä hyödyntävät ja millaisia ongelmia he kohtaavat alustoilla pyrkiessään puolustamaan oikeuksiaan. Lisäksi voisi tutkia, ovatko alustojen tarjoamat valitusten käsittelyjärjestelmät ja niihin liittyvät menettelyt toimivia ja tehokkaita, ja saavatko kuluttajat puolustettua oikeuksiaan niiden kautta onnistuneesti. Lisäksi erityisesti alaikäisten suojelun riittävyttä tulisi seurata, jotta voidaan varmistaa, että sääntely tuottaa todellisia parannuksia myös haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien asemaan. Kerättyä aineistoa voisi verrata jäsenvaltioiden kesken. Tällainen vertaileva analyysi voisi tuoda esiin mahdollisia sääntelyn soveltamiseen liittyviä haasteita sekä parhaita käytäntöjä, joita voitaisiin hyödyntää laajemmin koko EU:ssa.

Lähteet

- Euroopan komissio. (2003). *Komission suositus mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä*. (2003/361/EY), 20.5.2003.
- Euroopan komissio. (2016). *Digitaalisten sisämarkkinoiden verkkoalustat - Euroopan mahdollisuudet ja haasteet*. COM (2016) 288 final, 25.5.2016 Bryssel.
- Euroopan komissio. (2020). *Ehdotus - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista (digipalvelusäädös) ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta*. COM (2020) 825 final, 15.12.2020 Bryssel.
- Euroopan komissio. (n.d). *EU:n digipalvelusäädös. Turvallisuutta ja vastuuta verkkoympäristöön*. Noudettu 7.11.2024 osoitteesta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_fi
- Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan komissio. (2023). Eurooppalainen julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista (2023/C 23/01).
- European Commission. (2020, 13. marraskuuta). *New Consumer Agenda: European Commission to Empower Consumers to become the driver of transition*. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2069
- European Commission. (2022, 14. kesäkuuta). *Cooperation Between Consumer and DATA authorities: 5 key principles of fair advertising to children*. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/cooperation-between-consumer-and-data-protection-authorities_en
- European Commission. (2023, 18. joulukuuta). *European Commission opens formal proceedings against X under the Digital Services Act*. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6709

- European Commission. (2024a, 19. helmikuuta). *Commission opens formal proceedings against TikTok under the Digital Services Act*. Noudettu 8.2.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_926
- European Commission. (2024b, 14. maaliskuuta). *European Commission opens formal proceedings against AliExpress under the Digital Services Act*. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1485
- European Commission. (2024c, 22. huhtikuuta). *Commission opens formal proceedings against TikTok under the DSA regarding the launch of TikTok Lite in France and Spain, and communicates its intention to suspend the reward programme in the EU*. Noudettu 8.2.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_2227
- European Commission. (2024d, 30. huhtikuuta). *Commission opens formal proceedings against Facebook and Instagram under the Digital Services Act*. Noudettu 26.11.2024 osoitteesta. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_2373
- European Commission. (2024e, toukokuuta.) *Commission opens formal proceedings against Meta under the Digital Services Act related to the protection of minors on Facebook and Instagram*. Noudettu 26.11.2024 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_2664
- European Commission. (2024f, 12. heinäkuuta). Press Release. *Commission sends preliminary findings to X for breach of the Digital Services Act*. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3761
- European Commission. (2024g, 16. heinäkuuta). *Digital Services Act: Questions and Answers*. Noudettu 22.10.2024 osoitteesta <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/faqs/digital-services-act-questions-and-answers>
- European Commission. (2024h, 5. elokuuta). *TikTok commits to permanently withdraw TikTok Lite Rewards programme from the EU to comply with the Digital Services*

- Act. Noudettu 8.2.2025 osoitteesta
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_4161
- European Commission. (2024i, 31. lokakuuta). *Commission opens formal proceedings against Temu under the Digital Services Act*. Noudettu 17.1.2025 osoitteesta
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5622
- European Commission. (2024j, 4. marraskuuta). *Commission harmonises transparency reporting rules under the Digital Services Act*. Noudettu 12.11.2024 osoitteesta
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-harmonises-transparency-reporting-rules-under-digital-services-act>
- European Commission. (2025, 12. helmikuuta). *Supervision of the designated very large online platforms and search engines under DSA*. Noudettu 2.3.2025 osoitteesta
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>
- European Commission. (n.d.). *The Digital Services Act Package*. Noudettu 6.1.2025 osoitteesta <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>
- European Commission. (n.d.a). *The Digital Services Act: Ensuring a safe and accountable online environment*. Noudettu 9.2.2025 osoitteesta
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en
- European Commission. (n.d.b). *The Digital Markets Act: Fair and open digital markets*. Noudettu 9.2.2025 osoitteesta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-open-digital-markets_en
- European Commission. (n.d.c). *A European Strategy for a better internet for kids (BIK+)*. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/strategy-better-internet-kids>
- European Commission. (n.d.d). *Welcome to the DSA Transparency Database!* Noudettu 27.11.2024 osoitteesta <https://transparency.dsa.ec.europa.eu>

- European Commission. (n.d.e.). *Gatekeeper Designations*. Noudettu 10.11.2024 osoitteesta https://digital-markets-act.ec.europa.eu/gatekeepers_en
- European Council. (n.d.) *Your life online: How is the EU making it easier and safer for you?* Noudettu 25.11.2024 osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/en/your-online-life-and-the-eu/>
- Husa, J., Mutanen, A., & Pohjolainen, T. (2008). *Kirjoitetaan juridiikkaa: Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille*. (2., uudistettu painos). Talentum.
- Kaartinen, A. (2024, 1. heinäkuuta). Edilexin uutisessa Savolainen, J. (toim.) (2024, 1. heinäkuuta) *Traficom: Uusia digipalveluasetuksen mukaisia luotettuja ilmoittajia suojelemaan lapsia ja nuoria laittomalta sisällöltä internetissä*. Noudettu 1.3.2025 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/91471>
- Koskinen, J. (2024). Traficom in webinaari 19.1.2024: *Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon*. Noudettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>
- Kuluttajaliitto. (2024, 11. maaliskuuta). *EU:n digipalveluasetus (DSA)*. Noudettu 15.1.2025 osoitteesta <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/digipalveluasetus/>
- Lindroos-Hovinheimo, S. (2020). Komission ehdotus digipalvelusäädökseksi. *Sanan vapauksia ja rajoja – Viestintäoikeuden vuosikirja 2020*. (s. 52 – 63). Noudettu 11.12.2024 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/viestintaoikeuden-vuosikirja/1000360004.pdf>
- Martens, B. (2016). An Economic Policy Perspective on Online Platforms. *Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy Working Paper 2016/05*, JRC10150. Noudettu 26.2.2025 osoitteesta <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101501>
- Ministry of Industry and Trade. (2022, 21. maaliskuuta). *Better online consumer protection in the EU for Children*. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta <https://mpo.gov.cz/en/consumer-protection/eu-and-the-consumer/better-online-consumer-protection-in-the-eu-for-children---266498/>

- Nooren, P., van Gorp, N., van Eijk, N. and Fathaigh, R.Ó. (2018). Should We Regulate Digital Platforms? A New Framework for Evaluating Policy Options. *Policy & Internet*, 10: 264 – 301. <https://doi.org/10.1002/poi3.177>
- Norio, J. (2019). *Johdatus kuluttajaoikeuteen. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta*. Unigrafia Oy.
- Oikeusministeriö. (2022). *Kuluttajansuojan Omnibus-direktiivin kansallinen täytäntöönpano sekä puhelin- ja kotimyyntiä koskevan sääntelyn tarkistaminen*. Noudettu 6.1.2024 osoitteesta <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM082:00/2020>
- Peltonen, A., & Määttä, K. (2015). *Kuluttajansuojaoikeus* (1. painos). Talentum Pro.
- Pirttisalo, M. (2024). *Traficomin webinaari 19.1.2024: Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon*. Noudettu 13.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>
- Pekkonen, S. (2024, 8. marraskuuta). Kiinalainen halpakauppa Temu on noussut vuosien vuodessa suomalaisten käyttämien verkkokauppojen kärkijoukkoon. Mistä Temu tuli ja mitä halpojen hintojen takana on? *Talouselämä*, (37/2024), 22 – 27.
- Petit, A., Wala, Z. Ciucci, M. & Martinello, B. (2024). *Digital Agenda for Europe*. Noudettu 26.1.2025. osoitteesta <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe>
- Päläs, J. (2019). *Johdatus jakamistalouteen ja jakamistalousjuridiikkaan*. Teoksessa Päläs, J. & Määttä, K. (toim.). *Jakamistalousjuridiikan käsikirja* (s. 1 – 42). Alma Talent.
- Päläs, J. & Peltonen, A. (2021, 25. helmikuuta). *Muodostumassa oleva jakamistalouden alustavastuu EU:n kuluttajansuojasääntelyssä*. Edilex-sarja 2021/13. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/artikkelit/22442.pdf>
- Riikonen, J. (2024). *Traficomin webinaari 19.1.2024: Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon*. Noudettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>

- Rosendahl, R. (2024). Traficomin webinaari 19.1.2024: *Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon*. Noudettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>
- Savolainen, J. (toim.) (2021, 25. helmikuuta). *Vierashuoneessa OTM, väitöskirjatutkija Jenna Päläs ja OTK, kuluttaja-asiainneuvos Anja Peltonen: Jakamistalouden moninaisuus on alustasäätelyn ja alustavastuun kehittymisen ydinhaaste*. Edilex. Noudettu 26.1.2025 osoitteesta <https://www-edilex.fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/67898?allWords=päläs+jenna&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=1101371>
- Savolainen, J. (toim.) (2024a, 1. heinäkuuta). *Traficom: Uusia digipalveluasetuksen mukaisia luotettuja ilmoittajia suojelemaan lapsia ja nuoria laittomalta sisällöltä internetissä*. Edilex. Noudettu 16.12.2024 osoitteesta <https://www-edilex.fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/91471>
- Savolainen, J. (toim.) (2024b, 15. elokuuta). *Traficom Digipalveluasetuksesta: Miten suojella alaikäisiä verkossa? Komissio kerää kommentteja uusia suuntaviivoja varten syyskuun 2024 loppuun asti*. Edilex. Noudettu 16.12.2024 osoitteesta <https://www-edilex.fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/92066?allWords=dsa&offset=61&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=2024841>
- Sillstén, S. (2024). Traficomin webinaari 19.1.2024: *Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon*. Noudettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>
- Siltala, R. (2001). *Johdatus oikeusteoriaan*. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
- Sitra. (2022). *Eu-säätely rakentaa reilumpaa datataloutta. Euroopan viiden datalainsäädäntöehdotuksen tarjoamat mahdollisuudet yrityksille, yksilöille ja julkiselle sektorille*. Noudettu 8.11.2024 osoitteesta

<https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/06/sitra-eu-saantely-rakentaa-reilumpaa-datataloutta.pdf>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. (n.d.). *Digipalveluasetus ja tietosuojavaltuutetun toimivalta verkkoalustojen valvonnassa*. Noudettu 24.10.2024 osoitteesta <https://tietosuoja.fi/digipalveluasetus>

Traficom. (2023). *Mitä verkkoalustat ovat?* Noudettu 12.1.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/datatalous-ja-digipalvelut/mita-verkkoalustat-ovat>

Traficom. (2024). *Kysymyksiä ja vastauksia digipalveluasetuksesta*. Noudettu 13.11.2024 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/DSA-kysymykset?toggle=Koskevatko%20DSA%3An%20säännöt%20kaikkia%20Suomessa%20tarjottuja%20palveluja%3F&toggle=Mitä%20palveluita%20DSA%20koskee%3F>

Traficom. (2024b, 19. tammikuuta). *Valmiina digipalvelusäädöksen voimaantuloon*. [Webinaarin 19.1.2024 diaesitys]. Noudettu 12.11.2024 osoitteesta <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/DSA%20yleisesittely.pdf>

Traficom. (2024d, 16. helmikuuta) *Säilytyspalvelut*. Noudettu 12.1.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/datatalous-ja-digipalvelut/sailytyspalvelut>

Traficom. (2024, 5. kesäkuuta). *Verkkoalustan velvollisuudet*. Noudettu 16.1.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/datatalous-ja-digipalvelut/verkkoalustan-velvollisuudet>

Traficom. (2024a, 26. kesäkuuta). *Luotetut ilmoittajat*. Noudettu 13.1.2025 sivustolta <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/datatalous-ja-digipalvelut/luotetut-ilmoittajat?toggle=Traficom%20hyväksymät%20luotetut%20ilmoittajat>

Traficom. (2024c, 10. lokakuuta). *Ota yhteyttä, jos verkkopalvelu ei noudata digipalveluasetusta*. Noudettu 9.12.2024 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ota-yhteytta-jos-verkkopalvelu-ei-noudata-digipalveluasetusta>

Traficom. (n.d.). *Digipalveluasetuksen (DSA) velvoitteet ja valvonta*. Noudettu 9.12.2024 osoitteesta

https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Traficom_dsa_taulukko_suomi.pdf

Väänänen, K. (2024, 8. marraskuuta). Kilpailu- ja kuluttajaviraston tiedotteessa (2024, 8. marraskuuta). *Verkkoalusta Temu tarkkaan syyniin EU:ssa – rikkeitä selvitetään kahdessa eri tutkinnassa.* Noudettu 17.1.2025 osoitteesta <https://www.kkv.fi/ajankohtaista/tiedotteet/verkkokauppa-alusta-temu-tarkkaan-syyniin-eussa-rikkeita-selvitetaan-kahdessa-eri-tutkinnassa/>

Wikström, P. (2024). Traficom in webinaari 19.1.2024: *Valmiina digipalveluasetuksen (DSA) voimaantuloon.* Noudettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/tilaisuudet/webinaari-1912024-valmiina-digipalveluasetuksen-dsa-voimaantuloon>